

Tilbakeblikk på utdanningen

- Yrkesaktivitet, mestring av yrke, oppfølging i arbeidslivet og vurdering av utdanningen

Mari Wigum Frøseth og Joakim Caspersen

© Høgskolen i Oslo
ISBN 978-82-579-4610-4
ISSN 0807-1047

Det må ikke kopieres fra denne bok i strid med åndsverkloven og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, Interesseorganisasjon for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale medfører erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Innholdsfortegnelse

Forord	4
I. Innledning.....	5
Hva skal man forvente? – tidligere undersøkelser av nyutdannede profesjonsutøvere.....	5
Høye krav- forskjellig håndtering	6
Datagrunnlag og metode	12
2. Allmennlærere	14
Sammenfatning av funn	14
Hovedaktivitet, yrke og videre utdanning.....	15
Vurdering av egen faglig kompetanse	19
Tilfredshet med utdanning og praksis	20
Tilegnet kompetanse ved høgskolen relatert til kompetansekrav i arbeidslivet.....	25
Opplæring i arbeidslivet	28
3. Sykepleiere	31
Sammenfatning av funn	31
Hovedaktivitet, yrke og videre utdanning.....	33
Vurdering av egen faglige kompetanse	36
Tilfredshet med utdanning og praksis	37
Tilegnet kompetanse ved høgskolen relatert til kompetansekrav i arbeidslivet.....	42
Opplæring i arbeidslivet	44
4. Førskolelærere	48

Sammenfatning av funnene	48
Hovedaktivitet, yrke og videre utdanning.....	50
Vurdering av egen faglige kompetanse	54
Tilfredshet med utdanning og praksis	55
Tilegnet kompetanse ved høgskolen relatert til kompetansekrav i arbeidslivet.....	60
Opplæring i arbeidslivet	63
5. Barnevernspedagoger	65
Sammenfatning av funnene	65
Hovedaktivitet, yrke og videre utdanning.....	66
Vurdering av egen faglige kompetanse	70
Tilfredshet med utdanning og praksis	71
Tilegnet kompetanse ved høgskolen relatert til kompetansekrav i arbeidslivet.....	76
Opplæring i arbeidslivet	78
6. Sosionomer	81
Sammenfatning av funn	81
Hovedaktivitet, yrke og videre utdanning.....	82
Vurdering av egen faglige kompetanse	86
Tilfredshet med utdanning og praksis	87
Tilegnet kompetanse ved høgskolen relatert til kompetansekrav i arbeidslivet.....	92
Opplæring i arbeidslivet	95
Tabellvedlegg	98
Litteraturliste.....	105

Forord

Tema for dette notatet er nyutdannedes møte med arbeidslivet. Vi ser på deres yrkesaktivitet, mestring av yrke, oppfølging på arbeidsplassen og deres vurdering av utdanningen tre år ut i arbeidslivet. Analysene er særlig rettet mot sykepleiere, allmennlærere, førskolelærere, sosionomer og barnevernspedagoger. Ved å "låne øret" til de som har utdanningen noen år på avstand, og som har møtt utfordringene i yrkeslivet, er formålet med rapporten å gi et bidrag til studiekvalitetsarbeidet i profesjonsutdanningene.

Vi har valgt å fokusere på enkeltutdanninger fordi utfordringene i studiekvalitet må relateres til særtrekk ved hver enkelt utdanning, men har også innledningsvis forsøkt å trekke noen paralleller mellom gruppene på de temaene vi mener at det er meningsfullt å sammenligne.

Datagrunnlaget er hentet fra StudData, en database som omfatter studenter fra mer enn tjue profesjonsutdanninger ved elleve høyskoler og universiteter. I denne rapporten benyttes i hovedsak data samlet inn våren 2006 blant de som var studenter tre år tidligere.

Rapporten er utarbeidet på oppdrag av studieseksjonen ved Høgskolen i Oslo (HiO). Derfor vektlegges forskjeller mellom studentene ved HiO og studenter ved tilsvarende utdanninger ved andre læresteder. I den grad det er systematiske forskjeller mellom de øvrige lærestedene vil imidlertid også dette kommenteres. Rapporten er utarbeidet av vitenskapelig assistent Mari Wigum Frøseth og stipendiat Joakim Caspersen, under veiledning av prosjektleder professor Jens-Christian Smeby. Takk til rådgiver Karin-Elin Berg, prorektor Per Arne Olsen ved HiO og førsteamanuensis Håvard Helland ved SPS, for viktige innspill og samarbeid i forbindelse med utarbeidelse av rapporten.

Senter for profesjonsstudier, januar 2008

Lars Inge Terum

I. Innledning

Profesjonsutdanningers egenart er at de leder frem til bestemte yrker og bestemte jobber i bestemte sektorer. Å legge grunnlaget for god utøvelse av disse yrkene er noe av formålet med utdanningen. I dette notatet presenteres de uteksaminerte studentenes *egen vurdering* av sin utdanning etter at de er etablert i arbeidslivet. Opplever de selv at utdanningen er relevant? Ville de valgt det samme yrket om de kunne valgt om igjen? Og ville de valgt det samme lærestedet?

Først i dette notatet presenteres noen tidligere undersøkelser av studenter i overgangen fra studier til arbeidsliv. Etter dette oppsummeres hovedfunnene i notatet, før datamaterialet som undersøkelsen bygger på presenteres. Deretter følger kapitler der de forskjellige gruppene presenteres mer detaljert. Hvert kapittel innledes med et kort sammendrag av funnene, der de samme temaene oppsummeres for alle gruppene. I disse oppsummeringene er forskjeller mellom læresteder lite vektlagt. Disse forskjellene omtales derimot i mer detalj i kapitlene. Dette er gjort slik fordi man først skal kunne få en oversikt over materialet, for deretter å gå dypere inn i detaljene.

Hovedtemaene som tas opp i hvert kapittel er:

- Yrkesaktivitet
- etter- og videreutdanning
- mestring av arbeidet
- sammenheng mellom opplevd egen kompetanse og de krav arbeidet stiller
- tilfredshet med utdanning
- oppfølging/opplæring i arbeidslivet.

Hva skal man forvente? – tidligere undersøkelser av nyutdannede profesjonsutøvere

Tidligere undersøkelser av studenter i tredje studieår har vist at sykepleiere generelt sett var

mindre fornøyd med utdanningen sin enn fysioterapeuter, allmennlærere og sosialfagstudenter (Smeby 2004). Dette gjaldt spesielt for Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Ålesund, og i mindre grad utdanningene i Bergen og Sør-Trøndelag. Mulige forklaringer på misnøye med studiene kan være grunnleggende faglige mangler ved studiet, et dårlig læringsmiljø og studiekvalitet eller forhold knyttet til organisering og planlegging av studiet (Aamodt 2005). Undersøkelser av profesjonsstudenter tre år etter fullførte studier har sett på hvorvidt vurderingen av studiene er annerledes når man har fått det litt på avstand (Aamodt 2005). Resultatene peker mot at det i de undersøkte gruppene (sykepleiere og leger) er en noe større andel som ville valgt samme lærested tre år etter avsluttet utdanning enn det året de avsluttet utdanningen. Studentene blir altså noe mer positive i synet på lærestedet ettersom tiden går.

Et sentralt spørsmål er i hvilken grad det er noen sammenheng mellom opplevd utbytte av utdanningen og hvordan de nyutdannede profesjonsutøverne mestrer arbeidet. Smeby og Vågan (2005) finner at sykepleierstudentene opplever et kompetansegap innen området *praktisk kompetanse*, altså at de opplever at utdanningen ikke i tilstrekkelig grad har forberedt dem på de praktiske elementene i yrkesutøvelsen. Samtidig understrekes det at dette ikke nødvendigvis betyr at utdanningen skal ligne mest mulig på praksisfeltet. En omfattende abstrakt kunnskapsbasis, som nok lettest tilegnes i utdanningen, kan også være svært viktig i å skape en faglig trygghet som blant annet gjør det lettere å arbeide under press. Dette generelle poenget er verdt å ta med seg inn i denne rapporten også, da nettopp opplevd sammenheng mellom utdanning og arbeidsliv undersøkes. Arbeidsgiveres ansvar i et langsiktig profesjonskvalifiseringsperspektiv bør i den sammenhengen også understrekes.

Høye krav- forskjellig håndtering

I dette sammendraget vil eventuelle forskjeller mellom profesjonene undersøkes, mens de neste kapitlene ser på forskjeller mellom de forskjellige lærestedene som tilbyr de forskjellige utdanningene. Hva er de sentrale likhetene og forskjellene mellom de ulike gruppene av nyutdannede profesjonsutøvere?

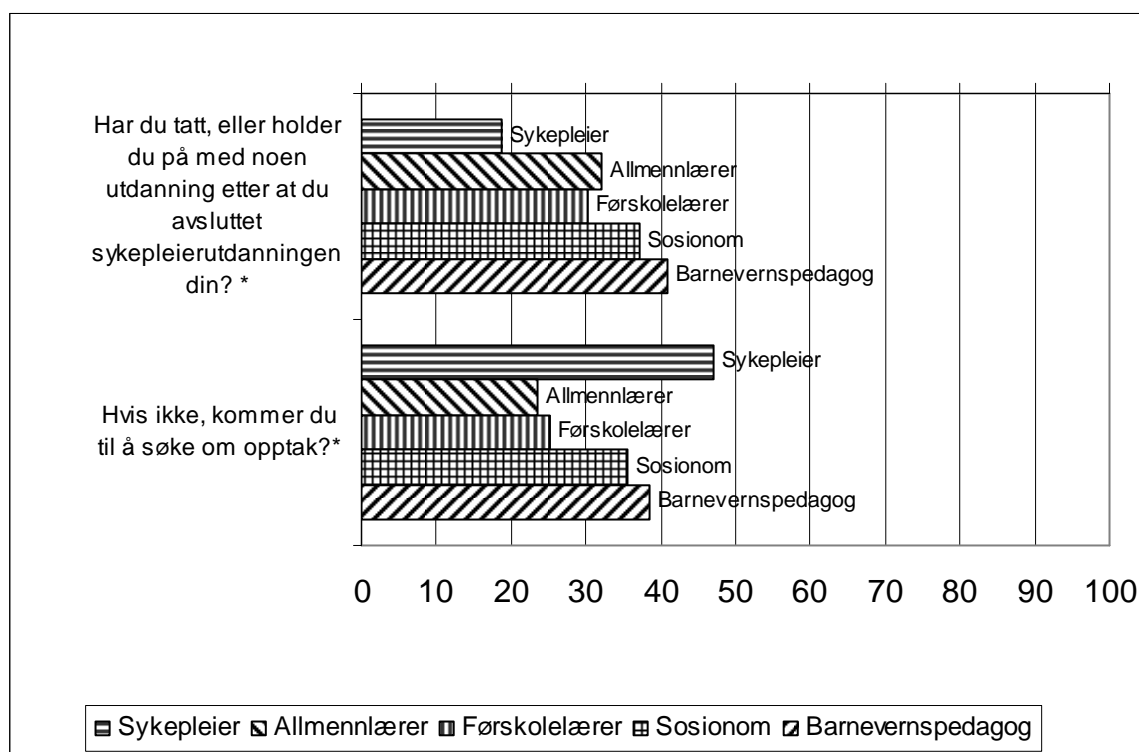
Sett under ett virker alle gruppene tilfredse med valg av yrke, mens de kan være noe mer

kritiske til valg av studiested. Dette gjelder spesielt for sykepleierne. Alle gruppene kan også sies å være ganske fornøyd med utdanningen sett under ett, selv om praksisdelen kan se ut til å være den som vurderes mest positivt. Det ser også ut til å være et ganske gjennomgående trekk at veiledere fra praksisfeltet vurderes bedre enn veiledere fra høyskolen når de ser tilbake på oppfølgingen i praksisdelen av utdanningen. Dette kan på den ene siden tenkes å gjenspeile hyppigheten og tilgjengeligheten av veiledningen de fikk i praksisopplæringa, der veiledere fra praksisfeltet naturlig nok er mest tilgjengelig. Men alle gruppene opplever også et gap mellom de praktiske ferdighetene de tilegnet seg under utdanningen og de praktiske ferdighetene som kreves i arbeidet (figur 2), og den positive vektleggingen av praksisdelen av opplæringen kan skyldes at det er denne som i ettertid leverte det mest ”matnyttige” bidraget til utdanningen.

De aller fleste i utvalget oppgir å være yrkesaktive (fra 86 % av sosionomene til 92 % av sykepleierne)¹. Det er større variasjon mellom gruppene i andelen som planlegger å søke på utdanning eller har deltatt i utdanning (figur 1.1). På spørsmålet om de har tatt eller holder på med utdanning er det under 20 % av sykepleierne som svarer bekreftende, mens over 40 % av barnevernspedagogene svarer bekreftende. Men når det kommer til spørsmålet om de tror at de kommer til å søke om opptak i løpet av de neste to årene svarer nesten halvparten av sykepleierne bekreftende, og andelen av barnevernspedagoger som svarer bekreftende er omtrent den samme som på det forrige spørsmålet. En mulig hypotese kan være at de som ikke får dekket sitt opplærings- og oppfølgingsbehov i arbeidslivet sørger for å dekke behovet på egen hånd? Det kan se ut som om den mer formelle etter- og videreutdanningen starter noe senere for sykepleierne, men at de kanskje vil kompensere for dette på et senere tidspunkt. Spørsmålet om hva slags oppfølging de har fått ved inntreden i arbeidslivet (figur 1.3) viser også at sykepleierne er den gruppen som får mest systematisert oppfølging. Disse to funnene kan kanskje tyde på at det er en sammenheng mellom introduksjonsprogrammer og etterutdanning? Kanskje er det slik at de som opplever å få en tett oppfølging i starten av arbeidslivet ikke føler det samme behovet for kompetanseutvikling utenfor arbeidsplassen, og at de som ikke får oppfølging søker å dekke behovet for opplæring på siden av arbeidet?

¹ For informasjon om antall respondenter og fordeling på de forskjellige høyskolene, se de forskjellige kapitlene og vedlegg bakerst i notatet.

Figur 1.1, andel som har tatt/planlegger å ta videreutdanning i de forskjellige gruppene

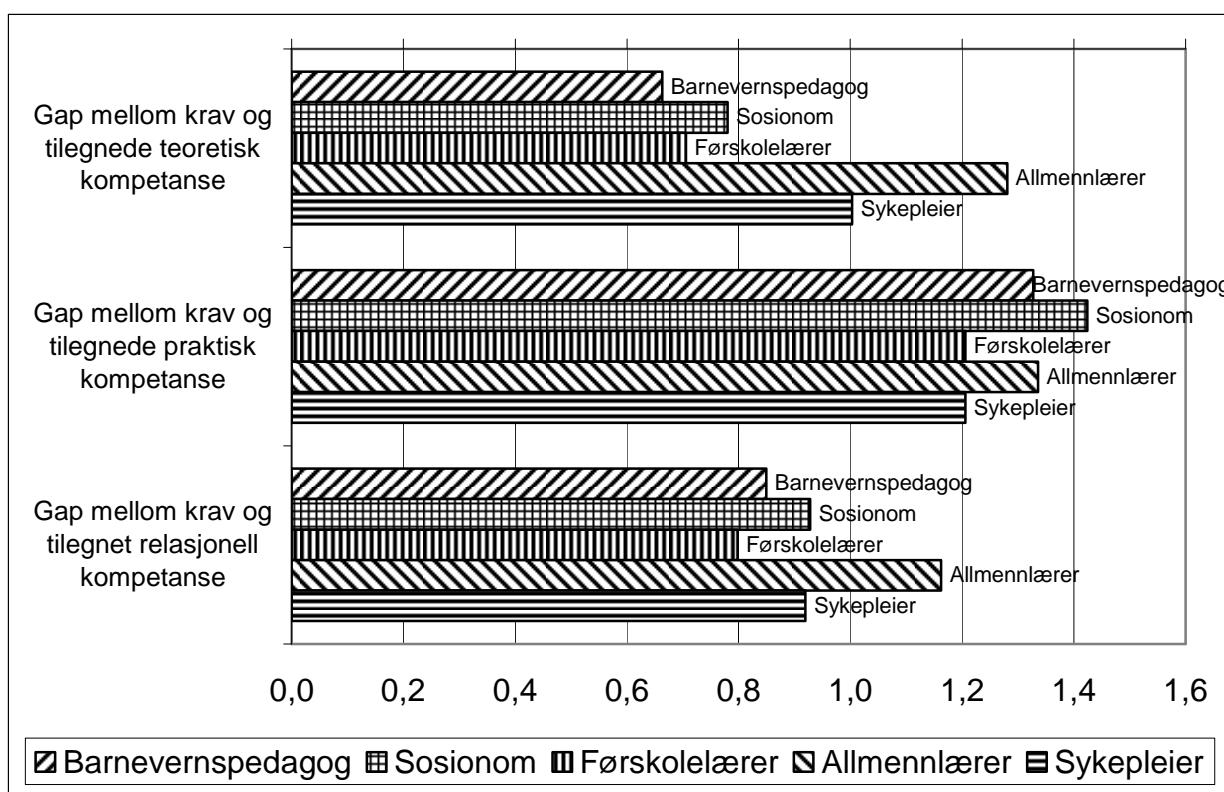
*= $p < 0,05$ (kijkvadrat)

Selv om det er store forskjeller i hvor mye oppfølging de forskjellige gruppene får, oppgir alle gruppene at de mestrer sin yrkeshverdag. Spørsmålet om mestring av yrkesrollen er delt opp i tre deler: "Hvor trygg er du i din yrkesrolle?", "Hvor god er din teoretiske forståelse?" og "Hvor godt mestrer du de metodiske sidene ved arbeidet?", på en skala fra 1 til 5 (der 1 er lavest og 5 er høyest). Alle gruppene har høye gjennomsnitt, rundt 4, på alle tre spørsmålene, og kan derfor beskrives som at de i ganske stor grad føler at de mestrer arbeidet sitt.

Et annet mål på mestring av arbeidet er hvilke krav profesjonsutøverne føler at arbeidet setter til dem, og i hvilken grad de føler utdanningen har satt dem i stand til å mestre disse kravene. I kapitlene senere i notatet kommer det fram at arbeidslivet setter noe ulike krav til

de forskjellige profesjonene, naturlig nok. I et mestringsperspektiv er *gapet* mellom krav og kompetanse sentralt: Er det slik at noen profesjoner i større grad føler at utdanningen har forsynt dem med det arbeidslivet etterspør? Er det noen grupper som føler et større sprik mellom krav og kompetanse enn andre? For å lette fremstillingen er det her delt opp i tre typer kompetanse: relasjonell, praktisk og teoretisk. Disse er satt sammen av flere underliggende ferdigheter, og er presentert i sin fulle bredde i de senere kapitlene. For en mer inngående drøfting av disse ulike typene kunnskapsgap vises til Smeby og Vågan (2007).

Figur 1.2, gap mellom egne ferdigheter fra utdanningen og kravene arbeidslivet stiller til de samme ferdighetene for de forskjellige gruppene

Allmennlærere skiller seg signifikant fra alle de andre gruppene, og sykepleierne er signifikant forskjellige fra barnevernspedagogene på spørsmålet om gap mellom krav og tilegnet teoretisk kompetanse. Ingen forskjell mellom gruppene på spørsmålet om gap mellom krav og tilegnet praktisk kompetanse. Allmennlærere og førskolelærere signifikant forskjellig på spørsmål om gap mellom krav og tilegnet relasjonell kompetanse. $P < 0,05$.

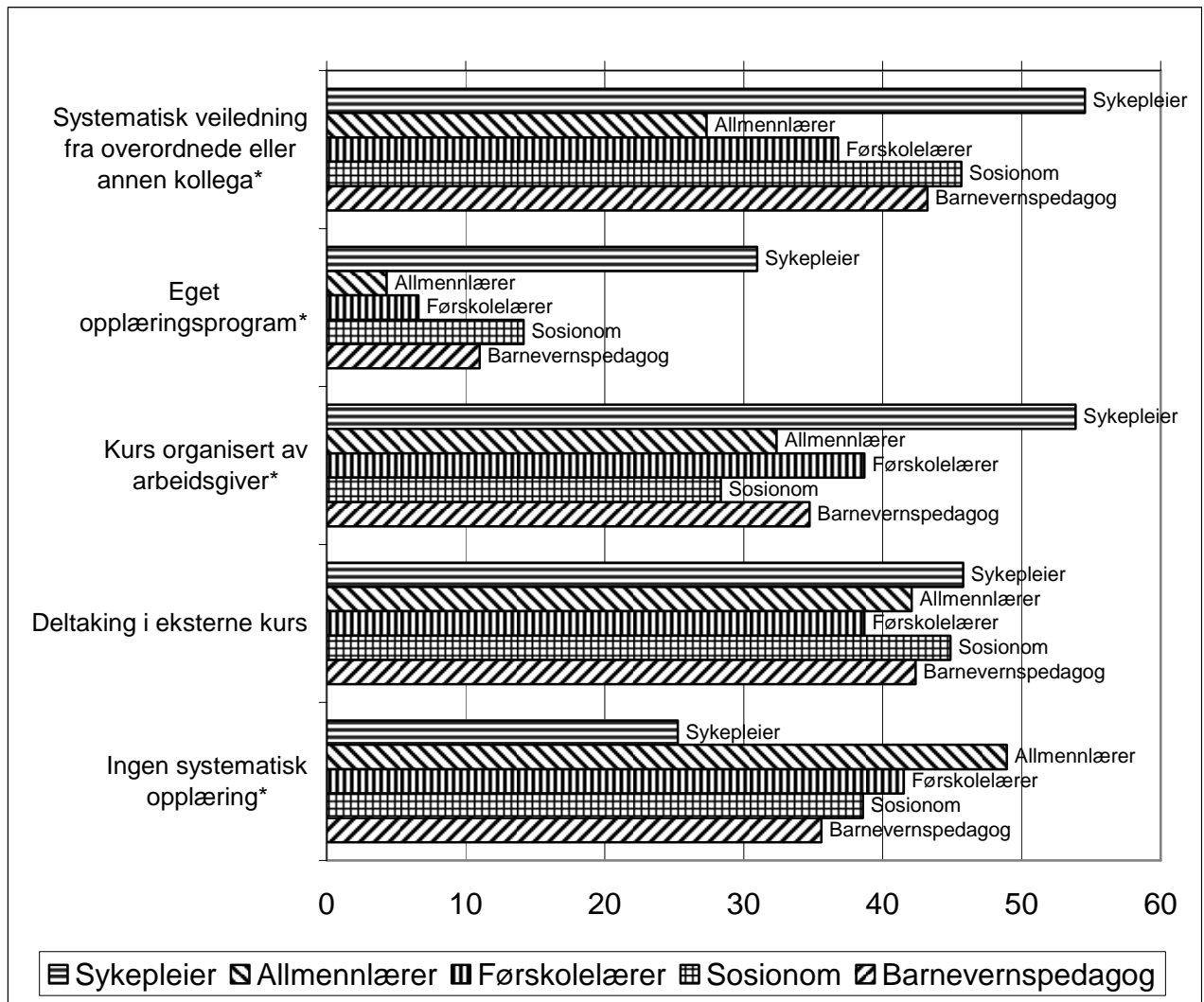
Figur 1.2 viser at det er et gap for alle tre formene for kompetanse, hvilket betyr at profesjonsutøverne oppfatter at kravene de blir stilt ovenfor er større enn den kompetanse de har tilegnet seg gjennom utdanningen. For alle gruppene er det gapet mellom de tilegnede

praktiske ferdighetene og kravene til praktiske ferdigheter som er størst.

Ut fra figuren ser det ut som om allmennlærerne opplever et større gap mellom kravene og de tilegnede relasjonelle ferdighetene enn alle de andre gruppene, men de er kun signifikant forskjellig fra førskolelærerne. Men på spørsmålet om tilegnet teoretisk kompetanse og krav til teoretisk kompetanse i arbeidslivet skiller allmennlærerne seg signifikant fra alle de andre gruppene, det vil si at de opplever gapet som større enn de andre gruppene. Nærmere analyser viser at det ikke er kravene til teoretisk kunnskap som er høyere for allmennlærerne, men den opplevde tilegnede kunnskapen som er lavere.

Alle gruppene som er undersøkt ser altså ut til å oppleve et gap mellom den kompetansen de har fått gjennom studiene, og de krav arbeidslivet setter til den samme kompetansen. Men et slikt gap behøver ikke fortolkes som noe stort problem, men heller som et resultat av at en utdanning uansett ikke kan forberede for alle eventualiteter. Det peker videre mot at arbeidsplassene de nyutdannede går inn i har et ansvar for å sikre oppfølgingen av de nyutdannede, og her kommer det frem tydelige forskjeller mellom utdanningene. Figur 1.3 viser at det er store forskjeller mellom oppfølgingen gruppene får i arbeidslivet.

Figur 1.3, andel med deltagelse i forskjellige oppfølgings/opplæringsprogram i de forskjellige gruppene

*=p<0,05 (kji kvadrat)

De nyutdannede sykepleierstudentene er den gruppen som oftest rapporterer at de får alle typer oppfølging i arbeidslivet, og kan kanskje dermed sies å ha det beste ”mottaksapparatet” for nyutdannede. Kontrasten er stor mellom sykepleierne og allmennlærerne, der nesten 50 % rapporterer at de ikke har mottatt noen former for systematisk opplæring i arbeidslivet.

Oppsummert kan det se ut til at det er et gjennomgående trekk at utdanningen ikke klarer å forberede studentene for alle eventualiteter i arbeidslivet, og at det spesielt er mangel på

praktiske ferdigheter som føles på kroppen for de relativt nyutdannede profesjonsutøverne. Det kommer også tydelig frem at profesjonsutøverne ved overgangen til arbeidslivet går inn svært forskjellige ”mottaksapparater”, og at gapet mellom krav og kompetanse dermed løses på svært forskjellig måte i de forskjellige profesjonene. Sykepleie peker seg ut som spesielt gode på dette, mens allmennlærerne fremstår som de svakeste.

Datagrunnlag og metode

Datamaterialet denne rapporten bygger på kommer fra StudData-undersøkelsen som gjennomføres og ledes av Senter for Profesjonsstudier ved Høgskolen i Oslo. StudData er en spørreskjemaundersøkelse der studenter ved 20 profesjonsutdanninger ved 11 høyskoler deltar og følges fra starten av studiet, tredje året i studiet, tre år ut i arbeidslivet og seks år ut i arbeidslivet. Dette notatet er først og fremst basert på svar fra studenter som har vært tre år i arbeidslivet, men også svar fra de samme studentene da de var i tredje år av utdanningen er tatt med der det er relevant². Gruppene som er inkludert er allmennlærere, sykepleiere, sosionomer, førskolelærere og barnevernspedagoger som hadde vært tre år i arbeidslivet våren 2006. Profesjonsutøvere fra Høgskolen i Oslo er sammenlignet med de andre utdanningene som inngår i StudData-materialet, og det er særlig eventuelle forskjeller mellom Oslo og de andre lærestedene som er presentert i notatet.

Totalt ble det våren 2006 sendt ut spørreskjema til i alt 2974 respondenter. Av disse var det 101 respondenter som reserverte seg og 1153 som ikke besvarte spørreskjemaet av andre grunner. Samlet deltakelse var på 57,8 %³. Samlet svarprosent og antall respondenter ved de enkelte utdanninger og høyskoler finnes i vedlegg V.i bakerst i rapporten, og i tillegg

² Allmennlærerutdanningen er den eneste av utdanningene som er med i denne rapporten som er fireårig, og det er dermed bare for allmennlærerne at sjettede studiemester ikke er det siste. Selv om allmennlærerutdanningen er fireårig får en del godkjent tidligere utdanning som fjerdeåret. Dette betyr at på det siste undersøkelsestidspunktet hadde allmennlærerne vært mellom to og tre år i arbeidslivet, avhengig av om de har fått godkjent tidligere utdanning som fjerdeår eller om de tok alle fire årene på lærerutdanningen.

³ For mer informasjon om datainnsamling og datamaterialets oppbygning, se <http://www.hio.no/content/view/full/61969>.

presenteres antall respondenter og svarprosent i de forskjellige fasene i starten av hvert kapittel.

I gjennomgangen av de forskjellige spørsmålene har vi anvendt prosent i stedet for absolutte tall. Dette er for å lettere kunne sammenligne på tvers av grupper. Men samtidig må det manes til varsomhet i fortolkningen av resultatene. Dersom det er få i utvalget kan selv små underkategorier få en stor andel av svarene. Et eksempel kan være tabell 6.4, der 3,5 % av sosionomene oppgir at de planlegger å søke opptak til annen høyere utdanning. Med totalt 29 sosionomer som har besvart spørsmålet utgjør dette 1 person i materialet. For å unngå misforståelser angående gruppestørrelse er antallet respondenter oppgitt i tabellene, i tillegg til prosenter.

Alle forskjeller som omtales i denne rapporten er statistisk signifikante ($p < 0,05$), altså regner vi med at det er 95 % (eller større) sannsynlighet for at den påviste forskjellen er en reell forskjell og ikke skyldes tilfeldige variasjoner. Fordi noen av gruppene som inngår er ganske små, vil en del av figurene som presenteres kunne gi inntrykk av at det er forskjeller. Det vil imidlertid presiseres i teksten hvorvidt forskjellene er signifikante. Det er også oppgitt i tabeller og figurer om forskjellene er signifikante.

2. Allmennlærere

I dette kapittelet studeres allmennlærere som har tatt utdanningen sin ved Høgskolen i Oslo, Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Volda og Høgskolen i Bergen. Analysene er hovedsakelig basert på datamateriale innhentet blant allmennlærerne to til tre år etter at de var ferdigutdannet, men der det er meningsfullt blir det også sammenlignet med svarene de samme studentene ga tredje år i utdanningen. Dette gjelder først og fremst tilfredshet med utdanning, og spørsmålet om de ville valgt samme type utdanning og samme lærested hvis de kunne valgt på nytt. Dette longitudinelle perspektivet gjør det mulig å belyse om, og i hvilken grad, allmennlærernes vurdering av egen utdanning endrer seg over tid.

Tabell 2.1 viser hvor mange av allmennlærerstudentene som har deltatt i undersøkelsene som analysene er basert på, samt hvor mange som har besvart begge spørreskjemaene.

Tabell 2.1, Allmennlærere som har svart i sjettede studiemester, etter 2-3 år i arbeidslivet og på begge tidspunktene, etter høyskole. Antall og svarprosent.

	6. semester		2-3 år i arbeidslivet		Begge tidspunkt
	N	Svar%	N	Svar%	N
Oslo	132	67,2	97	56	71
Volda	57	80,3	31	56,4	26
Sør-Trøndelag	164	96	96	62,1	61
Bergen	139	72,4	90	54,7	64
Total	492	74,7	314	58,1	222

Sammenfatning av funn

Den gjennomgående tendensen i dette kapittelet er at allmennlærerne fra Høgskolen i Oslo i liten grad skiller seg fra allmennlærerne som har studert ved andre læresteder. Flertallet er yrkesaktive (omtrent 90 %), og to av tre jobber som grunnskolelærere, mens 25 % jobber på videregående. Ganske mange tar utdanning etter allmennlærerutdanningen, 1 av 3 har påbegynt eller fullført videreutdanning, og 1 av 4 planlegger å søke.

Allmennlærerne føler i ganske stor grad at de mestrer de ulike sidene av arbeidet, selv om

det er et fellestrekk at de opplever at kravene i arbeidslivet utfordrer kompetansen de har i svært stor grad. Dette ser ikke ut til å påvirke tilfredsheten med utdanningen i noe særlig grad: allmennlærerene kan sies å være middels tilfredse med utdanningen sin både tredje året i studiet og tre år senere. Det eneste unntaket er de som er uteksaminert fra Høgskolen i Sør-Trøndelag, som er mindre tilfreds med utdanningen når de kommer ut i arbeidslivet.

Allmennlærerstudiet inneholder en ganske omfangsrik praksisopplæring, og studentene vurderer den som omtrent like god som utdanningen generelt. Men det er interessant at allmennlærerstudentene er mer fornøyd med oppfølgingen fra øvingslærerene enn de er med oppfølgingen fra lærerne ved høyskolen. Gjenspeiler dette bare hyppighet, eller er det et uttrykk for en bedre kontakt? Det kan også forstås med et blikk på det gapet de opplever mellom krav og praktisk kompetanse, og at nettopp øvingslærerene er de som representerer den praktiske kompetansen studentene opplever som viktige.

Oppfølging av nyutdannede i arbeidslivet er viktig, kanskje spesielt sett i lys av det opplevde gapet mellom krav og kompetanse. Det ser generelt ut til at allmennlærere får lite oppfølging i arbeidslivet, og det ser også ut til at det er noen regionale forskjeller i oppfølgingen. Dette kan skyldes forskjeller mellom regioner i gjennomføringen av prosjektet "Veiledning av nyutdannede lærere", noe som underbygges av tidligere undersøkelser (Dahl *et al.* 2006).

Hovedaktivitet, yrke og videre utdanning

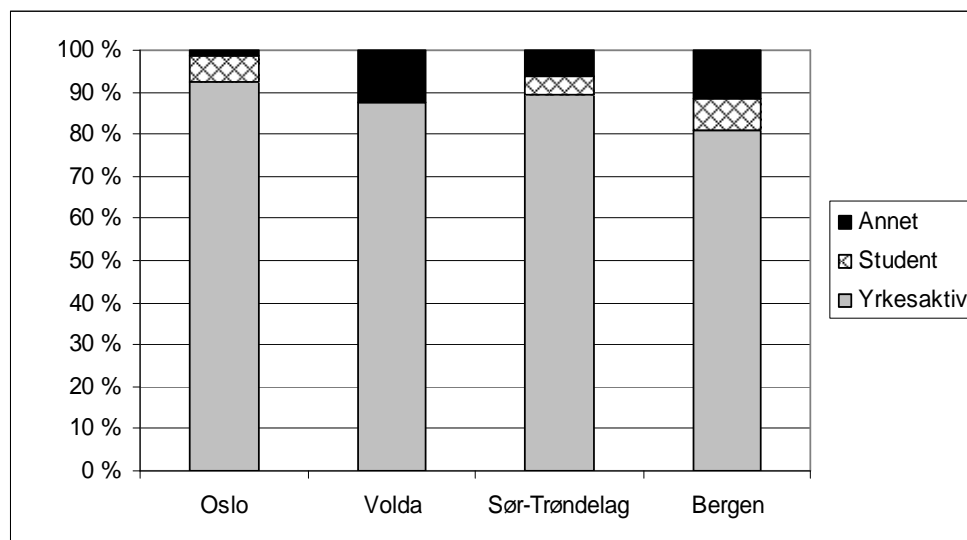
I denne delen skal vi se nærmere på hva allmennlærerene har gjort etter at de var ferdig med studiene, hva de planlegger å gjøre, og hva de gjør i dag. Mer presist skal vi først se på allmennlærernes nåværende hovedaktivitet, deretter undersøkes utbredelsen av å ta videreutdanning eller annen høyere utdanning blant allmennlærerene.

Hovedaktivitet og yrke

Det store flertallet av allmennlærerene som har studert ved Høgskolen i Oslo (92 prosent) oppgir å ha yrkesaktivitet som sin hovedaktivitet to til tre år etter at de var ferdigutdannet, mens det er et lite mindretall som oppgir å være studenter (6 prosent) eller som

hovedsakelig driver med noe annet enn arbeid eller utdanning (1,5 prosent). Figur 2.1 viser at allmennlærerne fra de øvrige lærestedene fordeler seg omtrent likt med allmennlærerne fra Oslo når vi ser på deres hovedaktivitet to til tre år etter endt utdanning.

Figur 2.1: Nåværende hovedaktivitet blant allmennlærere, etter lærested. Prosentandel.

Kjikkvadrat: 7,4, $p > 0,05$

Tabell 2.2 og 2.3 viser en oversikt over hva de yrkesaktive allmennlærerne jobber som og hvor de jobber. For å unngå for små grupper har vi valgt å ikke skille mellom ulike læresteder i fremstillingen av hva allmennlærerne jobber som og hvor de jobber.

Tabell 2.2 Yrkesaktive allmennlærere etter stillingstittel. Prosentandel.

	Prosent
Grunnskolelærer	87,6
Andre undervisningsstillinger	2,6
Førskolelærere	1,8
Annet	8
Total (N)	274

De aller fleste yrkesaktive allmennlærerne jobber som grunnskolelærere (87,3 prosent), 2,5 prosent har andre undervisningsstillinger, mens i underkant av 2 prosent jobber som førskolelærere (tabell 2). I underkant av én av ti av allmennlærerne jobber som noe annet

enn lærer to til tre år etter at de er ferdigutdannet. Også oversikten over type arbeidsplass viser at grunnskolen er den vanligste arbeidsplassen for allmennlærere (tabell 2.3).

Tabell 2.3 Yrkesaktive allmennlærere etter type arbeidsplass. Prosentandel.

	Prosent
Grunnskoleundervisning	66,9
Undervisning på videregående nivå	23,8
Annen undervisning	1,5
Barnehage/SFO	1,9
Andre arbeidsplasser	5,9
Total (N)	269

Ikke overraskende finner vi at omtrent to av tre allmennlærere jobber med undervisning i grunnskolen, mens andelen som jobber med undervisning på videregående nivå er i underkant av 25 prosent. Andelen som jobber med annen undervisning eller i barnehage eller skolefritidsordning er henholdsvis 1,5 og 2,2 prosent. Omtrent 6 prosent av allmennlærerne jobber andre steder.

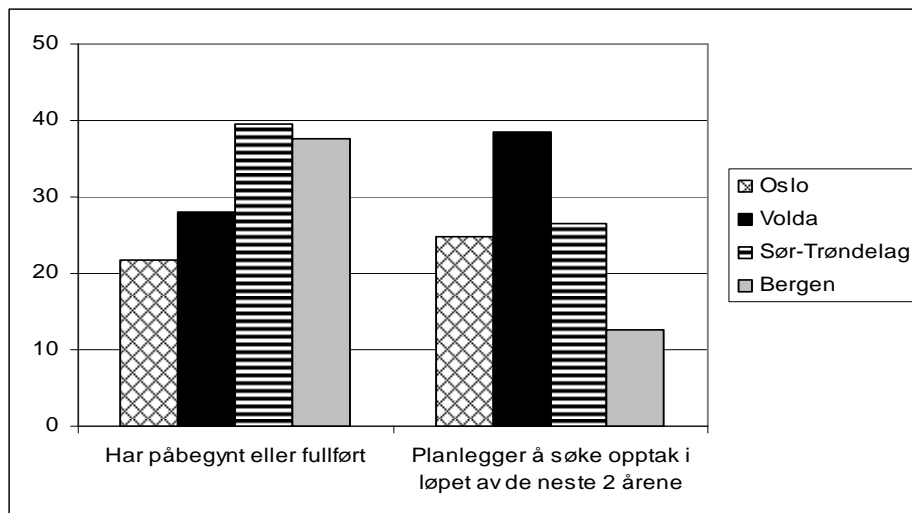
Videreutdanning og annen utdanning

Blant allmennlærerstudentene som ble uteksaminert fra Høgskolen i Oslo oppgir omtrent én av fem at de har påbegynt eller fullført annen utdanning tre år etter at de var ferdigutdannet⁴, mens én av fire planlegger å søke opptak til annen utdanning i løpet av de neste to årene⁵ (figur 2.2). Andelen allmennlærere som har påbegynt eller fullført annen utdanning eller som planlegger å søke slik utdanning varierer noe mellom høgskolene, men variasjonen er ikke statistisk signifikant.

⁴ De er bare bedt om å oppgi utdanninger som normalt varer mer en 4 måneder.

⁵ Spørsmålet "Har du tatt, eller holder du på med noen utdanning etter at du avsluttet høgskoleutdanningen din?" har svaralternativene "Ja" eller "Nei", mens spørsmålet "Hvis du ikke er i gang med noen slik utdanning nå, tror du at du kommer til å søke opptak til videreutdanning/annen høyere utdanning i løpet av de neste to årene?" har svaralternativene "Ja", "Nei" og "Vet ikke". I figur 2.2 presenteres andelen som har svart "Ja" på disse spørsmålene.

Figur 2.2 Andelen allmennlærere som har påbegynt eller fullført annen utdanning og andelen som planlegger å søke utdanning, etter lærested.

Kjikkvadrat: påbegynt eller fullført: 7,34 $p > 0,05$, planlegger å søke: 10,4, $p > 0,05$

Tabell 2.4 viser hva slags utdanning allmennlærerne har påbegynt/fullført eller planlegger å søke opptak til. For å unngå for små grupper skiller vi ikke mellom allmennlærere fra ulike læresteder i denne fremstillingen.

Tabell 2.4 Allmennlærere som har påbegynt/fullført annen utdanning eller som planlegger slik utdanning, etter hva slags utdanning de har valgt eller planlegger å velge. Prosentandel⁶.

	Har påbegynt/fullført (N=108)	Planlegger å søke opptak (N=49)
Videregående nivå	4,6	2,0
Høyere utdanning, lavere grad:		
Videreutdanninger for lærere	40,7	32,7
Pedagogikk/spesialpedagogikk	2,8	12,2
Andre	32,4	28,6
Høyere utdanning, høyere grad:		
Videreutdanning for lærere	2,8	4,1
Pedagogikk/spesialpedagogikk	7,4	14,3
Andre	9,3	6,1
Total	100,0	100,0

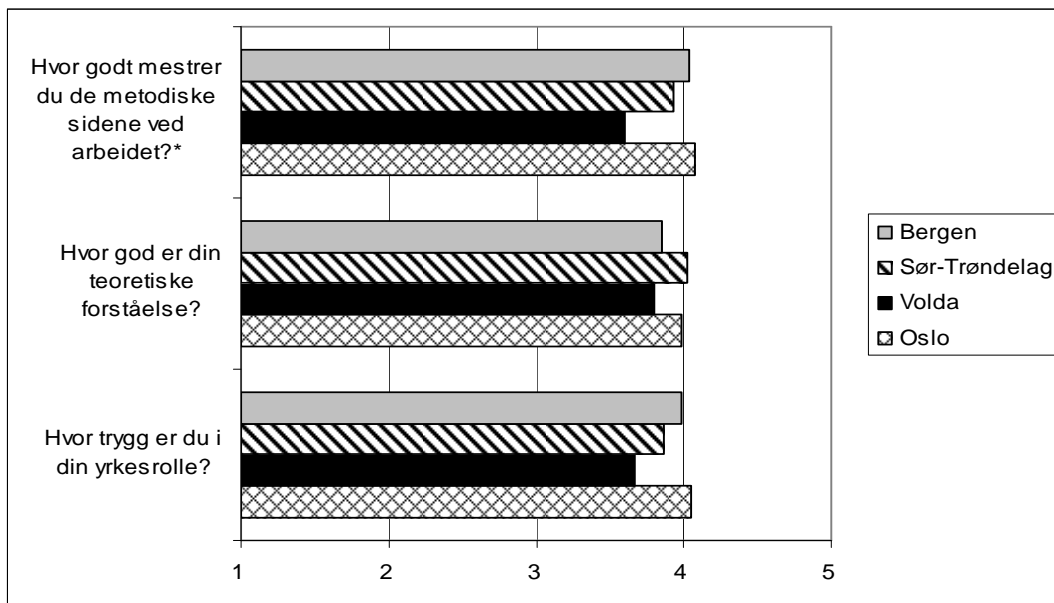
⁶ Kategoriene for utdanningsretninger er kodet ut fra Norsk Standard for utdanningsklassifisering (NUS2000). Respondentene har selv oppgitt type utdanning ved å beskrive grad/nivå og fagfelt/linje, og disse opplysningene har senere blitt kodet i henhold til klassifiseringen i NUS2000 (http://www.ssb.no/vardok/variabel/42_868823.lesedato 8.januar 2008).

40,7 % har påbegynt eller fullført videreutdanning for lærere på lavere grad og 2,8 % på høyere grad, mens 32,7 % planlegger å søke opptak til slik utdanning på lavere grad og 4,1 % på høyere grad. Ellers har 10 prosent påbegynt eller fullført utdanning i pedagogikk eller spesialpedagogikk på høyere eller lavere grad. Omtrent én av fire av de som planlegger å søke opptak til annen utdanning planelegger å søke opptak til pedagogikk eller spesialpedagogikk på lavere eller høyere grad.

Vurdering av egen faglig kompetanse

I denne delen undersøkes hvordan allmennlærerne opplever sin egen faglige kompetanse. Dette kan forstås som et uttrykk for i hvilken grad allmennlærerne føler at de mestrer arbeidet sitt. Man kan anta at opplevd mestring av eget yrke vil kunne ha betydning for hvordan man vurderer utdanningen sin i ettertid.

Figur 2.3 Allmennlæreres vurdering av egen faglige kompetanse på en fempunktsskala (1'Ikke i det hele tatt' til 5'I svært stor grad'), etter lærested. Gjennomsnitt.

*: Volda er signifikant forskjellig fra Oslo og Bergen, $p < 0,05$

Allmennlærerne fra Høgskolen i Oslo mener at de i stor grad mestrer de metodiske sidene ved arbeidet (figur 2.3). På spørsmål om hvor god deres teoretiske forståelse er svarer allmennlærerne fra Oslo at de vurderer denne som god, og de oppgir også at de i stor grad føler seg trygge i sin yrkesrolle. Allmennlærerne fra Volda oppgir i mindre grad å mestre de metodiske sidene ved arbeidet enn allmennlærerne fra Oslo og Bergen. Ellers er det ingen forskjeller mellom allmennlærerne fra ulike læresteder i vurderingen av egen kompetanse. Det generelle inntrykket i figur 2.3 er at allmennlærerne i stor grad føler at de mestrer ulike sider av arbeidet.

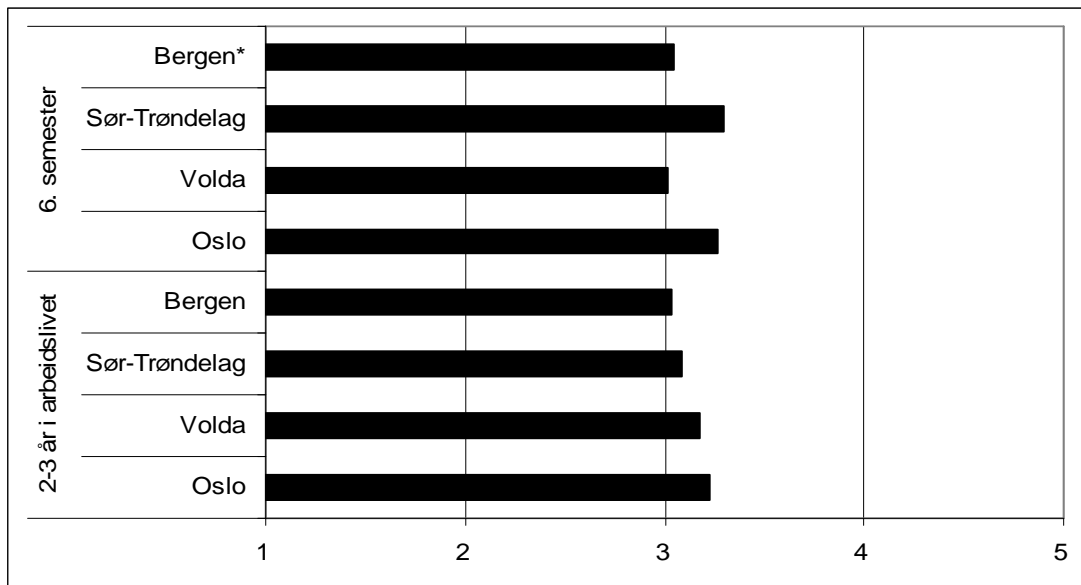
Tilfredshet med utdanning og praksis

Utdanningen

I analysene av allmennlærernes tilfredshet med utdanningen vil deres generelle tilfredshet med studiet og hvordan de vurderer sannsynligheten for at de ville valgt samme utdanning og lærested dersom de skulle valgt på nytt undersøkes nærmere. Allmennlærernes vurdering etter å ha vært to til tre år i arbeidslivet vil sammenlignes med hvordan de svarte på de samme spørsmålene da de ble spurt i sjettede studiemester. Analysene vil dermed kunne vise hvorvidt allmennlærerne blir mer positive eller negative til utdanningen sin etter å ha vært noen år i arbeidslivet, eller om denne vurderingen holder seg stabil.

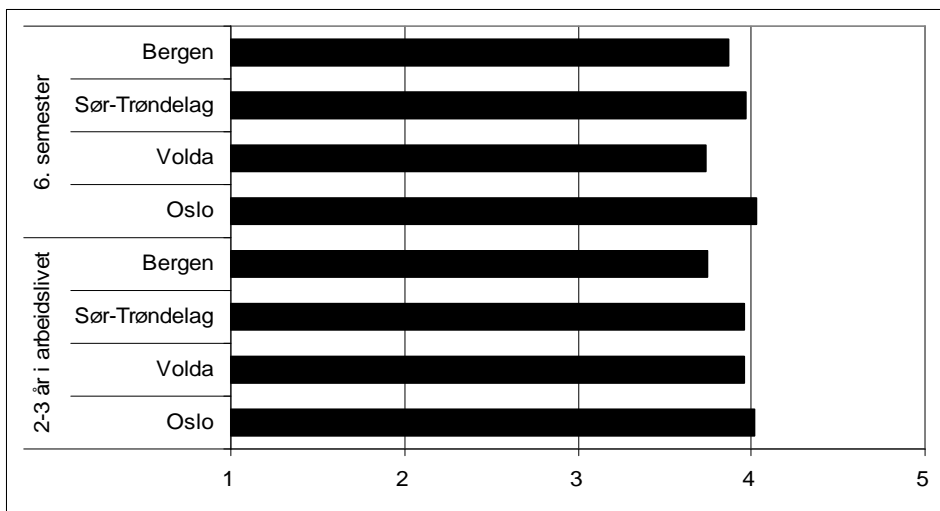
Etter å ha vært noen år i arbeidslivet oppgir allmennlærerne som gikk i Oslo å være litt over middels fornøyd med utdanningen de tok (figur 2.4). Det er ingen forskjeller mellom allmennlærere fra ulike læresteder i deres samlede vurdering av utdanningen på dette tidspunktet. Hvis vi sammenligner disse resultatene med hvordan allmennlærerne vurderte utdanningen i sjettede studiemester, ser vi at denne vurderingen har vært stabil blant Oslo-studentene. Blant studentene i Volda og Bergen har det heller ikke vært signifikante endringer i den generelle tilfredsheten fra studietiden til tre år ut i arbeidslivet. Allmennlærerstudentene i Sør-Trøndelag oppgir derimot å være signifikant mindre fornøyd med utdanningen noen år etter at de var ferdigutdannet enn i sjettede studiemester.

Figur 2.4 Tilfredshet med utdanningen i sjette semester og etter 2 - 3 år i arbeidslivet blant allmennlærere (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

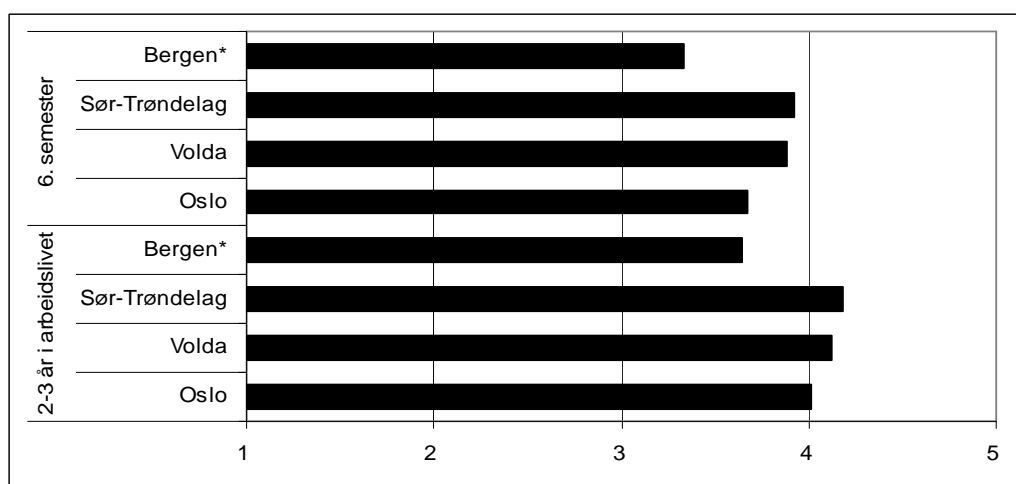
*: Bergen er signifikant forskjelling fra Oslo og Sør-Trøndelag

Figur 2.5 Sannsynligheten for at allmennlærerne ville valgt samme type utdanning i sjette semester og etter 2-3 år i arbeidslivet på en fempunktsskala (1'Svært lite sannsynlig til 5'Svært sannsynlig'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Allmennlærerne fra Høgskolen i Oslo anser det som sannsynlig at de ville valgt samme utdanning om igjen både i sjettede studiemester og etter å ha vært to til tre år i arbeidslivet (figur 2.5). Oslo-lærerne vurderer det som like sannsynlig at de ville valgt samme utdanning om igjen som allmennlærerne fra de øvrige lærestedene. Det skjer ingen endring blant allmennlærerne fra noen av lærestedene i deres vurdering av denne sannsynligheten fra sjettede studiemester til to til tre år etter at de er ferdigutdannet.

Figur 2.6 Sannsynligheten for at allmennlærerne ville valgt samme lærested i sjettede semester og etter 2-3 år i arbeidslivet på en fempunktsskala (1'Svært lite sannsynlig til 5'Svært sannsynlig'), etter lærested. Gjennomsnitt.

*: Bergen signifikant forskjellig fra Sør-Trøndelag

Figur 2.6 viser at allmennlærerne fra Høgskolen i Oslo to til tre år etter endt utdanning i gjennomsnitt anser det som sannsynlig at de ville valgt samme lærested om igjen. Endringen mellom de to tidspunktene er imidlertid ikke statistisk signifikant, og bør derfor ikke tillegges vekt. Vi ser at allmennlærerne fra Bergen anser det som mindre sannsynlig at de ville valgt samme lærested om igjen enn allmennlærerne fra Sør-Trøndelag både i sjettede studiemester og to til tre år etter avsluttet utdanning. Ellers er det ingen forskjeller mellom lærestedene, og det skjer heller ingen endring fra sjettede studiemester til to til tre år ut i arbeidslivet i vurderingen av sannsynligheten for at de ville valgt samme lærested blant allmennlærerne fra noen av lærestedene⁷. Kort oppsummert vurderer allmennlærerne fra Oslo det som

⁷ I analyser hvor bare de som har svart på begge tidspunktene er inkludert, vurderer allmennlærerne fra Sør-Trøndelag det som signifikant mindre sannsynlig at de ville valgt samme lærested ved studieslutt enn tre år senere.

sannsynlig at de ville valgt samme utdanning og lærested dersom de fikk muligheten til å velge på nytt, både i sjette studiesemester og etter to til tre år i arbeidslivet.

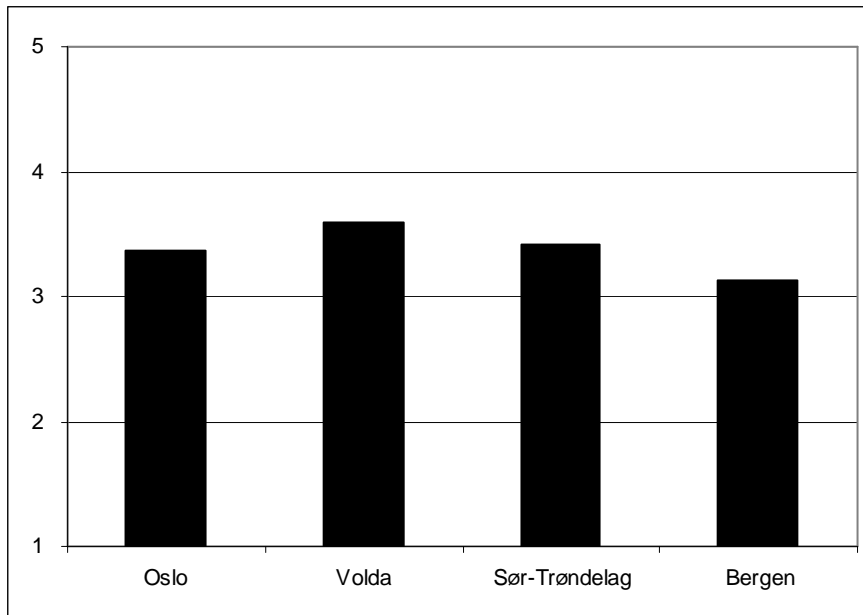
Praksis

Praksisdelen er en sentral del av allmennlærerutdanningen, og skal gi studentene kunnskap og innsikt i praktisk profesjonsutøvelse. Dette er således en viktig del av den profesjonskvalifiseringen som allmennlærerutdanningene står for. Analyser viser også at det er en sammenheng blant allmennlærere mellom tilfredshet med praksisdelen og generell tilfredshet med utdanningen⁸.

Allmennlærerne fra Oslo oppgir å være litt over middels fornøyd med praksisdelen av studiet, to til tre år etter de avsluttet utdanningen sin (figur 2.7). De synes med andre ord å være like fornøyd med praksisen som de er med utdanningen generelt (jfr. figur 2.4). Det er ikke forskjeller mellom allmennlærere fra ulike læresteder når vi ser på deres tilfredshet med praksisdelen av studiet.

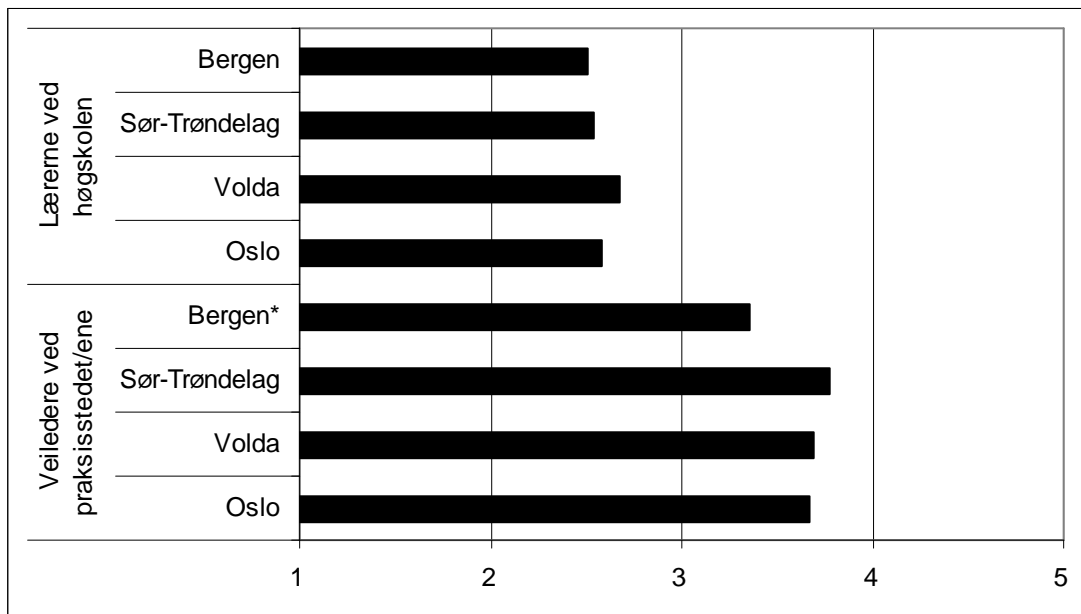
⁸ Pearsons $r = 0,309$, $p < 0,01$, noe som kan beskrives som en moderat positiv sammenheng.

Figur 2.7 Tilfredshet med praksisdelen av studiet blant allmennlærere på en fempunktskala (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Allmennlærernes vurdering av den faglige oppfølgingen under praksisdelen viser at det er et gjennomgående trekk at de er mer fornøyd med den faglige oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedet enn oppfølgingen fra lærerne ved høgskolen (figur 2.8). Allmennlærerne fra Oslo er godt over middels fornøyd med den faglige oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedet, mens de motsatt er under middels fornøyd med den faglige oppfølgingen fra lærerne ved høgskolen. Her kan det bemerkes at forskjellen i allmennlærernes vurdering av de to formene for faglig oppfølging under praksisdelen kan antas å gjenspeile hyppighet i oppfølgingen fra høgskolen og praksisstedet, ikke bare kvaliteten. Studentene har mer kontakt med de ansatte ved praksisstedet enn fra høgskolen under praksisperioden, og det at de er mest positive med oppfølgingen de har fått av veilederne ved praksisstedet kan skyldes at det er disse som er tilgjengelige og kan tilby mest kontakt. Analysene viser at allmennlærerne fra Bergen er mindre fornøyd med oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedet enn allmennlærerne fra Sør-Trøndelag.

Figur 2.8 Vurdering av den faglige oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedet og lærerne ved høgskolen i praksisdelen blant allmennlærere på en fempunktskala (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

*: Bergen signifikant forskjellig fra Sør-Trøndelag, $p < 0,05$

Tilegnet kompetanse ved høgskolen relatert til kompetansekrav i arbeidslivet

For å kunne håndtere og mestre de ulike arbeidsoppgavene og utfordringene som allmennlærere møter i arbeidslivet stilles det krav til at de innehar ulike former for kompetanse. I denne delen vil vi se på i hvilken grad allmennlærerne har tilegnet seg ulike former for kompetanse gjennom utdanningen og hvordan dette står i forhold til de kompetansekrav de stilles ovenfor i arbeidslivet. Vi skiller her mellom tre hovedkategorier av kompetanse: teoretisk, praktisk og relasjonell kompetanse. Inndelingen i ulike kompetanseformer baserer seg blant annet på Smeby og Vågan (2005). For å unngå for mye informasjon i denne framstillingen har vi valgt å bare presentere resultatene blant

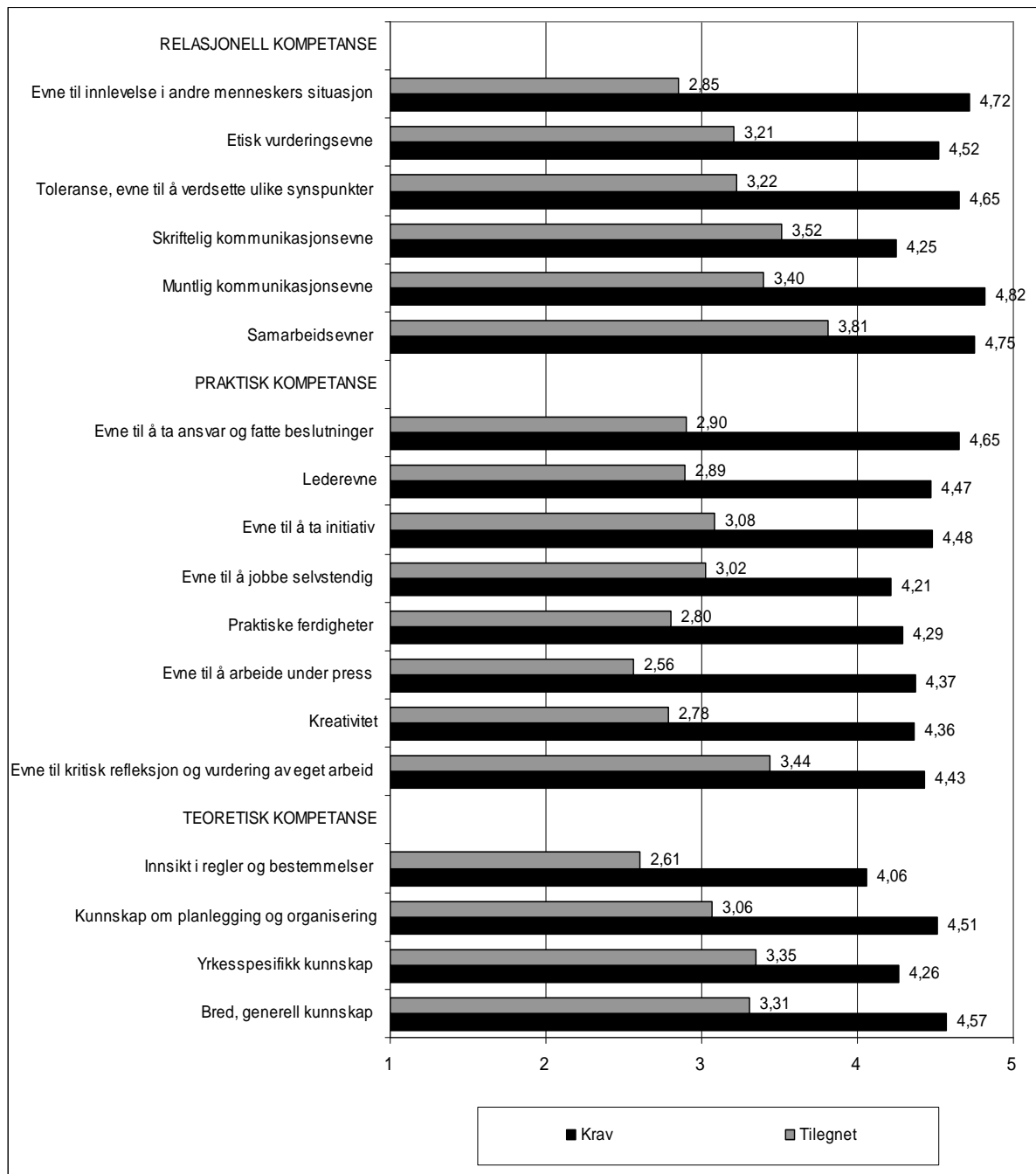
allmennlærerne fra Høgskolen i Oslo i figuren. Der hvor gjennomsnittet blant allmennlærerne i Oslo skiller seg signifikant fra gjennomsnittet blant allmennlærerne fra ett eller flere andre læresteder, vil dette bemerkes i teksten⁹.

Figur 2.9 viser en gjennomgående tendens til at allmennlærerne fra Oslo oppgir at det stilles større krav til alle formene for kompetanse i arbeidslivet enn det de har tilegnet seg gjennom utdanningen. Differansen mellom vurderingen av tilegnet kompetanse og opplevde krav i arbeidslivet er størst når de blir spurt om evnen til innlevelse i andre menneskers situasjon (1,87 skalapoeng) og minst på spørsmålet om skriftlig kommunikasjonsevne (0,73). Gapet mellom tilegnet kompetanse og kompetansekrav er sett under ett størst i de kompetanseformene som inngår i kategorien praktisk kompetanse. Allmennlærerne fra Oslo oppgir i mindre grad å ha tilegnet seg kompetanse i kreativitet gjennom utdanningen enn allmennlærerne fra Volda og Sør-Trøndelag. Ellers skiller ikke allmennlærerne fra Oslo seg ut i forhold til allmennlærerne fra de øvrige lærestedene i vurderingen av tilegnet kompetanse og kompetansekrav.

Et gap mellom tilegnet kompetanse gjennom utdanningen og de kompetansekrav som stilles i arbeidslivet kan forstås som et tegn på at allmennlærerne ikke lærer det de trenger i arbeidslivet gjennom utdanningen. Samtidig kan et slikt gap anses som en nødvendig konsekvens av at man lærer andre ting i utdanningen enn i arbeidslivet, og at noen typer kompetanse som man trenger i arbeidslivet rett og slett ikke kan læres gjennom utdanningen. Uansett hvilket syn man har på hvordan utdanning og arbeidsliv bør stå i forhold til hverandre, vil man kanskje være enig om at det gapet mellom tilegnet kompetanse gjennom utdanningen og kompetansekrav i arbeidslivet som faktisk foreligger, må håndteres. Opplæring i arbeidslivet kan anses som en viktig faktor for å gjøre kompetansegapet mellom utdanning og arbeidsliv lettere å håndtere for nyutdannede allmennlærere. Dette vil vi se nærmere på i neste del.

⁹ En fullstendig oversikt over gjennomsnittet for allmennlærere fra alle lærestedene på disse spørsmålene gis i vedlegget, tabell VI.

Figur 2.9 Vurdering av tilegnet kompetanse ved høgskolen og hvilke kompetansekrav som stilles i arbeidslivet blant allmennlærere fra Høgskolen i Oslo på en fempunktskala (1'Ikke i det hele tatt' til 5'I meget stor grad'). Gjennomsnitt

Det er ikke signifikante forskjeller mellom allmennlærere fra ulike læresteder i gjennomsnittlig vurdering av opplevde kompetansekrav i arbeidslivet. Allmennlærerne fra Høgskolen i Oslo har et signifikant lavere gjennomsnitt på spørsmål om i hvilken grad de har tilegnet seg kompetanse i kreativitet gjennom utdanningen enn allmennlærerne fra Volda og Sør-Trøndelag.

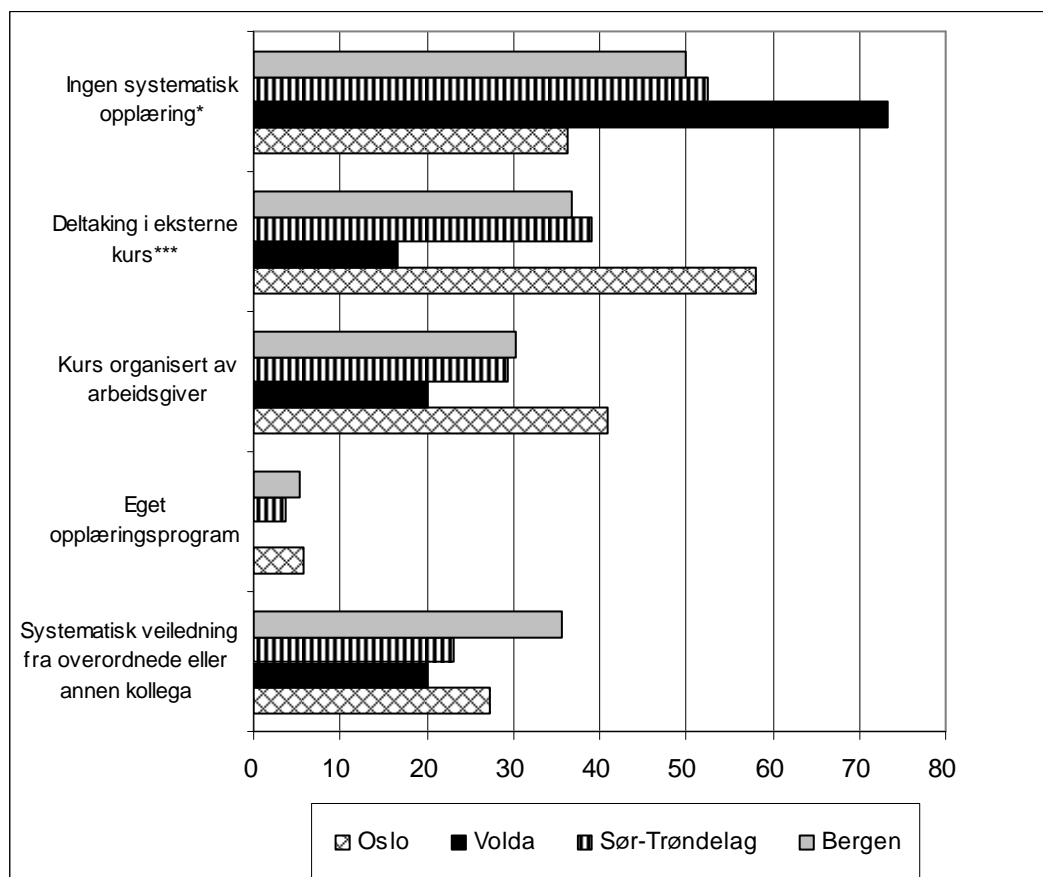
Opplæring i arbeidslivet

En tidligere undersøkelse har vist at nyutdannede allmennlærere i mindre grad mottar systematisk opplæring i arbeidslivet enn nyutdannede innenfor andre profesjoner, spesielt nyutdannede sykepleiere (Caspersen 2007). Opplæring av nyutdannede allmennlærere i arbeidslivet er et politisk aktuelt tema, hvor det har vært iverksatt nye tiltak de seneste årene. I 1997 vedtok Stortinget å gjennomføre et forsøk med veiledning av nyutdannede lærere. Som et resultat av dette vedtaket ble prosjektet "Veiledning av nyutdannede lærere" startet som et forsøk, hvor blant annet Høgskolen i Oslo var med. Dette prosjektet har senere blitt utvidet, og fra skoleåret 2005/2006 har lærerutdanningsinstitusjoner i alle landets fylker kunnet tilby opplegg for veiledning av nyutdannede lærere (Dahl et al. 2006). En evaluering av prosjektet "Veiledning av nyutdannede lærere" har vist at det er variasjon mellom ulike fylker i hvordan veiledningsopplegget er lagt opp og også hvor mange som deltar (Dahl et al. 2006, pp.: 8-10). Vi vil nå se på om det er forskjell mellom nyutdannede allmennlærere fra Høgskolen i Oslo og andre læresteder, med hensyn til hva slags opplæring de får i arbeidslivet.

Blant allmennlærerne fra Høgskolen i Oslo oppgir godt over halvparten å ha deltatt i eksterne kurs som en del av opplæringen ved sin nåværende jobb (59 prosent) (figur 2.10). 40 prosent har deltatt på kurs organisert av arbeidsgiver, én av fire har fått systematisk veiledning fra overordnede eller annen kollega, mens bare et lite mindretall oppgir å ha deltatt i et eget opplæringsprogram (5 prosent). I underkant av 40 prosent av allmennlærerne fra Oslo oppgir at de ikke har fått noen systematisk veiledning i sin nåværende jobb, noe som må kunne sies å være en betydelig andel. Det er en høyere andel blant allmennlærerne fra Volda som ikke har fått noen systematisk opplæring enn blant allmennlærerne fra Oslo, mens det er en større andel av Oslo-lærerne som har deltatt i eksterne kurs enn blant allmennlærerne fra de øvrige lærestedene. Forskjellene mellom allmennlærere fra ulike læresteder i figur 10 kan kanskje, som nevnt ovenfor, være et resultat av regionale forskjeller i gjennomføringen av prosjektet "Veiledning av nyutdannede lærere". Men samtidig må det nevnes at det på tidspunktet da denne undersøkelsen ble gjennomført

var kun ca. 4 -5 % av nyutdannede lærere hvert år som deltok i oppleggene med veiledning i årene fra 2002 til 2006 (Dahl et al. 2006, p. 8).

Figur 2.10 Hvilke typer opplæring allmennlærerne oppgir å ha fått i sin nåværende jobb (mulig å krysse av på opplæringsformer), etter lærested. Prosentandel.

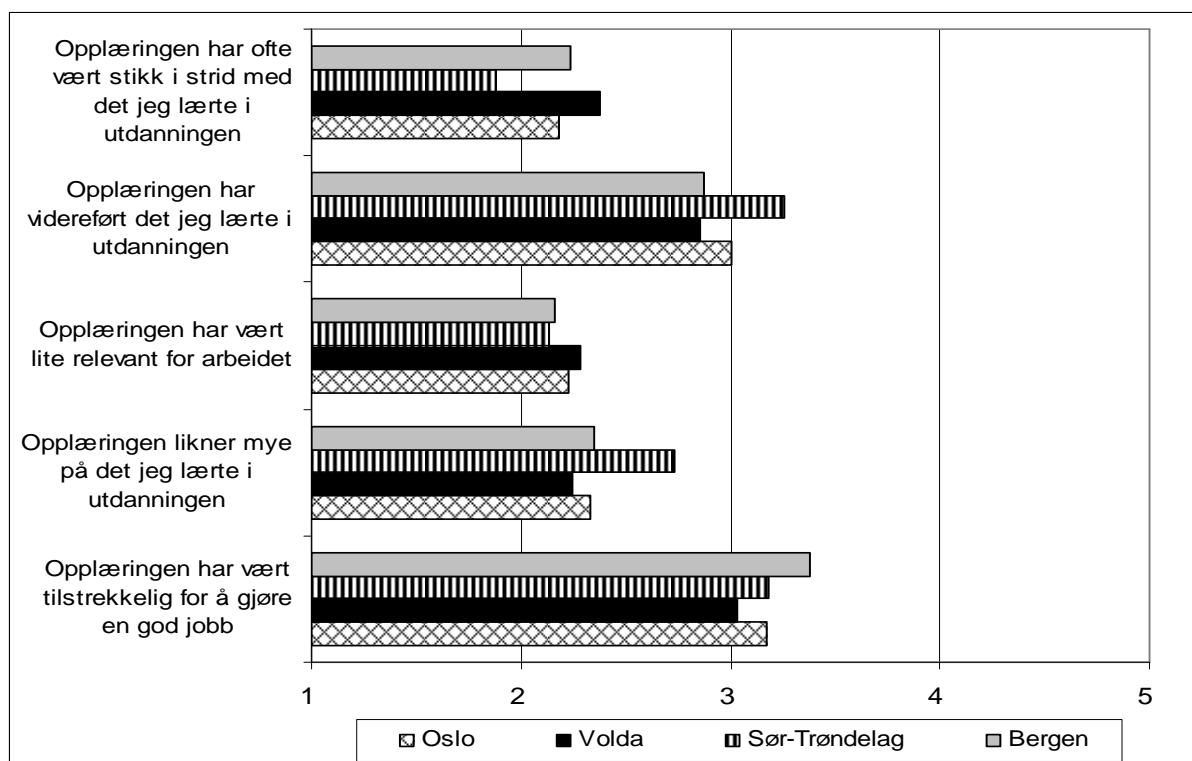
*: Oslo signifikant forskjellig fra Volda, $p < 0,05$ (Kjikkvadrattest)

***: Oslo signifikant forskjellig fra alle de andre lærestedene (kjikkvadrattest)

Vurderingen av opplæringen i arbeidslivet blant allmennlærere fra Oslo viser at de gir uttrykk for at opplæringen i middels grad har vært tilstrekkelig for å gjøre en god jobb, og at de også i middels grad mener at den opplæringen de har fått har vært relevant for arbeidet (figur 2.11). Oslo-lærerne synes at opplæringen i arbeidslivet i middels grad har videreført det de lærte i utdanningen, men at den likevel i liten grad at likner mye på det de lærte utdanningen. Videre ser vi at allmennlærerne fra Oslo i liten grad mener at opplæringen har vært i strid

med det de lærte i utdanningen. Caspersen (2007) fant at på tross av at nyutdannede allmennlærere i mindre grad mottar systematisk opplæring i arbeidslivet enn nyutdannede innenfor andre profesjoner, så er det lite som skiller allmennlærere fra andre profesjoner i deres vurdering av den opplæringen de har fått. Våre analyser har vist at det ikke er forskjeller mellom allmennlærere fra ulike læresteder i deres vurdering av den opplæringen de har fått i arbeidslivet, selv om vi fant noen forskjeller mellom lærestedene i hvilken type opplæring allmennlærerne oppgir å ha fått i sin nåværende jobb.

Figur 2.11 Allmennlærernes vurdering av opplæringen de har fått i jobben sin på en fempunktsskala (1'Ikke i det hele tatt' til 5'I svært stor grad') etter lærested. Gjennomsnitt.

3. Sykepleiere

I dette kapittelet sammenlignes sykepleiere utdannet ved Høgskolen i Oslo med sykepleiere som er utdannet ved Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Ålesund og Høgskolen i Bergen. Hovedsakelig vil analysene basere seg på datamateriale som er hentet inn tre år etter at sykepleierne var ferdigutdannet. I analysene av tilfredshet med studiet har vi mulighet til sammenligne sykepleiernes vurdering av studiet både ved studieslutt og tre år etter, noe som gjør at vi kan undersøke i hvilken grad deres tilfredshet med utdanningen endrer seg i overgangen fra utdanning til arbeidsliv.

Tabell 3.1 viser hvor mange som har besvart spørreskjemaet de fikk tilsendt tre år etter at de var ferdigutdannet, ved avslutningen på studiet og hvor mange som har svart på begge tidspunktene.

Tabell 3.1 Sykepleiere som har svart ved studieslutt, etter 3 år og på begge tidspunktene, etter høgstole. Antall og svarprosent.

	Studieslutt		3 år etter		Begge tidspunkt
	N	Svar%	N	Svar%	N
Oslo	207	63,3	109	58,6	88
Sør-Trøndelag	108	64,7	97	59,9	65
Ålesund	84	75,0	33	40,0	23
Bergen	85	59,4	79	62,7	53
Total	484	64,6	318	57,4	229

Sammenfatning av funn

De aller fleste sykepleierne er yrkesaktive (ca 95 %), og de aller fleste jobber som sykepleiere. Nesten halvparten jobber på somatiske sykehus, 1 av 10 jobber på sykehjem, og ca 25 % jobber med andre sykehustjenester.

Omtrent 1 av 5 har påbegynt eller fullført videre- eller etterutdanning i løpet av de tre årene som er gått siden de fullførte sykepleieutdanningen, og nesten halvparten planlegger å søke på utdanning i løpet av de neste to årene. Det er videreutdanning på høyere nivå innen

sykepleiefag som er det klart vanligste valget.

Sett under ett føler sykepleierne at de mestrer jobben sin godt, og det er ingen forskjell mellom lærestedene. De kan også beskrives som middels tilfredse med utdanningen sin. Sykepleierne som har studert i Bergen, Ålesund og Trondheim er noe mer tilfreds med utdanningen sin tre år etter at de avsluttet den enn de var siste året i studiene. Det ser også ut til at sykepleierne er fornøyde med valg av yrke, men mindre fornøyde med valg av lærested, selv om de blir noe mer positive til lærestedet etter tre år i arbeidslivet. Som Aamodt (2005) også har påpekt ser det ut til at yrkeserfaring mildner misfornøydheten med utdanningen noe, men fortsatt er det et stort gap mellom vurderingen av yrket og vurderingen av lærestedet.

Sykepleierne ser ut til å være jevnt over fornøyd med praksisen i utdanningen, og på samme måte som med allmennlærerne er de noe mer fornøyd med oppfølgingen av personalet i praksisen enn med oppfølgingen de har fått av lærerne ved høyskolen. Men på samme måte som hos allmennlærerne er det naturlig å anta dette kan ha sammenheng med hyppigheten i oppfølgingen, altså at det er de ansatte i praksisfeltet de har mest kontakt med under praksisdelen av utdanningen, og at det er disse som dermed presenterte det mest ”matnyttige” stoffet for sykepleierne.

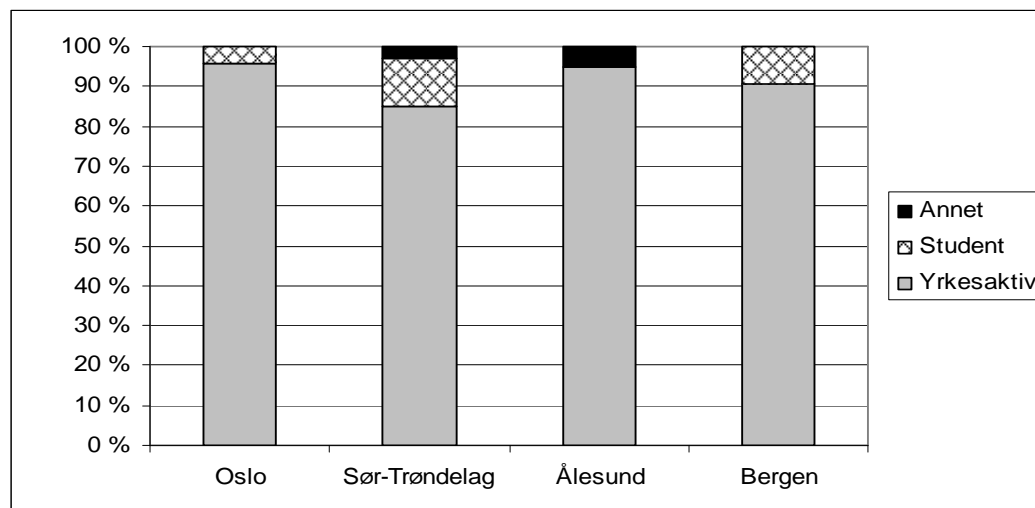
På samme måte som med allmennlærerne opplever også sykepleierne at kravene i arbeidslivet utfordrer deres kompetanse, men til forskjell fra allmennlærerne får sykepleierne mye oppfølging og opplæring i arbeidslivet. Her kan det tenkes at systematiserte opplæringsprogram som klinisk stige noe av forskjellen mellom gruppene. Klinisk stige er interne opplæringsprogram som finnes ved flere større sykehus, og disse kompetanseprogrammene ble introdusert som et middel til både å tiltrekke og beholde sykepleiere i jobben, og ble oppmuntret av myndighetene for å sikre kvalitet på tilbudet av helsetjenester (Bjørk *et al.* 2007). Nesten halvparten av sykepleierne som inngår i dette materialet jobber ved somatiske sykehus, og det er dermed naturlig at noen av disse deltar i slike kompetanseprogrammer (for mer om dette, se Caspersen (2007)).

Hovedaktivitet, yrke og videre utdanning

Hovedaktivitet og yrke

Blant sykepleierne som studerte ved Høgskolen i Oslo har det store flertallet yrkesaktivitet som sin hovedaktivitet tre år etter at de var ferdigutdannet (95 prosent), mens 5 prosent oppgir å ha studier som sin hovedaktivitet (figur 3.1). Det er ikke forskjell mellom sykepleierne fra Oslo og sykepleierne fra de øvrige høgskolene når vi ser på hva de oppgir å ha som hovedaktivitet tre år etter endt utdanning.

Figur 3.1: Nåværende hovedaktivitet blant sykepleiere, etter lærested. Prosentandel.

Kjikkvadrat: 9,74, $p > 0,05$

Tabell 3.2 gir en oversikt over hva de yrkesaktive sykepleierne jobber som. Vi ser at det store flertallet jobber som sykepleiere (93 prosent), mens 2,4 prosent jobber som spesialsykepleiere og jordmødre. Knappe 5 prosent jobber som noe annet enn sykepleiere tre år etter at de var ferdig med sykepleierutdanningen.

Tabell 3.2 Yrkesaktive sykepleiere etter stillingstittel. Prosentandel.

	Prosent
Sykepleier	92,9
Spesialsykepleiere og jordmødre	2,4
Annet	4,7
Total (N)	296

Presentasjonen av hvor de yrkesaktive sykepleierne jobber viser at i underkant av halvparten jobber i somatiske sykehus (tabell 3.3). I underkant av en av fire jobber innenfor andre sykehustjenester, og en av ti jobber i sykehjem. Andelen som jobber som hjemmesykepleier og andelen som jobber med andre helsetjenester er begge rundt 7 prosent.

Tabell 3.3 Yrkesaktive sykepleiere etter type arbeidsplass. Prosentandel.

	Prosent
Somatisk sykehus	48,8
Sykehjem	10,1
Hjemmesykepleier	7,4
Andre sykehustjenester	22,6
Andre helsetjenester	7,8
Diverse sosialtjenester	1,7
Annet	1,4
Total (N)	296

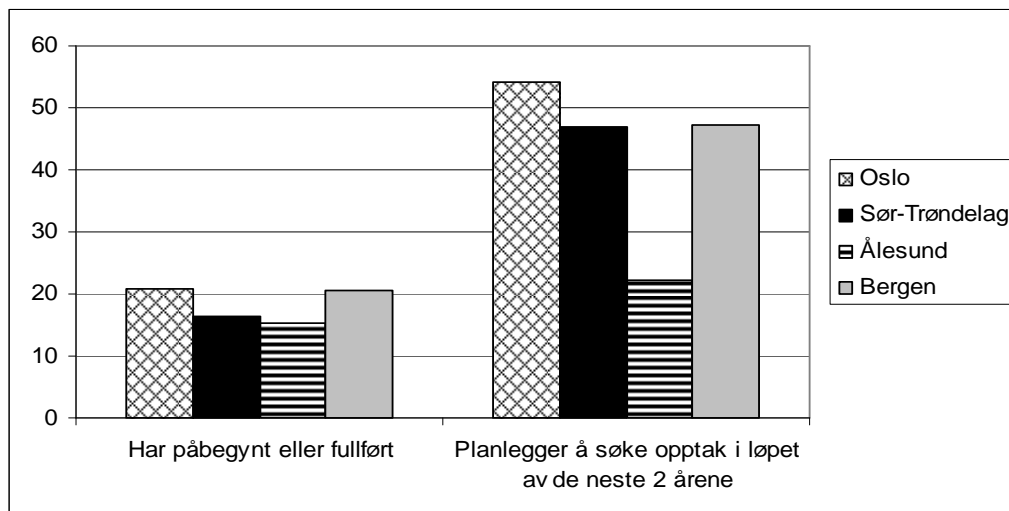
Videreutdanning og annen utdanning

Én av fire sykepleiere som gikk ut fra Høgskolen i Oslo i 2003 oppgir å ha påbegynt eller fullført annen utdanning tre år etter at de var ferdig med sykepleierutdanningen (figur 3.2)¹⁰. I overkant av halvparten av sykepleierne fra Oslo oppgir at de planlegger å søke opptak til videreutdanning eller annen høyere utdanning i løpet av de neste to årene¹¹. Kort oppsummert viser figur 3.2 at det er relativt utbredt å ta videreutdanning eller annen utdanning blant sykepleierne som har studert ved Høgskolen i Oslo.

¹⁰ Sykepleierne ble på spørsmålet om de har fullført eller påbegynt noen utdanning etter at de avsluttet sykepleierutdanningen bedt om å bare oppgi utdanninger som normalt varer mer enn 4 måneder.

¹¹ Spørsmålet "Har du tatt, eller holder du på med noen utdanning etter at du avsluttet høgskoleutdanningen din?" har svaralternativene "Ja" eller "Nei", mens spørsmålet "Hvis du ikke er i gang med noen slik utdanning nå, tror du at du kommer til å søke opptak til videreutdanning/annen høyere utdanning i løpet av de neste to årene?" har svaralternativene "Ja", "Nei" og "Vet ikke". I figur 3.2 presenteres andelen som har svart "Ja" på disse spørsmålene.

Figur 3.2 Andelen sykepleiere som har påbegynt eller fullført annen utdanning og andelen som planlegger å søke utdanning, etter lærested¹².

Kjikkvadrat: påbegynt eller fullført: 1,041, $p > 0,05$, planlegger å søke: 13,65, $p < 0,05$.

Mens det er en lavere andel blant sykepleierne fra Ålesund som planlegger å søke opptak til annen utdanning i løpet av de neste to årene enn blant sykepleierne fra de øvrige lærestedene, er det ikke noen forskjeller mellom lærestedene når vi ser på andelen som allerede har påbegynt eller fullført annen utdanning.

Tabell 3.4 viser hva slags utdanning sykepleierne har påbegynt, fullført eller planlegger å søke opptak til. Om lag 45 prosent av de som har påbegynt eller fullført annen utdanning har tatt videreutdanning innen sykepleiefag. Blant de som planlegger å søke opptak til annen utdanning er den samme andelen 85 prosent. I underkant av én av fire har påbegynt eller fullført utdanning innen andre helse-, sosial- og idrettsfag på lavere grad, mens 10 prosent har påbegynt eller fullført utdanning innenfor denne kategorien på høyere grad. Andelen som planlegger å søke opptak til andre helse-, sosial- og idrettsfag er henholdsvis 5 prosent på lavere grad og i overkant av 3 prosent på høyere grad.

¹² Kategoriene for utdanningsretninger er kodet ut fra Norsk Standard for utdanningsklassifisering (NUS2000). Respondentene har selv oppgitt type utdanning ved å beskrive grad/nivå og fagfelt/linje, og disse opplysningene har senere blitt kodet i henhold til klassifiseringen i NUS2000 (http://www.ssb.no/vardok/variabel/42_868823.lesedato 8.januar 2008).

Tabell 3.4 Sykepleiere som har påbegynt/fullført annen utdanning eller som planlegger slik utdanning, etter hva slags utdanning de har valgt eller planlegger å velge. Prosentandel.¹³

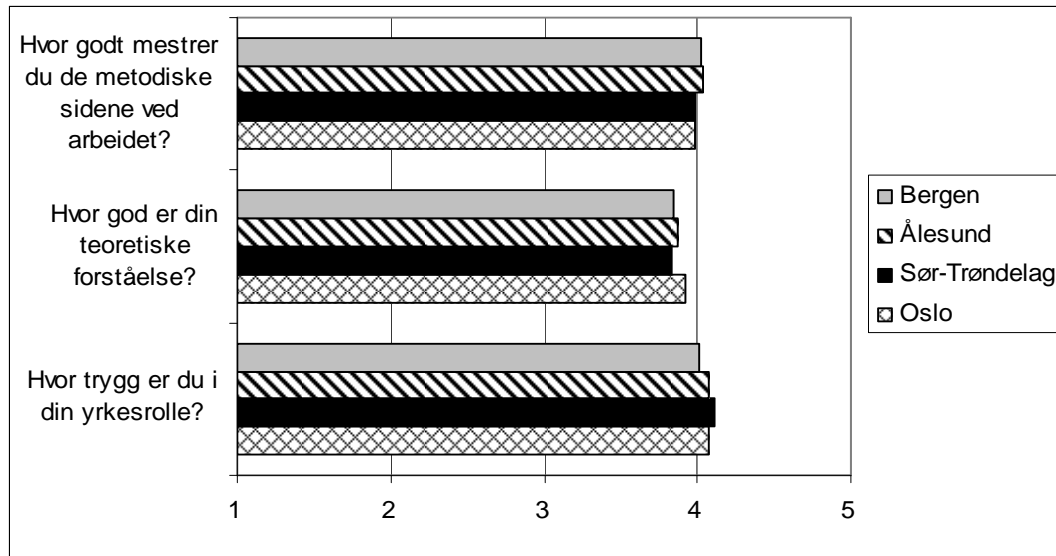
	Har påbegynt/fullført (N=68)	Planlegger å søke opptak (N=122)
Videregående nivå	5,9	-
Høyere utdanning, lavere grad:		
Sykepleiefag	44,1	85,1
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	17,6	5,0
Andre	17,6	6,6
Høyere utdanning, høyere grad:		
Helse-, sosial- og idrettsfag	10,3	3,3
Andre	4,4	0,8
Total	100	100

Vurdering av egen faglige kompetanse

Sykepleiernes vurdering av egen faglige kompetanse kan antas å gi et bilde av hvordan de føler at de mestrer sitt eget yrke. Analysene viser at sykepleierne fra Oslo og de øvrige lærestedene gjennomgående føler at de i stor grad mestrer de metodiske sidene ved arbeidet, at de har god teoretisk forståelse og at de føler seg trygg i sin yrkesrolle (figur 3.3). Sykepleierne fra Oslo kan dermed sies å gjennomgående vurdere sin egen faglige kompetanse som god. Det er ingen forskjeller mellom sykepleiere fra ulike læresteder når vi ser på hvordan de vurderer sin egen faglige kompetanse.

¹³ Kategoriene for utdanningsretninger er kodet ut fra Norsk Standard for utdanningsklassifisering (NS2000). Respondentene har selv oppgitt type utdanning ved å beskrive grad/nivå og fagfelt/linje, og disse opplysningene har senere blitt kodet i henhold til klassifiseringen i NUS2000 (www.ssb.no/vardok/variabel/42_868823, lesedato 8.januar 2008). Kategorien helse-, sosial- og idrettsfag er en samlekategori som respondentene har blitt plassert i dersom de ikke har gitt tilstrekkelige opplysninger til å identifisere en bestemt utdanning, men tilstrekkelig til å identifisere en generell retning.

Figur 3.3 Sykepleiernes vurdering av egen faglige kompetanse på en fempunktsskala (1'Ikke i det hele tatt ' til 5'I svært stor grad'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

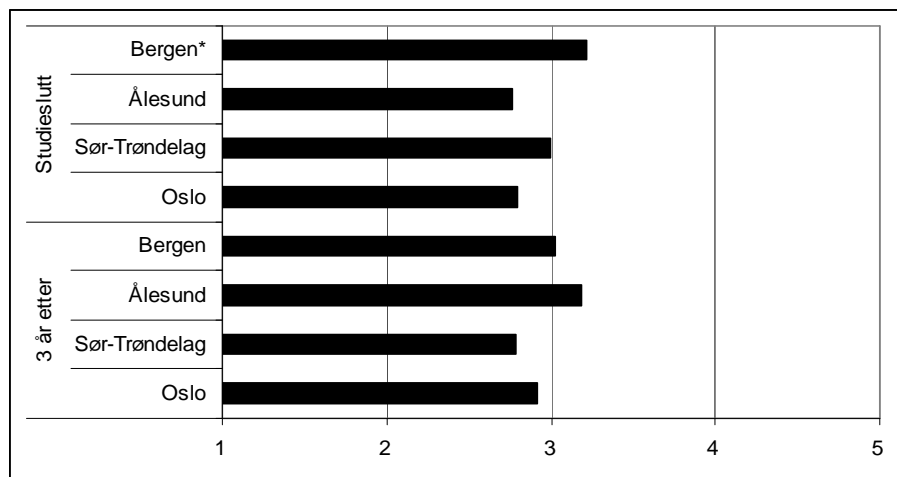
Tilfredshet med utdanning og praksis

Utdanningen

På spørsmål om den generelle tilfredsheten med studiet svarer sykepleierne fra Høgskolen i Oslo både ved studieslutt og tre år senere at de i gjennomsnitt er litt under middels fornøyd med utdanningen. Sykepleierne fra Høgskolen i Bergen er signifikant mer fornøyd med utdanningen ved studieslutt enn sykepleierne fra Oslo og Ålesund. Blant sykepleierne fra alle lærestedene, unntatt Høgskolen i Oslo, har det skjedd en endring i tilfredsheten med utdanningen fra studieslutt til tre år senere. Sykepleierne fra Bergen og Sør-Trøndelag er signifikant mindre fornøyd etter 3 år i arbeidslivet, mens sykepleierne fra Ålesund er mer fornøyd med utdanningen tre år etter de var ferdigutdannet enn de var ved studieslutt. Analyser som bare inkluderer sykepleiere som har besvart spørreskjemaet på begge tidspunktene, viser at det ikke er signifikant endring i sykepleiernes vurdering fra studieslutt til tre år etter på noen av lærestedene. Dette tyder på at endringene som vi observerer i figur 4 ikke skyldes at enkeltindivider har endret synspunkt i overgangen mellom utdanning

og arbeidsliv, men snarere at det er noe ulikt utvalg i de to undersøkelsene.

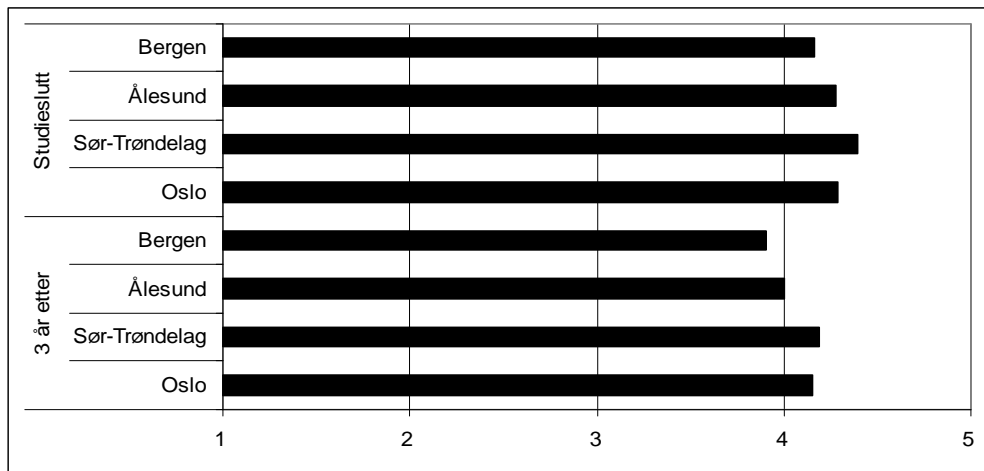
Figur 3.4 Tilfredshet med utdanningen ved studieslutt og 3 år etter blant sykepleiere (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

*: Bergen signifikant forskjellig fra Oslo og Ålesund.
Signifikant endring fra studieslutt til 3 år etter blant sykepleiere fra Bergen, Ålesund og Sør-Trøndelag.

Sykepleierne fra Oslo anser det som sannsynlig at de ville valgt samme type utdanning både ved studieslutt og tre år ut i arbeidslivet dersom de hadde fått mulighet til å velge om igjen (figur 3.5). Det er ikke signifikante forskjeller mellom sykepleierne fra ulike læresteder når vi ser på hvordan de vurderer sannsynligheten for at de ville valgt samme utdanning om igjen, og det er heller ingen endring i denne vurderingen fra utdanning til arbeidsliv blant sykepleierne fra noen av lærestedene.

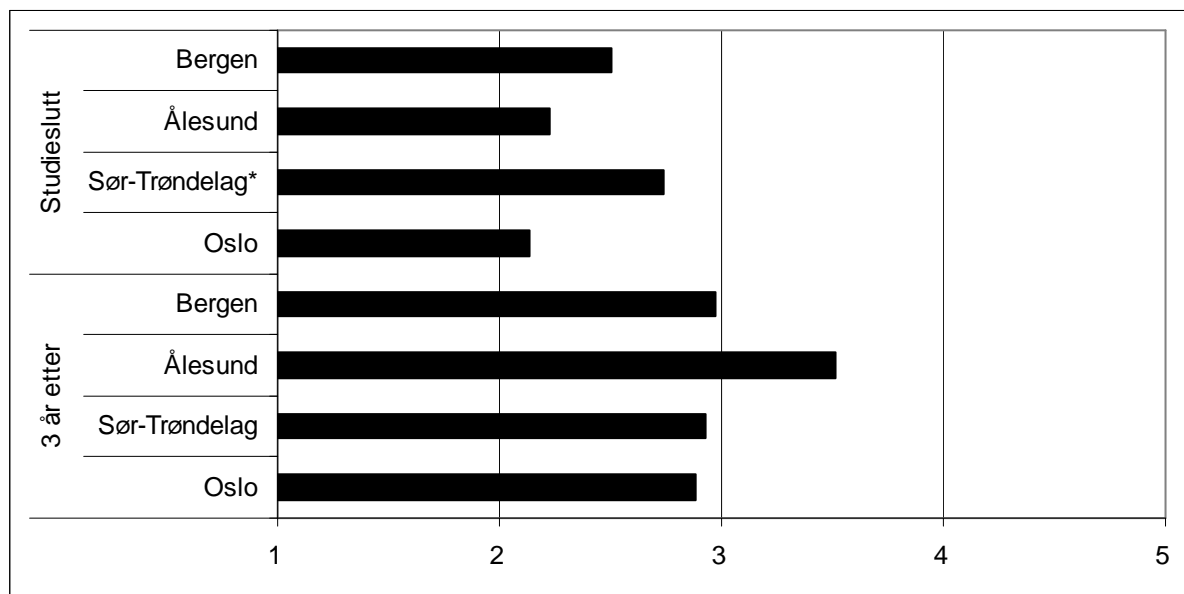
Figur 3.5 Sannsynligheten for at sykepleierne ville valgt samme type utdanning ved studieslutt og tre år etter på en fempunktsskala (1'Svært lite sannsynlig til 5'Svært sannsynlig'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene eller signifikant endring mellom de to tidspunktene

Selv om sykepleierne fra Oslo ved studieslutt anser det som sannsynlig at de ville valgt samme utdanning dersom de kunne valgt på nytt, anser det som nokså usannsynlig at de ville valgt samme lærested (figur 3.6). Dette er i tråd med tidligere undersøkelser som har vist at sykepleiere gir uttrykk for at de ville valg samme utdanning om igjen, men ikke samme lærested (Abrahamsen & Smeby 2004). Ved avslutningen på studiet vurderer sykepleierne fra Sør-Trøndelag det som mer sannsynlig at de ville valgt samme lærested på nytt enn sykepleierne fra Oslo. Etter tre år i arbeidslivet er sykepleierne fra Oslo signifikant mer positiv til at de ville valgt samme lærested om igjen, men de vurderer det fortsatt som litt under middels sannsynlig. Sykepleierne fra Bergen og Ålesund anser det som mer sannsynlig at de ville valgt samme lærested om igjen etter tre år i arbeidslivet enn ved studieslutt, i likhet med sykepleierne fra Oslo. Blant sykepleierne fra Sør-Trøndelag skjer det derimot ingen endring i denne vurderingen i overgangen mellom utdanning og arbeidsliv.

Figur 3.6 Sannsynligheten for at sykepleierne ville valgt samme lærested ved studieslutt og tre år etter på en fempunktskala (1'Svært lite sannsynlig til 5'Svært sannsynlig'), etter lærested. Gjennomsnitt.

*: Sør-Trøndelag signifikant forskjellig fra Oslo

Signifikant endring fra studieslutt til 3 år etter blant sykepleiere fra Oslo, Ålesund og Bergen.

Praksis

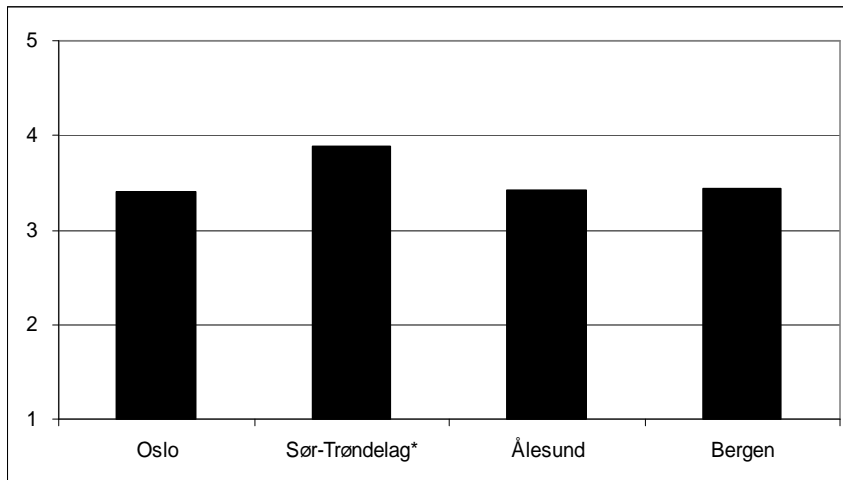
På sykepleierutdanningen tilbringer studentene omtrent halvparten av studietiden ute i praksis¹⁴. Praksisdelen er med andre ord en svært viktig og omfattende del av sykepleierutdanningen. Analyser viser også at det er en sammenheng mellom sykepleiernes tilfredshet med praksisdelen og den generelle tilfredsheten med studiet¹⁵.

Sykepleierne fra Høgskolen i Oslo oppgir å være godt over middels fornøyd med praksisdelen av studiet. Dette betyr at de fremstår som noe mer fornøyd med praksisdelen enn med utdanningen generelt (jfr. figur 3.4). Sykepleierne fra Sør-Trøndelag oppgir å være mer fornøyd med praksisdelen enn sykepleierne fra alle de andre lærestedene. Ellers er det ingen forskjeller mellom lærestedene i hvordan sykepleierne vurderer praksisdelen av studiet tre år etter at de var ferdigutdannet.

¹⁴ Praksisdelen tilsvarer 50 uker fordelt på tre år (<http://studiekatalog.hio.no/content/view/full/160>).

¹⁵ Pearsons $r=0,217$, noe som kan kalles en moderat positiv sammenheng.

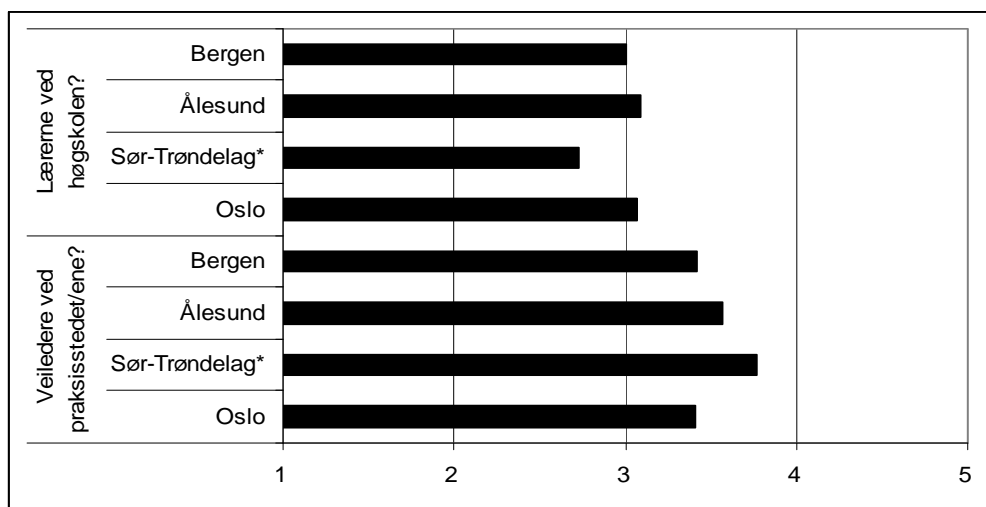
Figur 3.7 Tilfredshet med praksisdelen av studiet blant sykepleiere på en fempunktsskala (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

*: Sør-Trøndelag er signifikant forskjellig fra alle de andre lærestedene.

Sykepleiernes vurdering av den faglige oppfølgingen under praksisdelen viser at sykepleierne fra Oslo er middels fornøyd med oppfølgingen fra lærerne ved høgskolen og noe over middels fornøyd med oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedene. Sykepleierne fra Sør-Trøndelag er mindre fornøyd med den faglige oppfølgingen fra lærerne ved høgskolen enn sykepleierne fra Oslo og Bergen, men mer fornøyd med oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedene enn sykepleierne fra Oslo.

Figur 3.8 Vurdering av den faglige oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedet og lærerne ved høgsolen i praksisdelen blant sykepleiere på en fempunktsskala (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

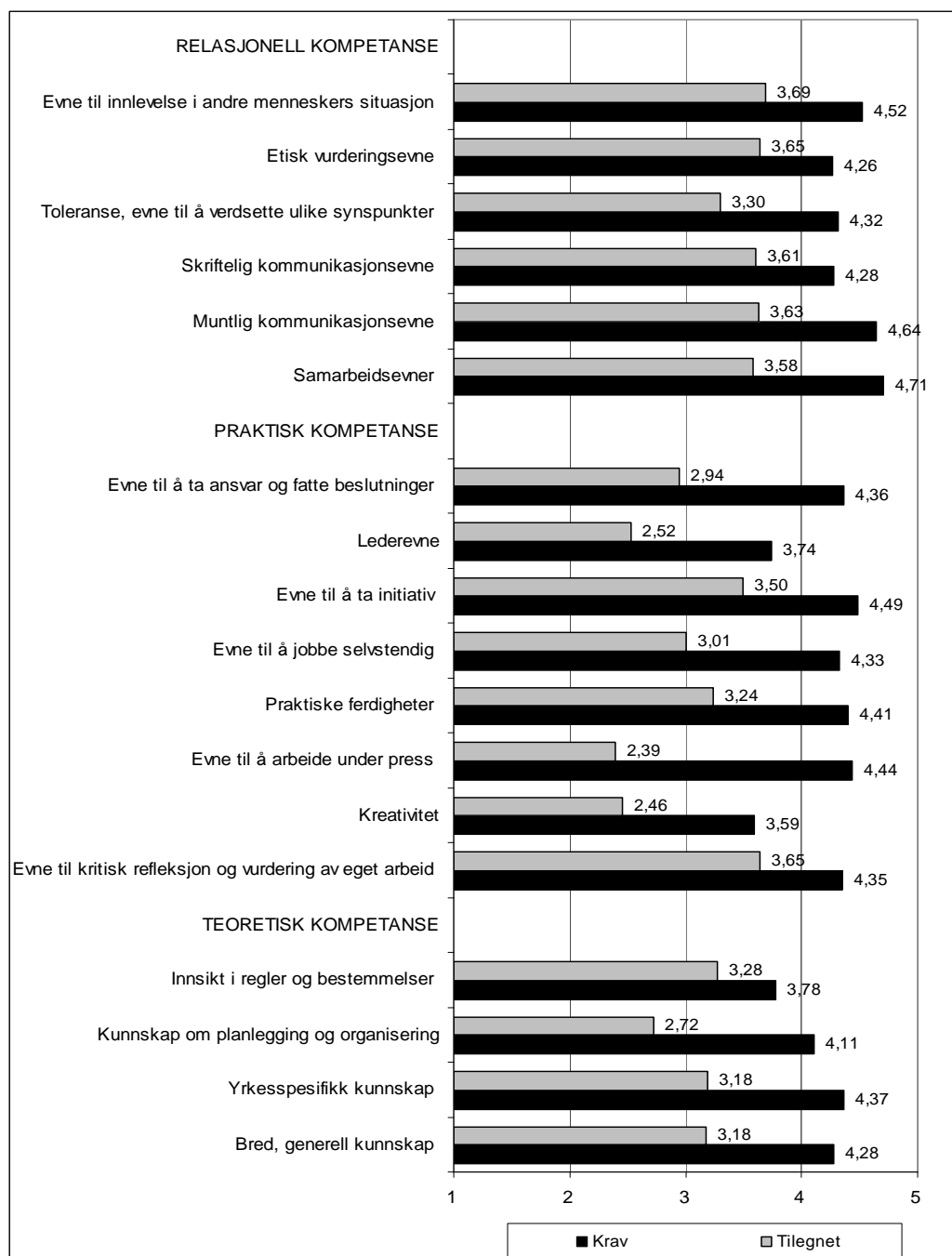
*Lærerne ved høgsolen: Sør-Trøndelag signifikant forskjellig fra Oslo og Bergen, Veiledere ved praksisstedet/ene: Sør-Trøndelag signifikant forskjellig fra Oslo

Tilegnet kompetanse ved høgsolen relatert til kompetansekrav i arbeidslivet

For å være i stand til å mestre de utfordringene sykepleierne møter i arbeidslivet kreves det at de er i besittelse av ulike former for kompetanse. I denne delen vil vi se på i hvilken grad sykepleierne opplever at det stilles krav til at de innehar forskjellige typer kompetanse i arbeidslivet, og hvordan dette står i forhold til i hvilken grad de føler at de har tilegnet seg denne kompetansen gjennom utdanningen. Det skilles mellom tre hovedkategorier av kompetanse: teoretisk kompetanse, praktisk kompetanse og relasjonell kompetanse. For å unngå for mye informasjon i figuren er det bare resultatene blant sykepleierne fra Høgsolen i Oslo som presenteres¹⁶.

¹⁶ Det er ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene i kravene som stilles til de nyutdannede. Ålesund er signifikant forskjellig fra Bergen i tilegnet Kunnskap om planlegging og organisering,. Ålesund er signifikant forskjellig fra Sør-Trøndelag i tilegnet Lederevne.

Figur 3.9 Vurdering av tilegnet kompetanse ved høgskolen og hvilke kompetansekrav som stilles i arbeidslivet blant sykepleiere fra Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1'Ikke i det hele tatt' til 5'I meget stor grad'). Gjennomsnitt

Oslo er ikke signifikant forskjellig fra noen av de andre lærestedene verken når det gjelder opplevd krav i arbeidslivet eller tilegnet kompetanse gjennom utdanningen.

Analysene viser en gjennomgående tendens til at sykepleierne oppgir at det stilles større krav til alle formene for kompetanse i arbeidslivet enn det de har tilegnet seg gjennom utdanningen (figur 3.9). Differansen mellom opplevde kompetansekrav og tilegnet kompetanse er mellom 0,5 (*innsikt i regler og bestemmelser*) til 2 (*evne til å arbeide under press*) skalapoeng på alle kompetanseformene. Funnene i våre analyser er i samsvar med en tidligere undersøkelse som har vist at sykepleiere opplever et kompetansegap mellom tilegnet kompetanse gjennom utdanningen og de kompetansekravene de stilles overfor i arbeidslivet (Smeby & Vågan 2005).

Sykepleierne i Oslo skiller seg ikke fra sykepleierne fra noen av de andre lærestedene når vi ser på deres vurdering av kompetansekrav i arbeidslivet og tilegnet kompetanse gjennom utdanningen. Det er også i liten grad forskjeller mellom sykepleierne fra de øvrige lærestedene¹⁷.

Opplæring i arbeidslivet

Førland (2005) beskriver sykepleierutdanningen som en ”basisutdanning som skal kvalifisere for arbeid innen mange ulike felter og avdelinger”, og hevder derfor at utdanningen i seg selv ikke kan gi sykepleierstudentene all den spesialkunnskapen som trengs innenfor deres fremtidige jobber (s. 28). Han skriver videre at arbeidslivet derfor må tilby nyutdannede sykepleiere den opplæringen som trengs for at de skal mestre arbeidet innenfor det spesifikke feltet eller avdelingen hvor de blir ansatt. Caspersen (2007) fant i sine analyser at nyutdannede sykepleiere i større grad mottar systematisk opplæring i arbeidslivet enn nyutdannede allmennlærere, leger og sosialarbeidere (sosionomer og barnevernspedagoger slått sammen). I våre analyser undersøker vi hvorvidt det er forskjeller mellom sykepleiere fra ulike høyskoler i hva slags opplæring de har fått i arbeidslivet, og deres vurdering av denne opplæringen.

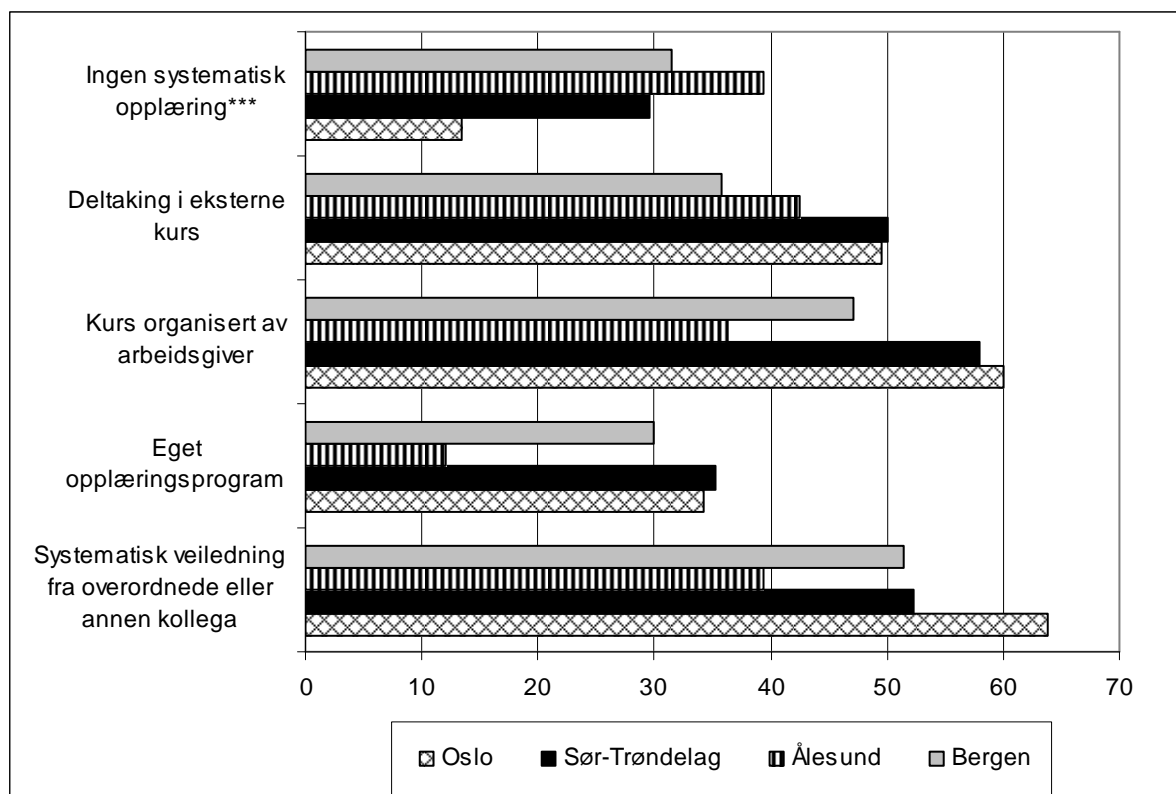
Blant sykepleierne fra Høgskolen i Oslo oppgir det store flertallet å ha fått en eller annen form for systematisk opplæring i sin nåværende jobb. Det er mest vanlig å ha fått systematisk veiledning fra overordnede eller annen kollega (65 prosent) og å ha deltatt på kurs organisert

¹⁷ For en oversikt over gjennomsnittet blant sykepleierne fra alle høyskolene, se tabell V2 i vedlegget.

av arbeidsgiver (60 prosent). Videre har halvparten av sykepleierne fra Oslo deltatt i eksterne kurs som en del av opplæringen i sin nåværende jobb, mens 35 prosent har deltatt i et eget opplæringsprogram. Blant sykepleierne fra Oslo er det bare 13 prosent som oppgir at de ikke har fått noen form for systematisk opplæring i sin nåværende jobb, noe som er mellom 15 til 25 prosentpoeng lavere enn blant sykepleierne fra de tre andre lærestedene. Forskjellen mellom sykepleierne fra Oslo og sykepleierne fra de øvrige høgskolene er statistisk signifikant.

Tabell 3.3 viste at de fleste sykepleierne i vårt datamateriale jobber på sykehus. Førland (2005) fant at det var vanligere å ha mottatt opplæring blant sykepleiere som jobbet i spesialisthelsetjenesten enn de som jobbet på sykehjem eller som hjemmesykepleier. Han fant også at det var forskjeller mellom ulike typer sykehusavdelinger i hvor vanlig det er at nyutdannede sykepleiere har fått opplæring. Å ha mottatt opplæring var mest vanlig blant sykepleierne som jobbet på medisinske avdelinger, og minst vanlig blant de som jobbet innenfor psykiatri eller rusomsorg (Førland 2005: 62). At sykepleierne fra Oslo skiller seg ut i figur 3.10 kan kanskje forklares med at det er forskjeller i opplæringsprogrammene på ulike sykehus. Det er grunn til å anta at det vanligere blant sykepleierne som har studert ved Høgskolen i Oslo å jobbe ved de store sykehusene i Oslo, som Ullevål Universitetssykehus og Rikshospitalet, enn blant sykepleierne fra de øvrige lærestedene. Dette er sykehus som på landsbasis skiller seg ut med å ha spesielt omfattende og velutviklede opplæringsprogrammer for nyutdannede sykepleiere i form av såkalt "klinisk stige" (Bjørk *et al.* 2007; Bjørk *et al.* 2005). Klinisk stige er interne opplæringsprogram som finnes ved flere større sykehus, og disse kompetanseprogrammene ble introdusert som et middel til både å tiltrekke og beholde sykepleiere i jobben, og ble oppmuntret av myndighetene for å sikre kvalitet på tilbudet av helsetjenester (Bjørk *et al.* 2007). Nesten halvparten av sykepleierne som inngår i dette materialet jobber ved somatiske sykehus, og det er dermed naturlig at noen av disse deltar i slike kompetanseprogrammer (for mer om dette, se Caspersen (2007)).

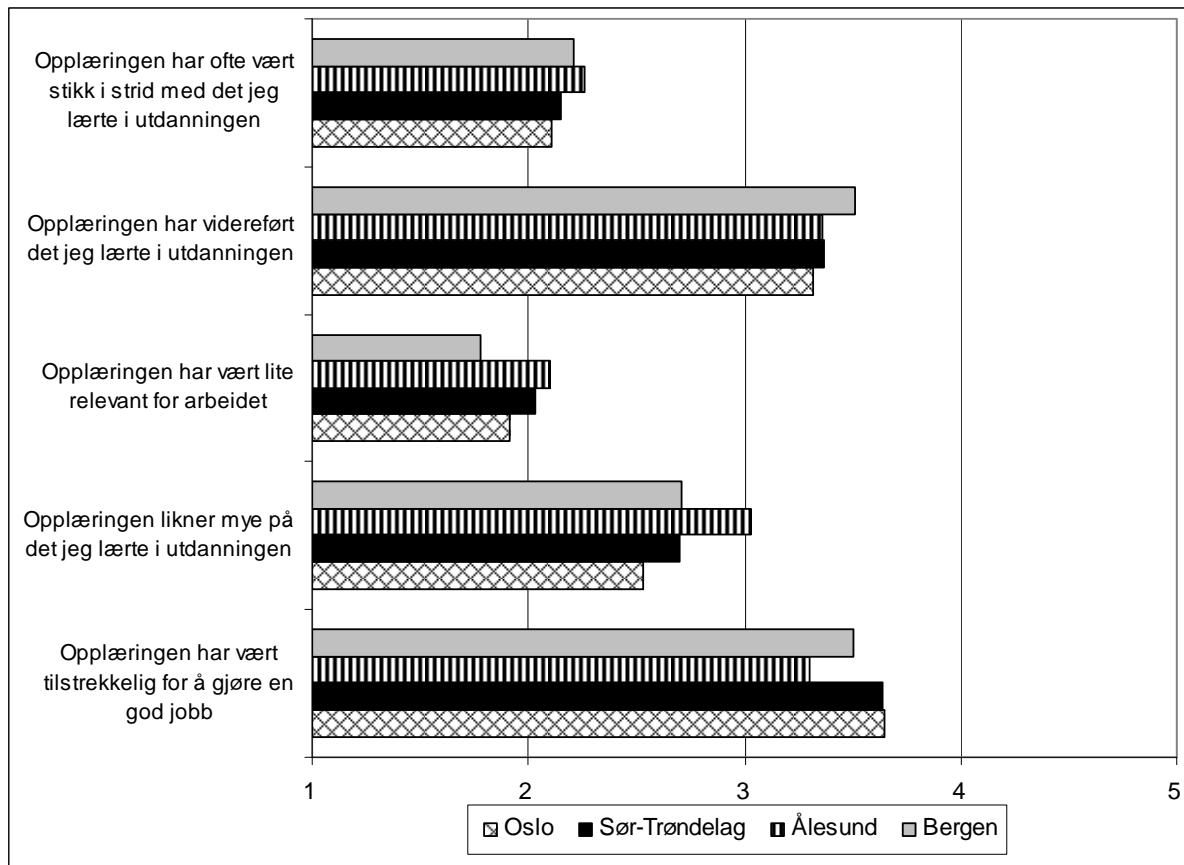
Figur 3.10 Hvilke typer opplæring sykepleierne oppgir å ha fått i sin nåværende jobb (mulig å krysse av på flere opplæringsformer), etter lærested. Prosentandel.

***: Oslo signifikant forskjellig fra alle de andre lærestedene (kjikvadrattest).

Sykepleierne fra Oslo gir uttrykk for at opplæringen de har fått i nokså stor grad har vært tilstrekkelig for å gjøre en god jobb. De mener også i noen grad at opplæringen har videreført det de lærte i utdanningen, men er likevel mindre enig i at opplæringen likner på det de lærte i utdanningen. Videre gir sykepleierne fra Oslo uttrykk for at opplæringen har vært relevant for arbeidet, og at opplæringen i liten grad har vært i strid med det de lærte i utdanningen. Kort oppsummert fremstår sykepleierne fra Oslo som nokså fornøyd med den opplæringen de har fått i arbeidslivet. Det er ingen forskjeller mellom sykepleiere fra ulike læresteder i deres vurdering av opplæringen som de har fått i jobben sin.

Figur 3.11 Sykepleiernes vurdering av opplæringen de har fått i jobben sin på en fempunktskala (1'Ikke i det hele tatt' til 5'I svært stor grad') etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

4. Førskolelærere

Førskolelærere som har studert ved Høgskolen i Oslo sammenlignes i dette kapittelet med førskolelærere som har studert ved Høgskolen i Volda og Høgskolen i Bergen. Analysene vil hovedsakelig være basert på datamateriale som er samlet inn blant disse førskolelærerne i 2006, tre år etter at de var ferdigutdannet. I analysene hvor førskolelærernes tilfredshet med utdanningen undersøkes, har vi mulighet til å sammenligne resultatene fra undersøkelsen i 2006 med hva førskolelærerne svarte da de ble stilt de samme spørsmålene ved avslutningen på studiet tre år tidligere. På denne måten vil vi få innblikk i hvorvidt førskolelærerne tilfredshet med utdanningen endrer seg i fra siste studieår til tre år ut i arbeidslivet.

Tabell 4.1 viser en oversikt over hvor mange førskolelærere som har svart på de to spørreundersøkelsene som analysene i dette kapittelet er basert på, samt hvor mange som har besvart begge undersøkelsene. Vi ser at antallet førskolelærere fra Høgskolen i Volda er relativt lavt, fordi dette er en utdanning med få studenter. At gruppen er såpass liten har betydning for tolkningen av analysene. I noen analyser vil førskolelærerne i Volda tilsynelatende skille seg ut fra de øvrige førskolelærerne, men i de fleste tilfeller vil ikke forskjellen mellom Volda og de to øvrige høgskolene være signifikant.

Tabell 4.1 Førskolelærere som har svart ved studieslutt, etter 3 år og på begge tidspunktene, etter høgskole. Antall og svarprosent.

	Studieslutt		3 år etter		Begge tidspunkt
	N	Svar%	N	Svar%	N
Oslo	122	67,4	53	55,8	43
Volda	22	73,3	14	60,9	11
Bergen	76	69,1	54	52,9	37
Total	220	68,5	121	55,0	91

Sammenfatning av funnene

Det store flertallet av førskolelærerne arbeider nettopp som førskolelærere (ca 90 %), og omtrent alle disse arbeider i barnehage. Omtrent en av tre har påbegynt eller fullført en annen utdanning etter at de gikk ut fra høyskolen, og omtrent en av tre planlegger å søke i løpet av de neste to årene. Mange (omtrent 65 %) av de som har tatt utdanning har tatt videreutdanning for lærere, og også nesten halvparten av de som har planlegger å ta utdanning sikter mot videreutdanning for lærere. Det kan tenkes at disse sikter mot å forlate barnehagen som arbeidsplass, mens de omtrent 15 % som videreutdanner seg i pedagogikk og spesialpedagogikk sikter på å fortsette å arbeide i barnehage. På den andre siden kan også forskjellen reflektere tilbudet i etterutdanning som finnes, og dermed ikke si noe annet enn at det er et stort ønske om å ta videreutdanning.

Førskolelærerne føler seg generelt trygge i sin yrkesrolle, og føler at de mestrer de metodiske sidene ved arbeidet godt. De vurderer sin egen metodiske kompetanse som god. Førskolelærerne er også over middels fornøyd med sin utdanning, og dette har ikke forandret seg etter tre år i arbeid. De anser det som ganske sannsynlig at de ville valgt samme studie og lærested dersom de kunne valgt om igjen, både ved utdanningsslutt og tre år etter. Det eneste unntaket for dette finner vi ved Høgskolen i Volda; ved studieslutt anså studentene det derfra som lite sannsynlig at de ville valgt samme studiested, noe som endrer seg til det positive etter tre år i arbeidslivet.

Når de ser tilbake er førskolelærerne i stor grad fornøyd med praksisdelen av utdanningen, og det ser også ut til at deres tilfredshet med praksisopplæringen henger sammen med deres generelle tilfredshet ved studiet.

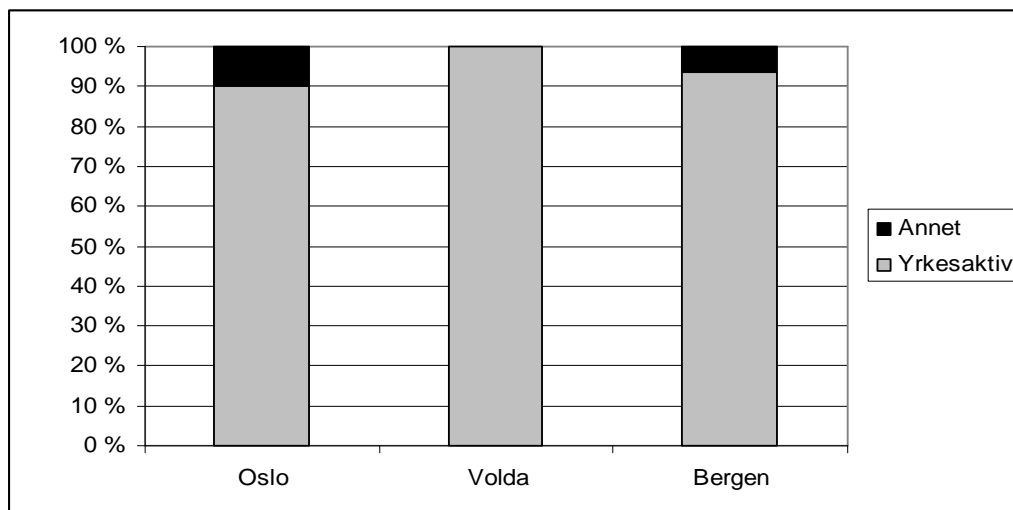
Førskolelærerne opplever at arbeidslivet setter store krav til deres kompetanse, samtidig som de ikke har fått spesielt mye hjelp og oppfølging i arbeidslivet. I så måte har de en del til felles med allmennlærerne.

Hovedaktivitet, yrke og videre utdanning

Hovedaktivitet og yrke

De aller fleste førskolelærerne som har studert ved Høgskolen i Oslo oppgir å ha yrkesaktivitet som sin hovedaktivitet tre år etter endt utdanning (90 prosent), mens én av ti på samme tidspunkt oppgir å ha noe annet som hovedaktivitet (figur 4.1). Førskolelærerne fra Høgskolen i Oslo skiller seg ikke fra førskolelærerne fra Volda og Bergen når vi ser på deres hovedaktivitet tre år etter endt utdanning.

Figur 4.1: Nåværende hovedaktivitet blant førskolelærere, etter lærested. Prosentandel.

Kjikkvadrat: 0,906, $p > 0,05$

Tabell 4.2 og 4.3 viser en oversikt over hva de yrkesaktive førskolelærerne jobber som og hvor de jobber. For å unngå for små grupper skiller vi ikke mellom ulike læresteder i denne presentasjonen. Blant førskolelærerne som er i arbeidslivet oppgir i overkant av ni av ti at de jobber som førskolelærere (tabell 4.2), mens 8 prosent jobber som noe annet.

Tabell 4.2 Yrkesaktive førskolelærere etter stillingstittel. Prosentandel.

	Prosent
Førskolelærere	92,2
Annet	7,8
Total (N)	102

Det har de senere år vært et politisk mål å få flest mulig førskolelærere til å jobbe i barnehage, og unngå at de søker seg til andre sektorer som for eksempel grunnskolen som har vært den andre store arbeidsplassen for førskolelærere. Tidligere i år lanserte derfor Kunnskapsdepartementet (KD) ”Strategi for rekruttering av førskolelærere til barnehagen 2007-2011” (Kunnskapsdepartementet 2007). Tabell 4.3 viser at det store flertallet av de yrkesaktive førskolelærerne i vårt datamateriale jobber i barnehager (92,1 prosent) tre år at de var ferdigutdannet, mens 6 prosent jobber med undervisning. Analyser av hele populasjonen av førskolelærere i Norge i 2005 har vist at det bare er halvparten av de drøye 37 000 personene i yrkesaktiv alder som er utdannet førskolelærere som jobber i barnehage, mens omtrent 20 prosent jobber i grunnskolen¹⁸. Den samme undersøkelsen viser at frafallet av førskolelærere fra arbeid i barnehage har klar sammenheng med alder. Frafallet fra jobb i barnehage øker betraktelig blant førskolelærerne fra 40-årsalderen og oppover (Gulbrandsen 2007). At en såpass høy andel av de yrkesaktive førskolelærerne i vårt datamateriale jobber i barnehage henger dermed antagelig sammen med at vårt datamateriale består av nyutdannede og unge førskolelærere¹⁹. Gulbrandsen finner også at andelen førskolelærere i yrkesaktiv alder som jobber i barnehage har økt fra 2000 til 2005, noe som kan sees som et tegn på at trenden med at en stor andel av førskolelærerne søker seg bort fra barnehagene er i ferd med å snu.

¹⁸ Det kan også nevnes at den samme undersøkelsen viser at nesten 10 prosent av personer med førskolelærerutdanning i yrkesaktiv alder i 2005 ikke er yrkesaktive.

¹⁹ Det er også viktig å merke seg at tabell 4.3 bare presenterer hvordan de yrkesaktive førskolelærerne fordeler seg i forhold til arbeidsplass, men at Gulbrandsen (2007) også tar med førskolelærere som ikke er yrkesaktive i sine analyser.

Tabell 4.3 Yrkesaktive førskolelærere etter type arbeidsplass. Prosentandel.

	Prosent
Barnehager	92,1
Undervisning	5,9
Annet	2,0
Total	103

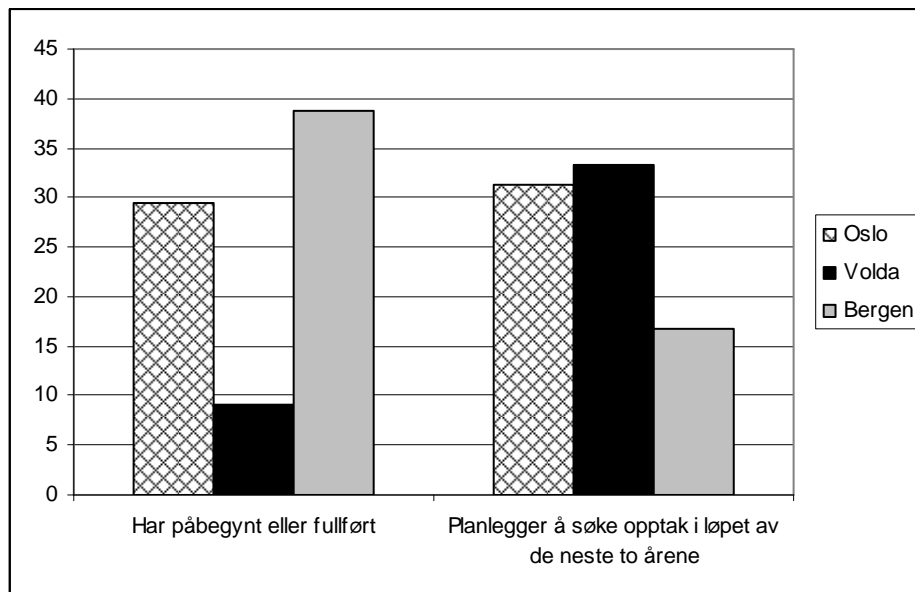
Videreutdanning og annen utdanning

I underkant av 30 prosent av førskolelærerne som har studert ved Høgskolen i Oslo har påbegynt eller fullført annen utdanning etter at de avsluttet førskolelærerutdanningen²⁰. Videre oppgir i overkant av 30 prosent av førskolelærerne fra Oslo at de planlegger å søke opptak til annen utdanning eller videreutdanning i løpet av de neste to årene²¹. Selv om figur 4.2 kan gi inntrykk av at det er forskjeller mellom førskolelærere fra ulike læresteder med hensyn til andelen som har påbegynt, fullført eller planlegger å søke utdanning, viser signifikanstester at denne variasjonen ikke er statistisk signifikant.

²⁰ Førskolelærerne ble på spørsmålet om de har fullført eller påbegynt noen utdanning etter at de avsluttet førskolelærerutdanningen bedt om å bare oppgi utdanninger som normalt varer mer enn 4 måneder.

²¹ Spørsmålet "Har du tatt, eller holder du på med noen utdanning etter at du avsluttet høgskoleutdanningen din?" har svaralternativene "Ja" eller "Nei", mens spørsmålet "Hvis du ikke er i gang med noen slik utdanning nå, tror du at du kommer til å søke opptak til videreutdanning/annen høyere utdanning i løpet av de neste to årene?" har svaralternativene "Ja", "Nei" og "Vet ikke". I figur 4.2 presenteres andelen som har svart "Ja" på disse spørsmålene.

Figur 4.2 Andelen førskolelærere som har påbegynt eller fullført annen utdanning og andelen som planlegger å søke utdanning, etter lærested.

Kjikkvadrat: påbegynt/fullført: 3,4, $p > 0,05$, planlegger å søke: 6,88, $p > 0,05$.

Blant de som har påbegynt eller fullført annen utdanning etter at de var ferdigutdannet som førskolelærere har de fleste valgt en utdanning som hører inn under kategorien "Videreutdanning for lærere" i SSBs utdanningsgruppering (65,5 prosent/19 personer) (tabell 4.4)²². Innunder denne kategorien finner vi tre ulike utdanninger: videreutdanning for allmenn- og førskolelærere, videreutdanning for yrkesfaglærere og videreutdanning i pedagogisk arbeid på småskoletrinnet. Blant førskolelærerne som planlegger å søke opptak til videreutdanning i løpet av de neste to årene planlegger i underkant av halvparten/12 stk å ta videreutdanning for lærere. Den nest mest vanlige videreutdanningen, både blant de som har påbegynt eller fullført annen utdanning og blant de som har planlegger å ta slik utdanning, er utdanninger innen pedagogikk og spesialpedagogikk.

Det er bare videreutdanning i spesialpedagogikk som gir lønnsmessig uttelling for førskolelærere som jobber i barnehage, mens for førskolelærere som jobber i skolen gir all videreutdanning økt lønn. Det har tidligere blitt antatt at en stor del av førskolelærerne som

²² Kategoriene for utdanningsretninger er kodet ut fra Norsk Standard for utdanningsklassifisering (NS2000). Respondentene har selv oppgitt type utdanning ved å beskrive grad/nivå og fagfelt/linje, og disse opplysningene har senere blitt kodet i henhold til klassifiseringen i NUS2000 (www.ssb.no/vardok/variabel/42_868823, lesedato 8.januar 2008).

tar videreutdanning ønsker å jobbe i skolen (Smeby 2003; Stortingsmelding 16 2006-2007, p. 25). Med bakgrunn i det vi vet om hvilken videreutdanning som gir lønnsmessig uttelling hvor, kan det være naturlig å anta at de som sikter mot annen videreutdanning enn spesialpedagogikk planlegger å jobbe andre steder enn i barnehage i fremtiden. På grunn av for få respondenter er det imidlertid ikke grunnlag for å få sjekket denne antagelsen med vårt datamateriale.

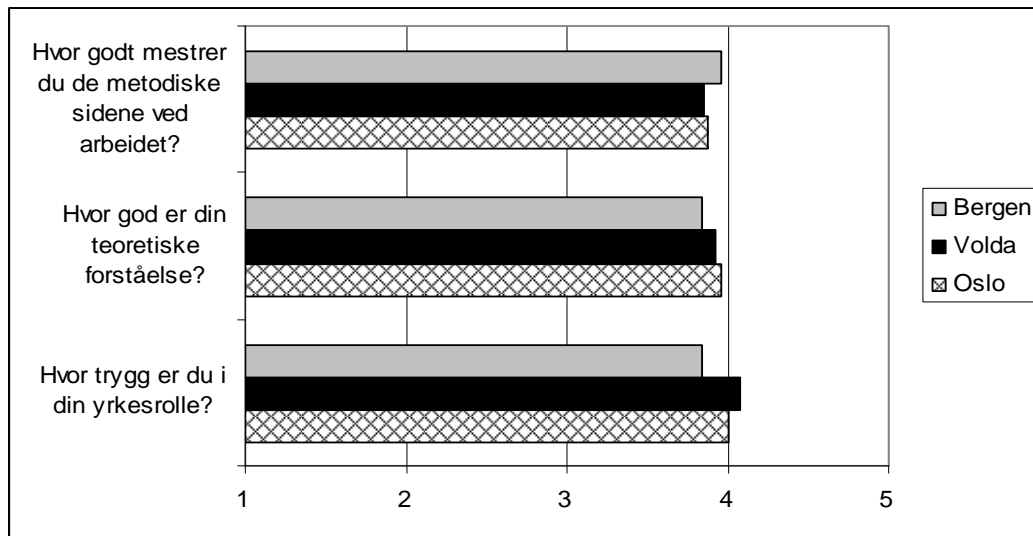
Tabell 4.4 Førskolelærere som har påbegynt/fullført annen utdanning eller som planlegger slik utdanning, etter hva slags utdanning de har valgt eller planlegger å velge. Prosentandel.

	Har påbegynt/fullført (N=29)	Planlegger å søke opptak (N=26)
Videregående nivå	10,3	-
Høyere utdanning, lavere grad:		
Videreutdanninger for lærere	65,5	46,2
Pedagogikk/spesialpedagogikk	17,2	15,4
Annet	6,9	19,2
Høyere utdanning, høyere grad:		
Pedagogikk/spesialpedagogikk	-	15,3
Annet	-	3,8
Total	100	100

Vurdering av egen faglige kompetanse

Førskolelærernes vurdering av egen faglige kompetanse kan antas å være et uttrykk for i hvilken grad de føler at de mestrer jobben sin. På spørsmål om vurdering av egen faglige kompetanse svarer førskolelærerne fra Høgskolen i Oslo i gjennomsnitt at de i nokså stor grad føler at de mestrer de metodiske sidene ved arbeidet, at de opplever sin egen teoretiske kompetanse som god og at de føler seg trygg i sin yrkesrolle. Analysene viser at det er et gjennomgående trekk ved førskolelærerne fra alle lærestedene at de vurderer sin egen faglige kompetanse som god på disse områdene, og at dette dermed ikke er noe som gjelder førskolelærerne fra Oslo spesielt. Funnene i figur 4.3 kan sees som et tegn på at førskolelærere generelt i stor grad føler at de mestrer sitt eget yrke.

Figur 4.3 Førskolelærernes vurdering av egen faglige kompetanse på en fempunktsskala (1'Ikke i det hele tatt' til 5'I svært stor grad'), etter lærested. Gjennomsnitt.

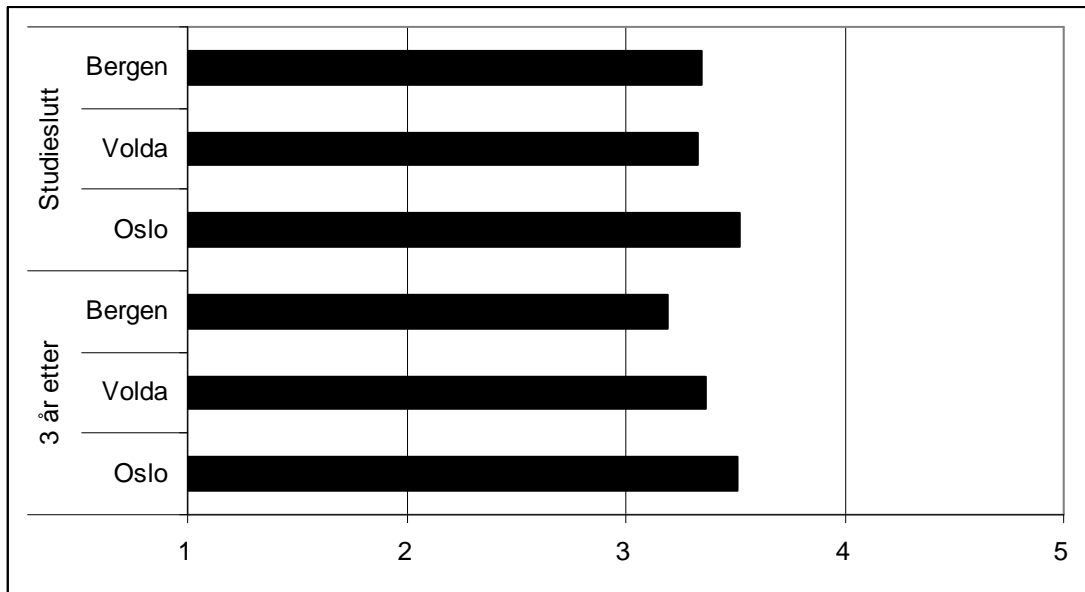
Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene.

Tilfredshet med utdanning og praksis

Utdanningen

Tre år etter at de var ferdigutdannet svarte førskolelærerne som studerte ved Høgskolen i Oslo i gjennomsnitt at de var godt over middels fornøyd med utdanningen (gjennomsnitt 3,51), som er tilnærmet det samme som da de ble stilt det samme spørsmålet ved avslutningen på studiet (figur 4.4). Det er ingen forskjeller mellom førskolelærere fra de ulike lærestedene i deres tilfredshet med utdanningen, verken ved studieslutt eller tre år senere. Det er heller ingen endring i tilfredsheten fra utdanning til arbeidsliv blant førskolelærerne fra noen av lærestedene.

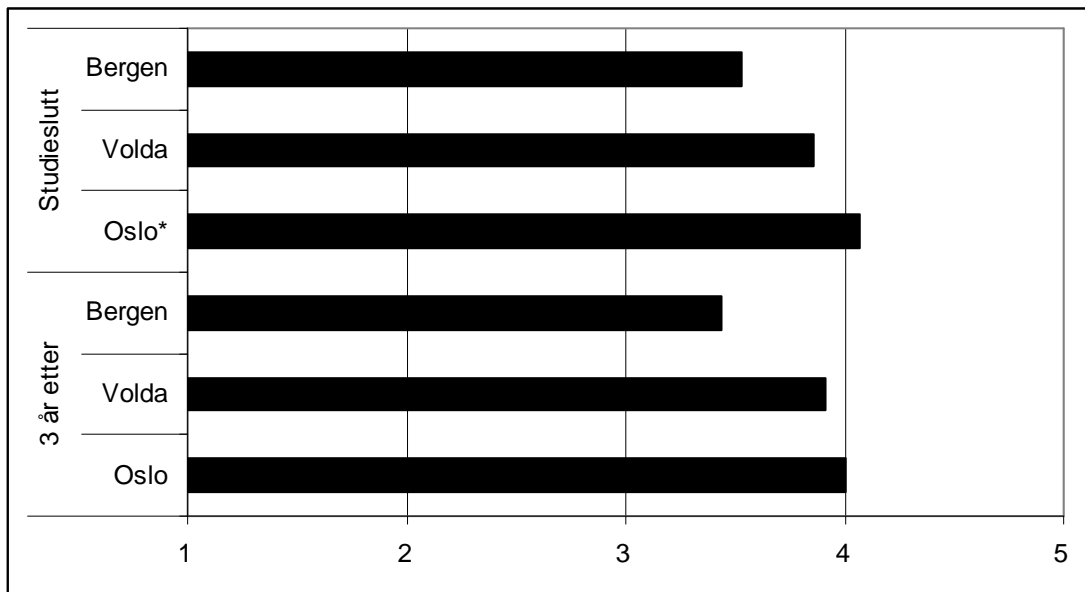
Figur 4.4 Tilfredshet med utdanningen ved studieslutt og 3 år etter blant førskolelærere (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

Førskolelærerne fra Oslo oppgir i gjennomsnitt både ved studieslutt og etter tre år i arbeidslivet at de anser det som sannsynlig at de ville valgt samme type utdanning dersom de hadde fått muligheten til å velge på nytt (figur 4.5). Ved avslutningen av studiet anser førskolelærerstudentene fra Oslo det som mer sannsynlig at de ville valgt samme utdanning på nytt enn førskolelærerstudentene fra Bergen. Ellers er det ingen forskjeller mellom lærestedene, og det skjer heller ingen endring i førskolelærernes vurdering av sannsynligheten for at de ville valgt samme utdanning om igjen fra studieslutt til tre år senere.

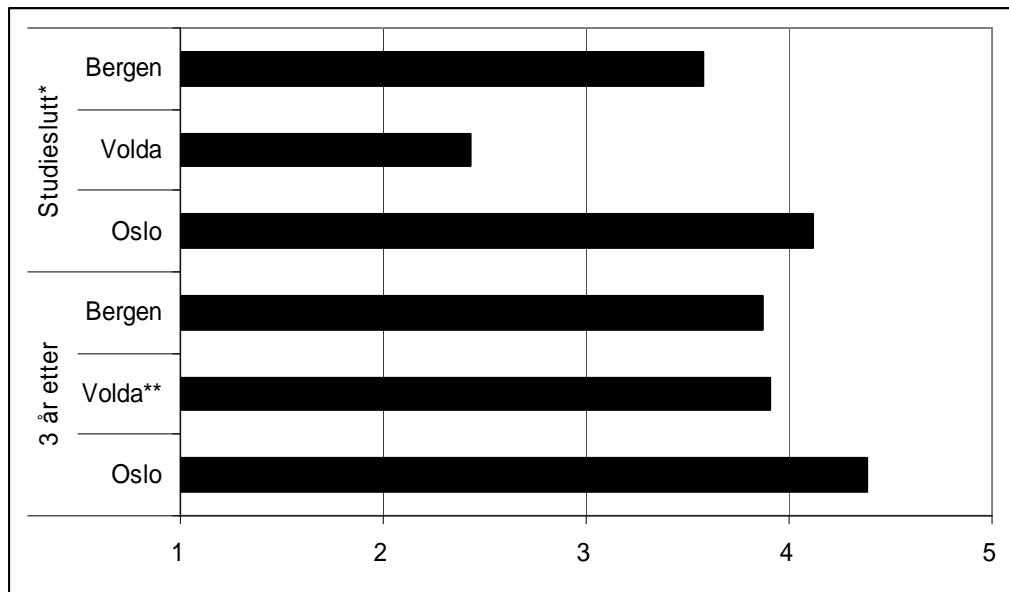
Figur 4.5 Sannsynligheten for at førskolelærerne ville valgt samme type utdanning ved studieslutt og tre år etter på en fempunktsskala (1'Svært lite sannsynlig til 5'Svært sannsynlig'), etter lærested. Gjennomsnitt.

*: Oslo signifikant forskjellig fra Bergen

Både ved avslutningen av studiet og tre år senere vurderer førskolelærerne fra Oslo det som sannsynlig at de ville valgt samme lærested dersom de hadde fått muligheten til å velge om igjen. Ved avslutningen på studiet vurderer førskolelærerstudentene i Oslo det som mer sannsynlig at de ville valgt samme lærested om igjen enn førskolelærerstudentene i Bergen og Volda. Førskolelærerstudentene i Bergen vurderer det også som mer sannsynlig at de ville valgt samme lærested om igjen enn Volda-studentene. Det kan nevnes at førskolelærerne fra Volda anser det som mer sannsynlig at de ville valgt samme lærested på nytt etter å ha vært tre år i arbeidslivet enn de gjorde ved avslutningen på studiet.

Figur 4.6 Sannsynligheten for at førskolelærerne ville valgt samme lærested ved studieslutt og tre år etter på en fempunktskala (1'Svært lite sannsynlig til 5'Svært sannsynlig'), etter lærested. Gjennomsnitt.

*: Gjennomsnittet blant førskolelærerne på alle lærestedene er signifikant forskjellig fra hverandre ved studieslutt.

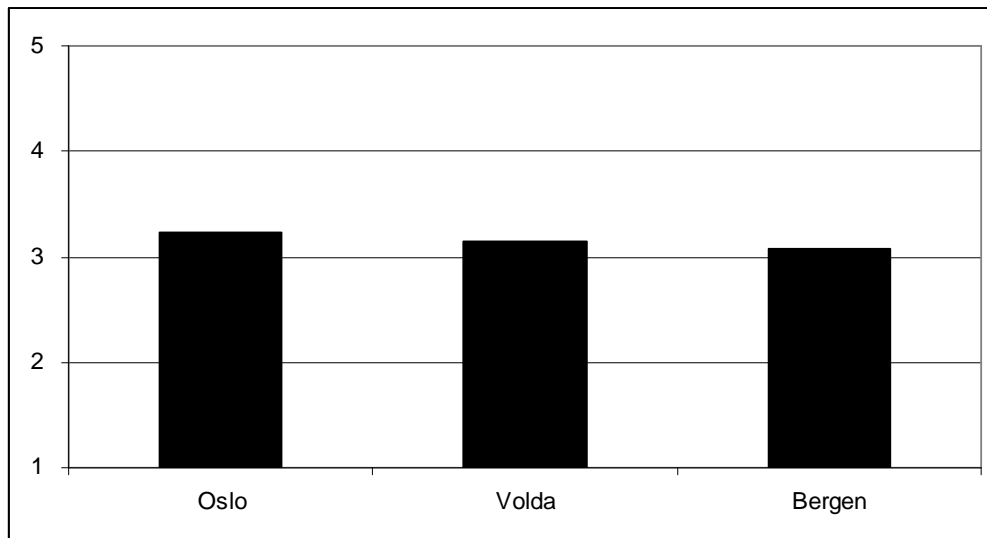
** : Gjennomsnittet blant førskolelærerne fra Volda endrer seg signifikant fra studieslutt til 3 år etter

Praksis

På spørsmål om hvor fornøyd de er med praksisdelen av studiet tre år etter endt utdanning svarer førskolelærerne fra Oslo i gjennomsnitt at de er i overkant av middels fornøyd med denne delen av studiet. De fremstår altså som omtrent like fornøyd med praksisdelen av studiet som med studiet generelt (jfr. figur 4.4). Analyser viser at også at det er en nokså sterk positiv sammenheng mellom førskolelærernes tilfredshet med praksisdelen av studiet og deres generelle tilfredshet med utdanningen²³. Det er ingen forskjeller i tilfredshet med praksisdelen mellom førskolelærere fra de tre ulike høyskolene.

²³ Pearsons $r=0,491$, $p < 0,01$

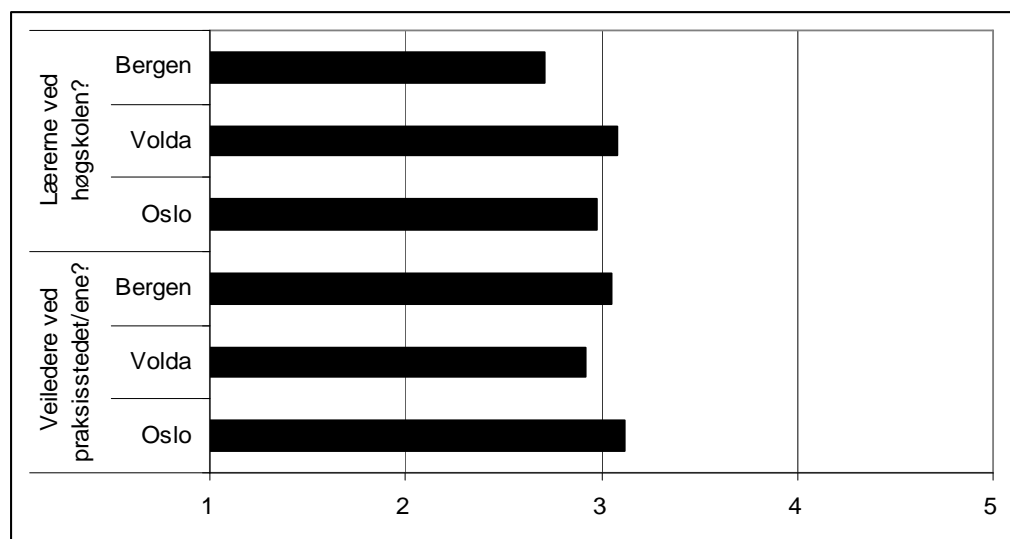
Figur 4.7 Tilfredshet med praksisdelen av studiet blant førskolelærere på en fempunktskala (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

Førskolelærerne som har studert ved Høgskolen i Oslo oppgir å være middels fornøyd med den faglige oppfølgingen under praksisdelen, både fra lærerne ved høgskolen og veilederne ved praksisstedet. Det er ikke nevneverdige forskjeller mellom lærestedene når vi ser på førskolelærernes vurdering av den faglige oppfølgingen under praksisdelen.

Figur 4.8 Vurdering av den faglige oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedet og lærerne ved høgskolen i praksisdelen blant førskolelærere på en fempunktskala (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

Tilegnet kompetanse ved høgskolen relatert til kompetansekrav i arbeidslivet

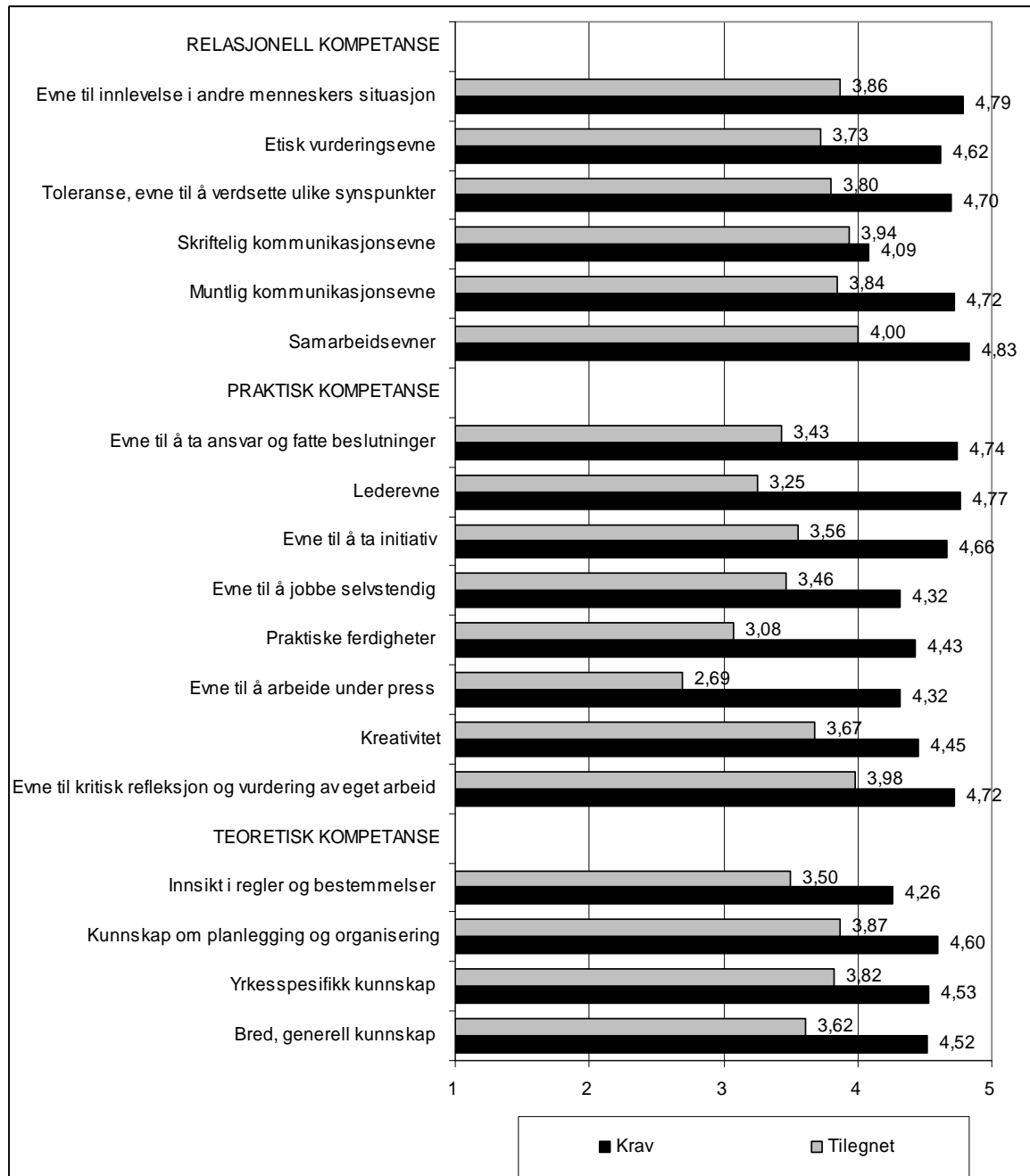
Det stilles krav til at førskolelærere skal inneha en rekke ulike former for kompetanse for at de skal være i stand til å mestre de utfordringene som arbeidslivet byr på. I figur 4.9 ser vi på i hvilken grad førskolelærerne føler at de har tilegnet seg ulike former for kompetanse gjennom utdanningen relatert til i hvilken grad de føler det stilles krav til de samme formene for kompetanse i arbeidslivet. For å unngå for mye informasjon i figuren er det bare gjennomsnittet blant førskolelærerne fra Høgskolen i Oslo som presenteres²⁴. De ulike kompetanseformene er delt inn i tre hovedkategorier: teoretisk, praktisk og relasjonell kompetanse.

Figur 9 viser at førskolelærerne fra Oslo gjennomgående opplever at det stilles større krav til alle de ulike formene for kompetanse i arbeidslivet enn det de har tilegnet seg gjennom utdanningen. Gapet mellom tilegnet kompetanse og kompetansekrav i arbeidslivet er

²⁴ For en fullstendig oversikt over gjennomsnittet på disse spørsmålene blant førskolelærerne alle lærestedene se tabell V3 i vedlegget.

gjennomgående størst i de kompetanseformene som inngår i kategorien teoretisk kompetanse. Det er bare i vurderingen av *skriftlig kommunikasjonsevne* at differansen mellom førskolelærernes vurdering av krav i arbeidslivet og tilegnet kompetanse gjennom utdanningen ikke er statistisk signifikant. Førskolelærerne fra Oslo oppgir i større grad å møte krav om *yrkesspesifikk kunnskap* i arbeidslivet enn førskolelærerne fra Bergen. Førskolelærerne fra Volda oppgir i større grad å ha tilegnet seg *innsikt i regler og bestemmelser* gjennom utdanningen enn førskolelærerne fra Oslo og Bergen, mens førskolelærerne fra Oslo i større grad oppgir å ha tilegnet seg *evne til innlevelse i andre menneskers situasjon* gjennom utdanningen enn førskolelærerne fra Bergen.

Figur 4.9 Vurdering av tilegnet kompetanse ved høgskolen og hvilke kompetansekrav som stilles i arbeidslivet blant førskolelærere fra Høgskolen i Oslo på en fempunktskala (1'Ikke i det hele tatt' til 5'I meget stor grad'). Gjennomsnitt.

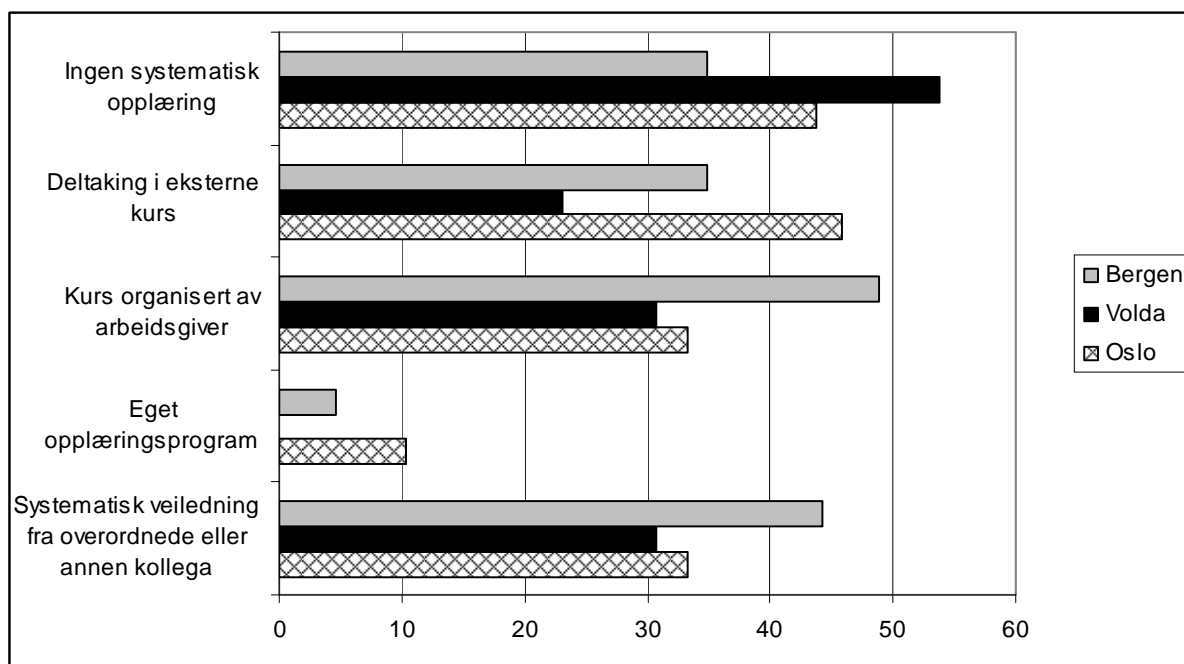

Opplevd krav om: yrkesspesifikk kunnskap: Oslo signifikant forskjellig fra Bergen. Tilegnet: innsikt i regler og bestemmelser: Oslo (og Bergen) signifikant forskjellig fra Volda. Evne til innlevelse i andre menneskers situasjon: Oslo signifikant forskjellig fra Bergen.

Opplæring i arbeidslivet

Blant førskolelærerne som har studert ved Høgskolen i Oslo oppgir omtrent 45 prosent at de har deltatt i eksterne kurs som del av opplæringen i sin nåværende jobb, det er også rundt 45 prosent som svarer at de ikke har fått noen systematisk opplæring i sin nåværende jobb. Andelen som oppgir å ha deltatt på kurs organisert av arbeidsgiver og andelen som har mottatt systematisk veiledning fra overordnede eller annen kollega er begge i overkant av 30 prosent. Å ha deltatt i eget opplæringsprogram fremstår som en lite vanlig opplæringsform blant førskolelærere. Bare 10 prosent av førskolelærerne fra Oslo oppgir å ha deltatt i eget opplæringsprogram i sin nåværende jobb. Resultatene i figur 4.10 gir inntrykk av at det er nokså store variasjoner mellom førskolelærere fra de tre lærestedene i hva slags opplæring de har fått. Kjikvadrattester viser likevel at variasjonen mellom lærestedene ikke er statistisk signifikant.

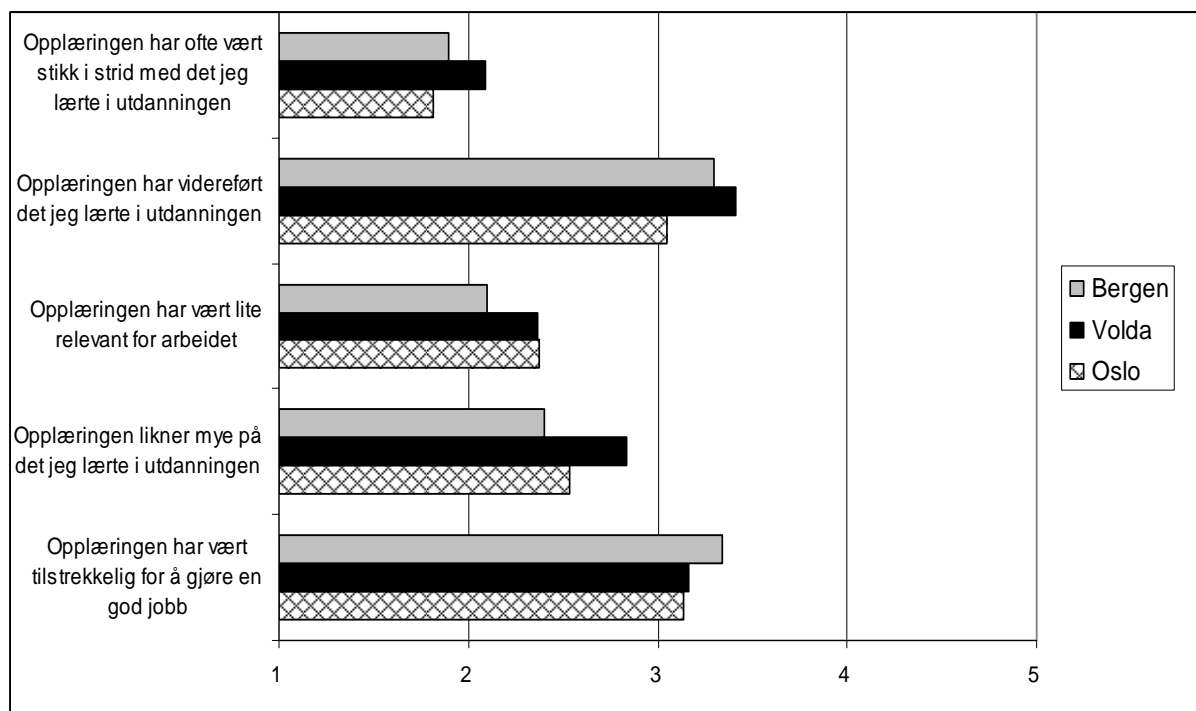
Figur 4.10 Hvilke typer opplæring førskolelærerne oppgir å ha fått i sin nåværende jobb (mulig å krysse av på flere opplæringsformer), etter lærested. Prosentandel.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

Førskolelærerne fra Oslo oppgir at den opplæringen de har fått i middels grad har vært tilstrekkelig for å gjøre en god jobb. De gir også uttrykk for at opplæringen i middels grad har videreført det de lærte i utdanningen, men mener i mindre grad at opplæringen ligner på det de lærte i utdanningen. Videre gir førskolelærerne som er utdannet ved Høgskolen i Oslo uttrykk for at opplæringen i liten grad har vært i strid med de lærte i utdanningen, og at den i stor grad har vært relevant for arbeidet. Analysene viser at førskolelærerne fra Oslo ikke skiller seg fra førskolelærerne fra de øvrige lærestedene i deres vurdering av opplæringen de har fått i jobben sin.

Figur 4.11 Førskolelærernes vurdering av opplæringen de har fått i jobben sin på en fempunktskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad') etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene.

5. Barnevernspedagoger

I dette kapitlet sammenlignes barnevernspedagoger som har studert ved Høgskolen i Oslo med barnevernspedagoger som har studert ved Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Volda og Høgskolen i Sør-Trøndelag. Det er hovedsakelig datamaterialet samlet inn blant barnevernspedagogene tre år etter de var ferdigutdannet som brukes i analysene i dette kapitlet. I analysene av tilfredshet med utdanningen sammenlignes svarene blant barnevernspedagogene etter tre år i arbeidslivet med hvordan de svarte på de samme spørsmålene ved avslutningen på studiet. Disse analysene vil dermed kunne gi innblikk i hvorvidt barnevernspedagogenes tilfredshet med utdanningen endres i overgangen mellom utdanning og arbeidsliv.

Tabell 5.1 viser hvor mange barnevernspedagoger som har svart på spørreundersøkelsen ved studieslutt og tre år ut i arbeidslivet, samt hvor mange som har besvart undersøkelsen på begge tidspunktene.

Tabell 5.1 Barnevernspedagoger som har svart ved studieslutt, etter 3 år og på begge tidspunktene, etter høgskole. Antall og svarprosent.

	Studieslutt		3 år etter		Begge tidspunkt
	N	Svar%	N	Svar%	N
Oslo	48	64,0	33	66,0	58
Lillehammer	66	93,0	36	47,3	70
Volda	34	91,9	19	61,3	35
Sør-Trøndelag	67	84,8	37	51,4	72
Total	215	82,1	125	55,1	235

Sammenfatning av funnene

9 av 10 barnevernspedagoger er yrkesaktive, omtrent 40 % jobber som barnevernspedagoger eller sosionomer og lignende og omtrent en av fire jobber som barne- og ungdomsarbeider av forskjellige slag. Hver femte barnevernspedagog jobber innen barnehager og omtrent hver tredje jobber innen enten barnevern eller barnevernsinstitusjoner. Det er altså en ganske stor spredning på hva slags arbeidsplasser

barnevernspedagogene jobber på, sammenlignet med de gruppene som har vært presentert så langt.

Omtrent 40 % har påbegynt eller fullført etter- og videreutdanning og omtrent hver fjerde av disse har tatt pedagogikk eller spesialpedagogikk, mens noe flere har tatt sosialfag. Omtrent hver tredje planlegger å søke opptak til utdanning eller videreutdanning de neste to årene, og blant disse er det sosialfag og helse-, sosial- og idrettsfag som er mest populært.

Barnevernspedagogene føler seg jevnt over sikre og trygge i sin yrkesrolle, og er også ganske fornøyde med sin utdanning både ved studieslutt og tre år senere, selv om det er noen regionale forskjeller. Blant annet ser det ut til at studentene fra HiO blir noe mindre fornøyd med sin utdanning ettersom tiden går. Sannsynligheten for å velge den samme utdanningen ser også ut til å bli mindre tre år etter utdanningen var ferdig for studentene fra Lillehammer og Sør-Trøndelag, og det samme gjelder for det å velge samme lærested dersom de kunne valgt om igjen.

I tilbakeblikk virker de ganske fornøyd med praksisdelen av studiet, selv om også barnevernspedagogene er mer fornøyd med oppfølgingen de fikk fra veilederne ved praksisinstitusjonen(e) enn fra de ansatte ved høyskolen.

Barnevernspedagogene opplever at arbeidslivet stiller til dels store krav til deres kompetanse, men sammenlignet med allmennlærere og førskolelærere har de fått ganske god oppfølging i arbeidslivet.

Hovedaktivitet, yrke og videre utdanning

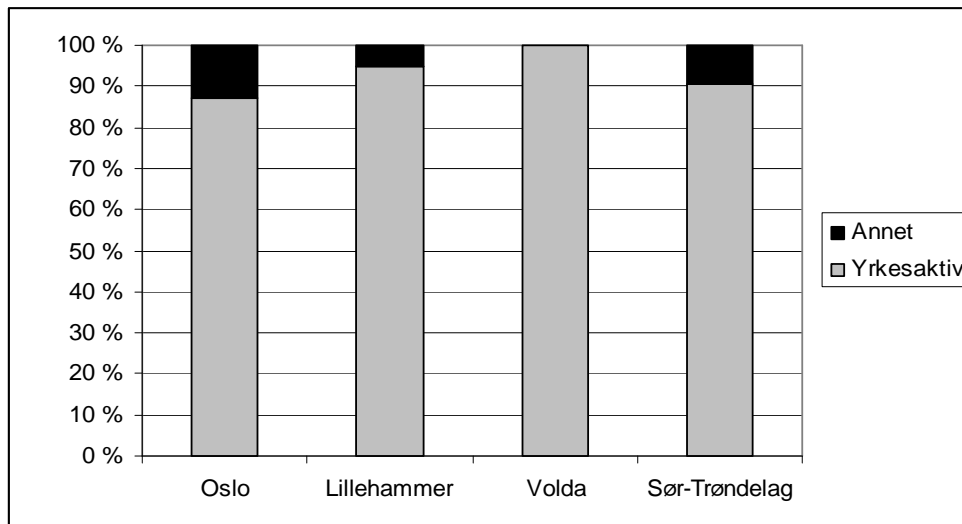
Hovedaktivitet og yrke

I underkant av 90 prosent av barnevernspedagogene som har studert ved Høgskolen i Oslo oppgir å ha yrkesaktivitet som sin hovedaktivitet tre år etter endt utdanning (figur 5.1). Den resterende andelen (13 prosent) oppgir å ha noe annet som hovedaktivitet²⁵. Vi ser at det store flertallet av barnevernspedagoger som har studert ved de andre høgskolene også

²⁵ Kategorien "annet" består av personer som har som er studenter, hjemmeværende uten lønn, arbeidsledige, har militær/siviltjeneste eller andre hovedaktiviteter. Fordi det er så få innenfor hver av disse gruppene, er disse gruppene slått sammen til kategorien "annet".

oppgir å ha yrkesaktivitet som sin hovedaktivitet. Det er ikke signifikante variasjoner mellom lærestedene når vi ser på barnevernspedagogenes hovedaktivitet tre år etter endt utdanning.

Figur 5.1: Nåværende hovedaktivitet blant barnevernspedagoger, etter lærested. Prosentandel.

Kjikkvadrat: 2,21, $p > 0,05$

Tabell 5.2 viser en oversikt over hva slags stillingstittel de yrkesaktive barnevernspedagogene oppgir å ha. For å unngå for små grupper skiller vi ikke mellom ulike læresteder i fremstillingen av hva barnevernspedagogene jobber som og hvor de jobber. Omtrent 40 prosent av barnevernspedagogene har oppgitt stillingstitler som plasserer seg innenfor kategorien ”sosionomer, barnevernspedagoger og lignende” i SSBs standard for yrkesklassifisering. I og med at det her er barnevernspedagoger vi ser på, er det naturlig å anta at de fleste av disse jobber som nettopp dette. Videre oppgir én av fire å være barne- og ungdomsarbeider eller lignende, og om lag én av ti er omsorgsarbeidere og hjelpepleiere. Andelen barnevernspedagoger som jobber som førskolelærere er også omtrent 10 prosent.

Tabell 5.2 Yrkesaktive barnevernspedagoger etter stillingstittel. Prosentandel.

	Prosent
Sosionomer, barnevernspedagoger o.l.	39,3
Barne- og ungdomsarbeidere og lignende	25,9
Omsorgsarbeidere og hjelpepleiere	11,6
Førskolelærere	9,8
Andre yrker innen offentlig administrasjon	3,6
Grunnskolelærere	2,7
Andre	7,1
Total (N)	112

Både andelen som jobber innenfor barneverntjenester og andelen som jobber med andre sosial- og omsorgstjenester er i overkant av 20 prosent (tabell 5.3). Barnevernspedagoger som jobber i barnehage utgjør også i overkant av 20 prosent av de yrkesaktive barnevernspedagogene, mens 15 prosent jobber på institusjoner for barne- og ungdomsvern.

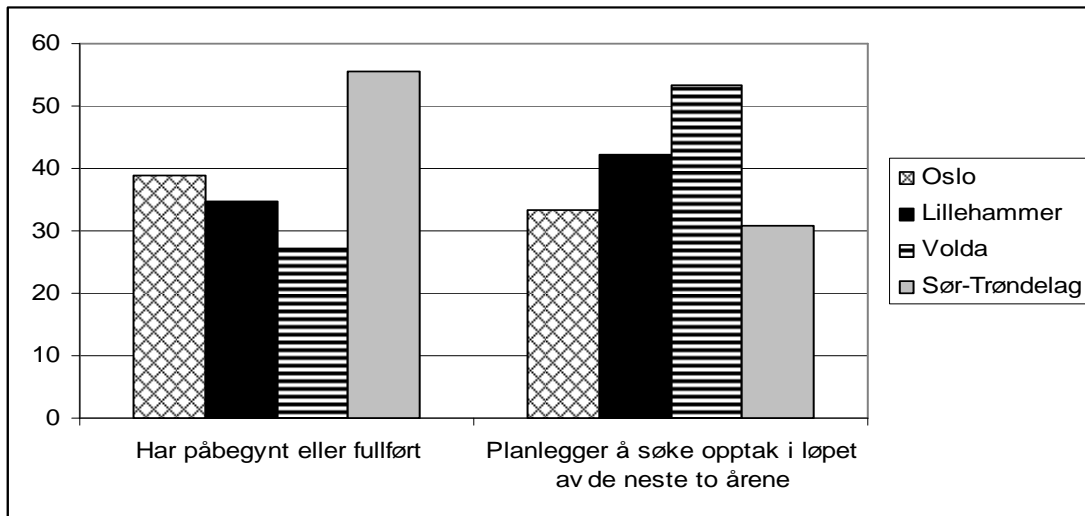
Tabell 5.3 Yrkesaktive barnevernspedagoger etter type arbeidsplass. Prosentandel.

	Prosent
Barnehager	23,0
Barneverntjenester	21,1
Institusjoner for barne- og ungdomsvern	15,0
Andre sosial- og omsorgstjenester	21,2
Undervisning	6,2
Helsetjenester	8,0
Andre	3,5
Total (N)	113

Videreutdanning og annen utdanning

Blant barnevernspedagogene fra Høgskolen i Oslo har i underkant av 40 prosent påbegynt eller fullført annen utdanning etter at de avsluttet barnevernspedagogutdanningen, mens i underkant av 35 prosent planlegger å søke opptak til videreutdanning eller annen høyere utdanning i løpet av de neste to årene

Figur 5.2 Andelen barnevernspedagoger som har påbegynt eller fullført annen utdanning og andelen som planlegger å søke utdanning, etter lærested.

Kjikkvadrat: påbegynt eller fullført: 2,83, $p > 0,05$, planlegger å søke opptak: 6,42, $p > 0,05$

I figur 5.2 ser det ut til å være en del variasjon mellom lærestedene i andelen som har påbegynt/fullført eller som planlegger å søke opptak til videreutdanning eller annen høyere utdanning. Signifikanstester viser likevel at variasjonen mellom lærestedene ikke er statistisk signifikant.

Tabell 5.4 Barnevernspedagoger som har påbegynt/fullført annen utdanning eller som planlegger slik utdanning, etter hva slags utdanning de har valgt eller planlegger å velge. Prosentandel²⁶.

	Har påbegynt/fullført (N=31)	Planlegger å søke opptak (N=25)
Videregående nivå:	9,7	-
Høyere utdanning:		
Pedagogikk/spesialpedagogikk	25,8	4,0
Sosialfag	29,0	36,0
Helse-, sosial- og idrettsfag	16,1	36,0
Samfunnsvitenskapelige fag	12,9	-
Annet	6,5	24,0
Total	100	100

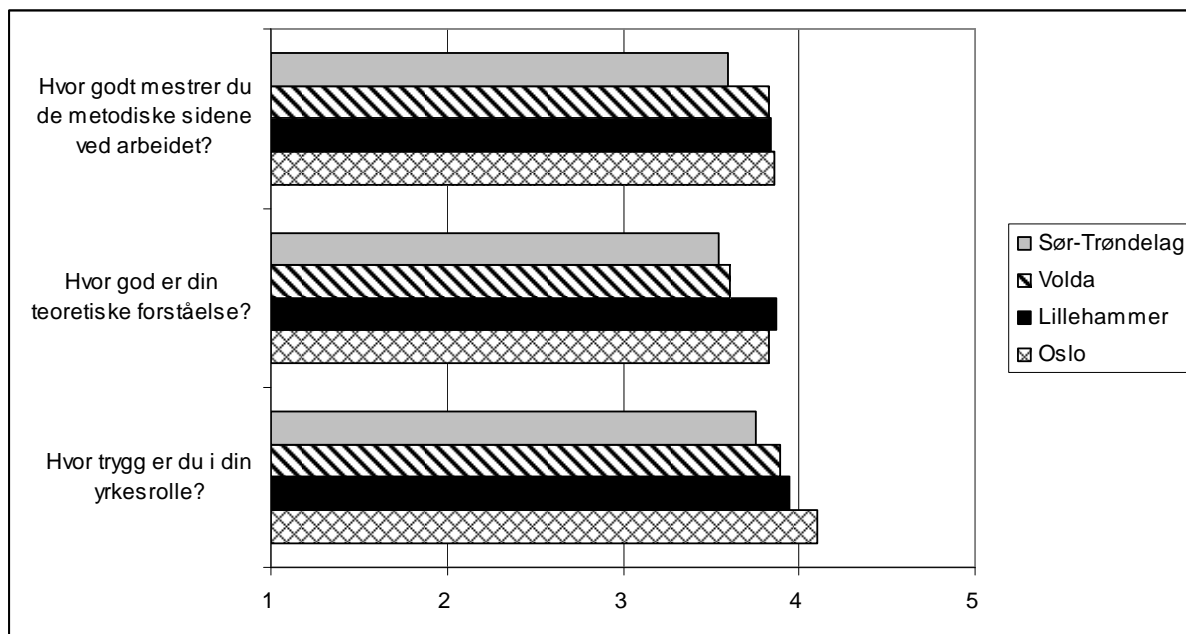
Blant barnevernspedagogene som har påbegynt eller fullført annen utdanning har én av fire valgt utdanning i pedagogikk eller spesialpedagogikk, mens i underkant av 30 prosent har valgt utdanning innen sosialfag (tabell 5.4). Blant de som planlegger å søke opptak til annen utdanning i løpet av de neste to årene er det 36 prosent som har tenkt å søke utdanning innen sosialfag. Andelen som planlegger å søke utdanning innenfor helse-, sosial- og idrettsfag er også 36 prosent.

Vurdering av egen faglige kompetanse

Barnevernspedagogene som har studert ved Høgskolen i Oslo oppgir at de i nokså stor grad opplever å mestre de metodiske sidene ved arbeidet godt, at de vurderer sin egen teoretiske forståelse som nokså god og at de i stor grad følger seg trygg i sin yrkesrolle. Barnevernspedagogenes vurdering av egen faglige kompetanse kan antas å være et uttrykk for i hvilken grad de føler at de mestrer jobben sin. Resultatene i figur 5.3 kan i så fall sees som et uttrykk for at barnevernspedagogene fra Oslo føler at de i nokså stor grad mestrer jobben sin, tre år etter at de var ferdigutdannet. Analysene viser også at det ikke er forskjeller mellom barnevernspedagoger fra de ulike lærestedene i vurderingen av egen faglige kompetanse.

²⁶ Kategoriene for utdanningsretninger er kodet ut fra Norsk Standard for utdanningsklassifisering (NS2000). Respondentene har selv oppgitt type utdanning ved å beskrive grad/nivå og fagfelt/linje, og disse opplysningene har senere blitt kodet i henhold til klassifiseringen i NUS2000 (www.ssb.no/vardok/variabel/42_868823, lesedato 8.januar 2008). Kategorien helse-, sosial- og idrettsfag er en samlekategori som respondentene har blitt plassert i dersom de ikke har gitt tilstrekkelige opplysninger til å identifisere en bestemt utdanning, men tilstrekkelig til å identifisere en generell retning.

Figur 5.3 Barnevernspedagogenes vurdering av egen faglige kompetanse på en fempunktskala (1'Ikke i det hele tatt ' til 5'I svært stor grad'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

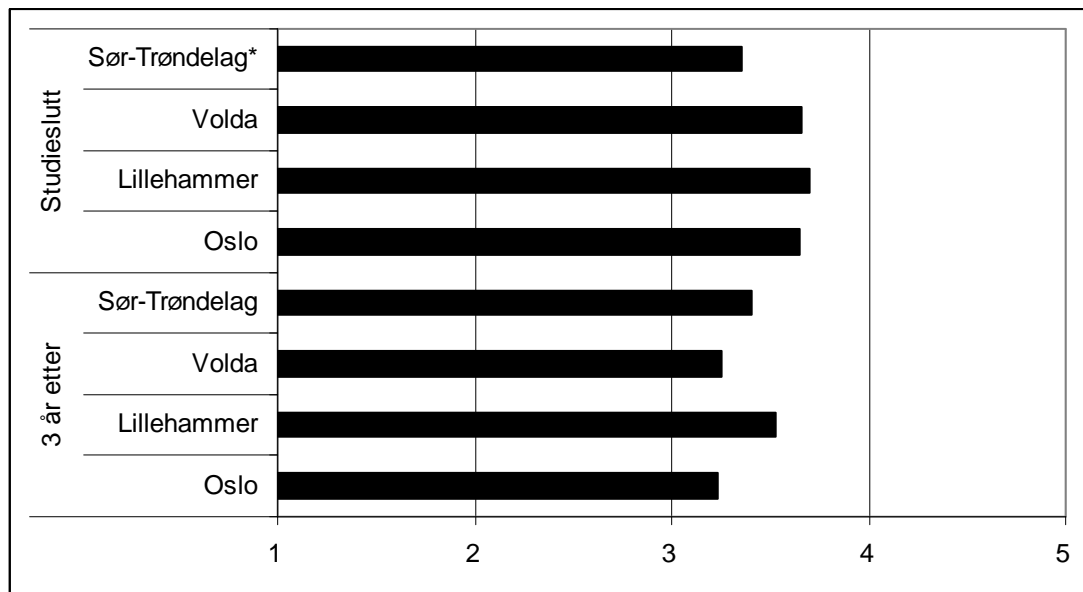
Tilfredshet med utdanning og praksis

Utdanningen

På spørsmål om deres samlede vurdering av utdanningen tre år etter at de var ferdigutdannet svarer barnevernspedagogene fra Oslo i gjennomsnitt at de er noe over middels fornøyd. Barnevernspedagogene fra Oslo gir uttrykk for å være mindre fornøyd med utdanningen etter tre år i arbeidslivet enn de gjorde ved avslutningen på studiet. Ved studieslutt oppgir barnevernspedagogstudentene fra Sør-Trøndelag å være mindre tilfreds med utdanningen enn barnevernspedagogstudentene fra Oslo og Lillehammer²⁷.

²⁷ Forskjellen mellom Sør-Trøndelag og Volda er ikke statistisk signifikant.

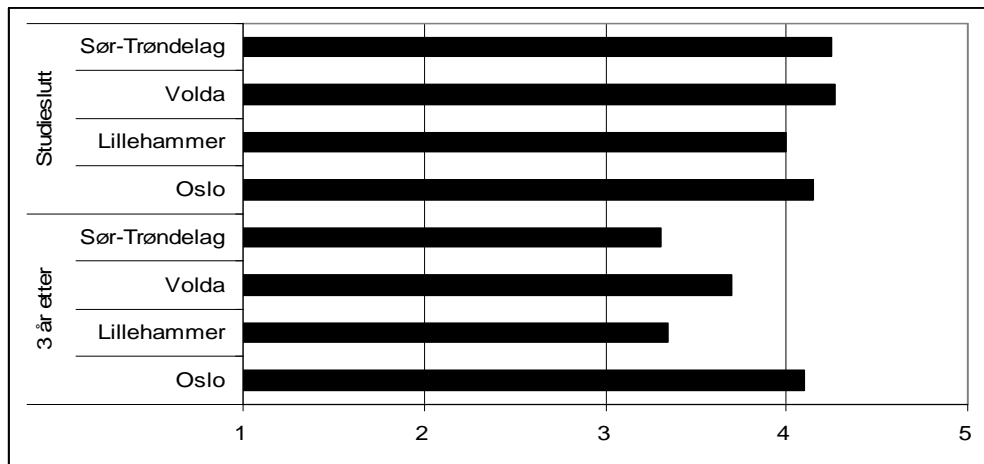
Figur 5.4 Tilfredshet med utdanningen ved studieslutt og 3 år etter blant barnevernspedagoger (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

*: Sør-Trøndelag signifikant forskjellig fra Oslo og Lillehammer
 Signifikant endring fra studieslutt til tre år etter blant barnevernspedagoger fra Oslo

Selv om barnevernspedagogene fra Oslo fremstår som mindre tilfreds med utdanningen tre år etter endt studium enn ved avslutningen på studiene, vurderer de det som sannsynlig at de ville valgt samme utdanning dersom de hadde fått muligheten til å velge på nytt, både ved studieslutt og tre år senere. Barnevernspedagogene fra Oslo skiller seg ikke ut fra barnevernspedagogene fra de øvrige lærestedene i vurderingen av sannsynligheten for at de ville valgt samme utdanning på nytt. Analysene viser at barnevernspedagogene fra Lillehammer og Sør-Trøndelag anser det som mindre sannsynlig at de ville valgt samme utdanning på nytt etter tre år i arbeidslivet enn de gjorde ved avslutningen på studiet.

Figur 5.5 Sannsynligheten for at barnevernspedagogene ville valgt samme type utdanning ved studieslutt og tre år etter på en fempunktskala (1'Svært lite sannsynlig til 5'Svært sannsynlig'), etter lærested. Gjennomsnitt.

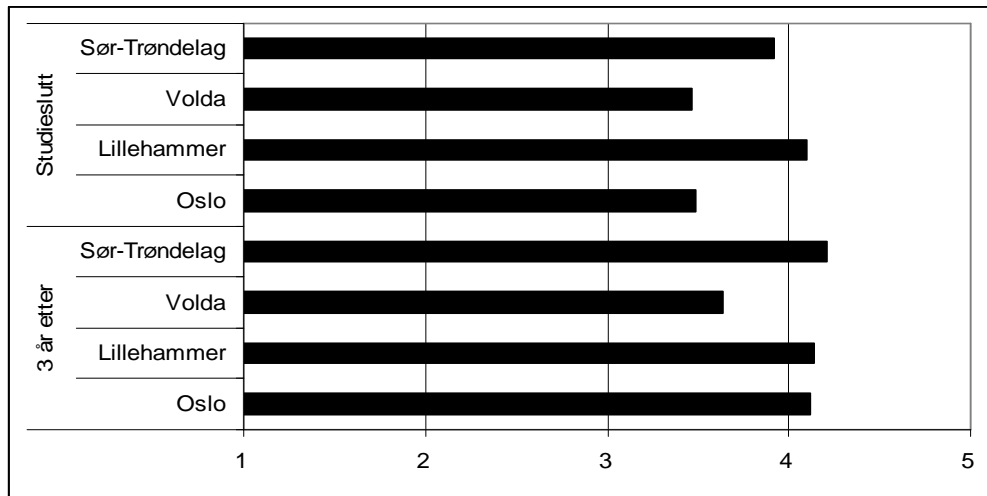

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene.

Signifikant endring fra studieslutt til tre år etter blant barnevernspedagoger fra Lillehammer og Sør-Trøndelag

Barnevernspedagogene fra Oslo anser det også som sannsynlig at de ville valgt samme lærested dersom de fikk muligheten til å velge om igjen, både ved studieslutt og etter tre år i arbeidslivet. Det er ingen forskjeller mellom barnevernspedagoger fra ulike læresteder i vurderingen av sannsynligheten for at de ville valgt samme lærested på nytt. Barnevernspedagogene fra Lillehammer og Sør-Trøndelag vurderer det derimot som mindre sannsynlig at de ville valgt samme lærested om igjen etter tre år i arbeidslivet enn de gjorde ved avslutningen på studiet.

Figur 5.6 Sannsynligheten for at barnevernspedagogene ville valgt samme lærested ved studieslutt og tre år etter på en fempunktskala (1'Svært lite sannsynlig til 5'Svært sannsynlig'), etter lærested. Gjennomsnitt.

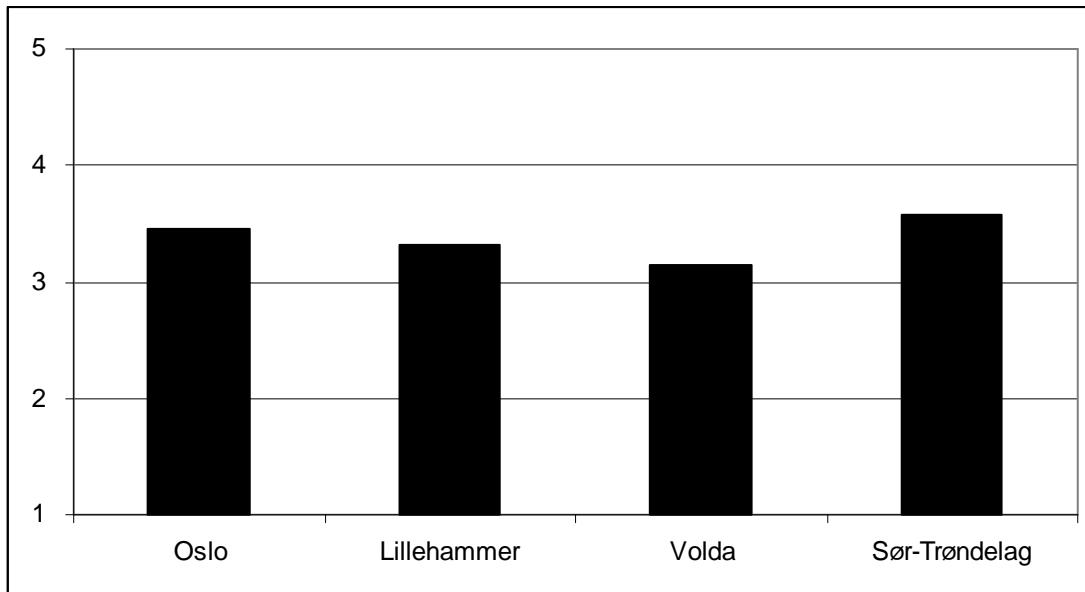
Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene
Ingen signifikante endringer fra studieslutt til tre år etter.

Praksis

Barnevernspedagogene som har studert ved Høgskolen i Oslo fremstår som noe over middels fornøyd med praksisdelen av studiet tre år etter at de var ferdigutdannet (gjennomsnitt = 3,45). De fremstår dermed som omtrent like fornøyd med praksisdelen av studiet som med utdanningen generelt (jfr. figur 5.4)²⁸. Analysene viser at det ikke er forskjeller mellom barnevernspedagoger som har studert ved de ulike lærestedene i deres tilfredshet med praksisdelen av studiet.

²⁸ Analyser viser også at det er en relativt sterkt korrelasjon mellom barnevernspedagogenes tilfredshet med praksisdelen av studiet og deres generelle tilfredshet med utdanningen (pearsons $r = 0,518$).

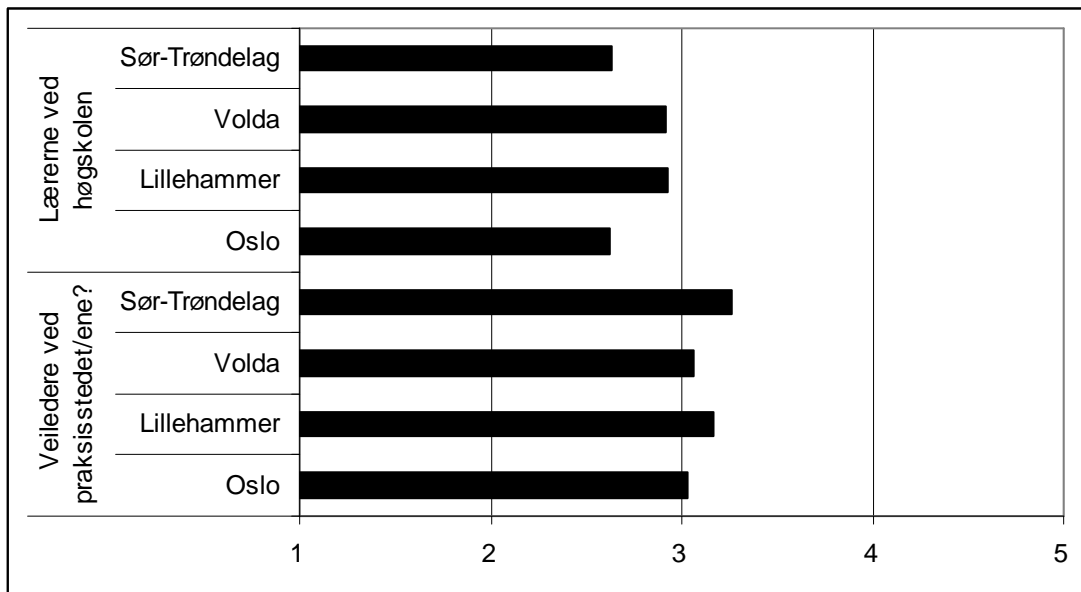
Figur 5.7 Tilfredshet med praksisdelen av studiet blant barnevernspedagoger på en fempunktskala (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

På spørsmål om deres vurdering av den faglige oppfølgingen under praksisdelen svarer barnevernspedagogene som er utdannet ved Høgskolen i Oslo at de er noe under middels fornøyd med oppfølgingen fra lærerne ved høgskolen og at de er middels fornøyd med oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedet/ene. Analysene viser at det er en gjennomgående tendens blant barnevernspedagogene fra alle lærestedene at de gir uttrykk for å være noe mer fornøyd med den faglige oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedet enn med oppfølgingen fra lærerne ved høgskolen. Det er ikke forskjeller mellom barnevernspedagoger fra ulike læresteder i vurderingen av den faglige oppfølgingen fra høgskolen og praksisstedet under praksisdelen av studiet.

Figur 5.8 Vurdering av den faglige oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedet og lærerne ved høgskolen i praksisdelen blant barnevernspedagoger på en fempunktsskala (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

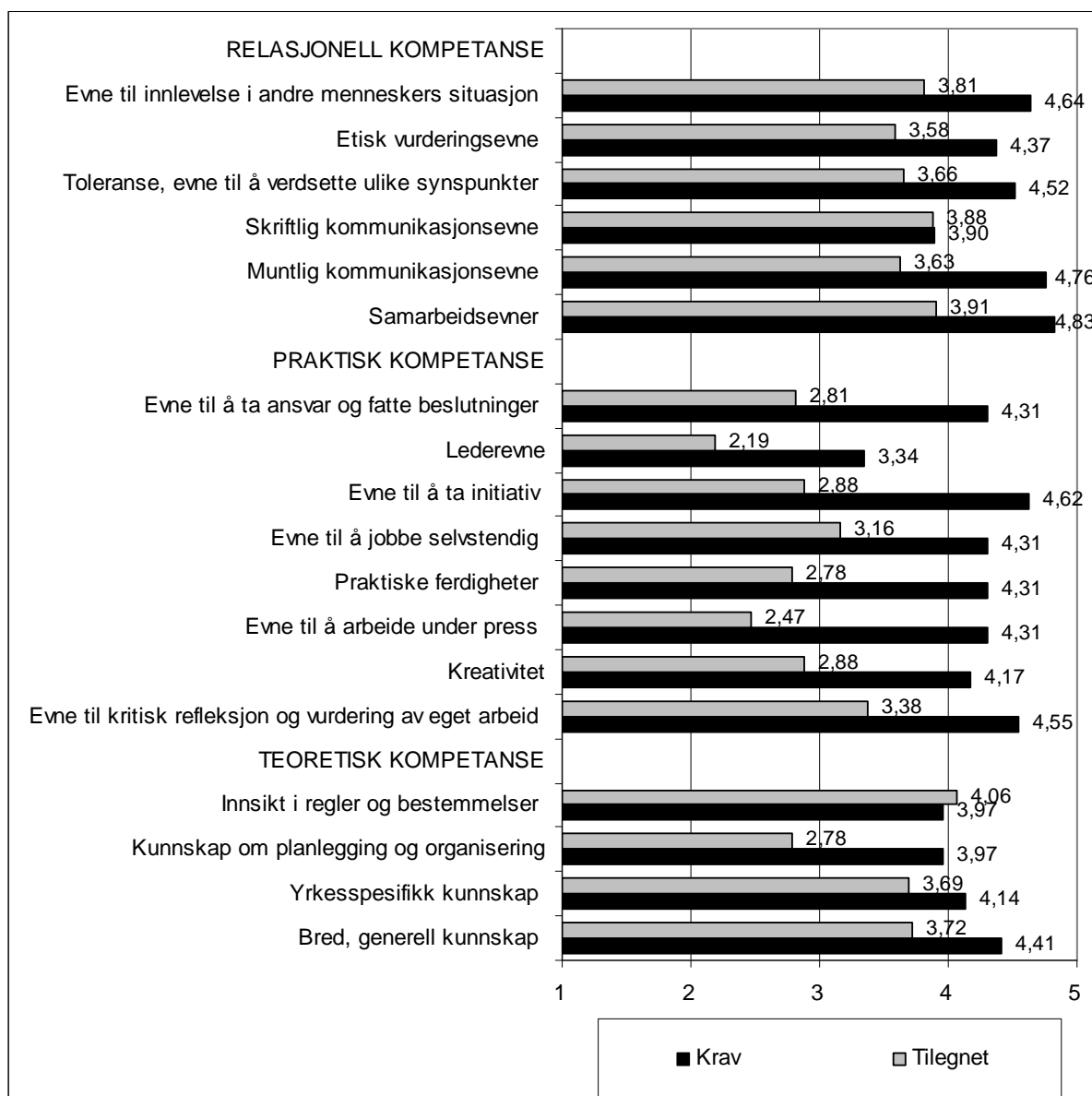
Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

Tilegnet kompetanse ved høgskolen relatert til kompetansekrav i arbeidslivet

For å mestre arbeidet sitt må barnevernspedagogene være i besittelse av en rekke ulike former for kompetanse. I denne delen undersøker vi i hvilken grad barnevernspedagogene opplever at det stilles krav til at de innehar ulike former for kompetanse i arbeidslivet, og hvordan dette står i forhold til i hvilken grad de har tilegnet seg den samme kompetansen gjennom utdanningen. I presentasjonen av analysene skiller det mellom tre hovedkategorier av kompetanse: teoretisk, praktisk og relasjonell kompetanse. For å unngå for mye informasjon i figuren er det bare resultatene blant barnevernspedagogene som har studert ved Høgskolen i Oslo som presenteres²⁹.

²⁹ For en fullstendig oversikt over gjennomsnittet blant barnevernspedagogene fra alle lærestedene, se tabell V4 i vedlegget.

Figur 5. 9 Vurdering av tilegnet kompetanse ved høgskolen og hvilke kompetansekrav som stilles i arbeidslivet blant barnevernspedagoger fra Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1'Ikke i det hele tatt' til 5'I meget stor grad'). Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

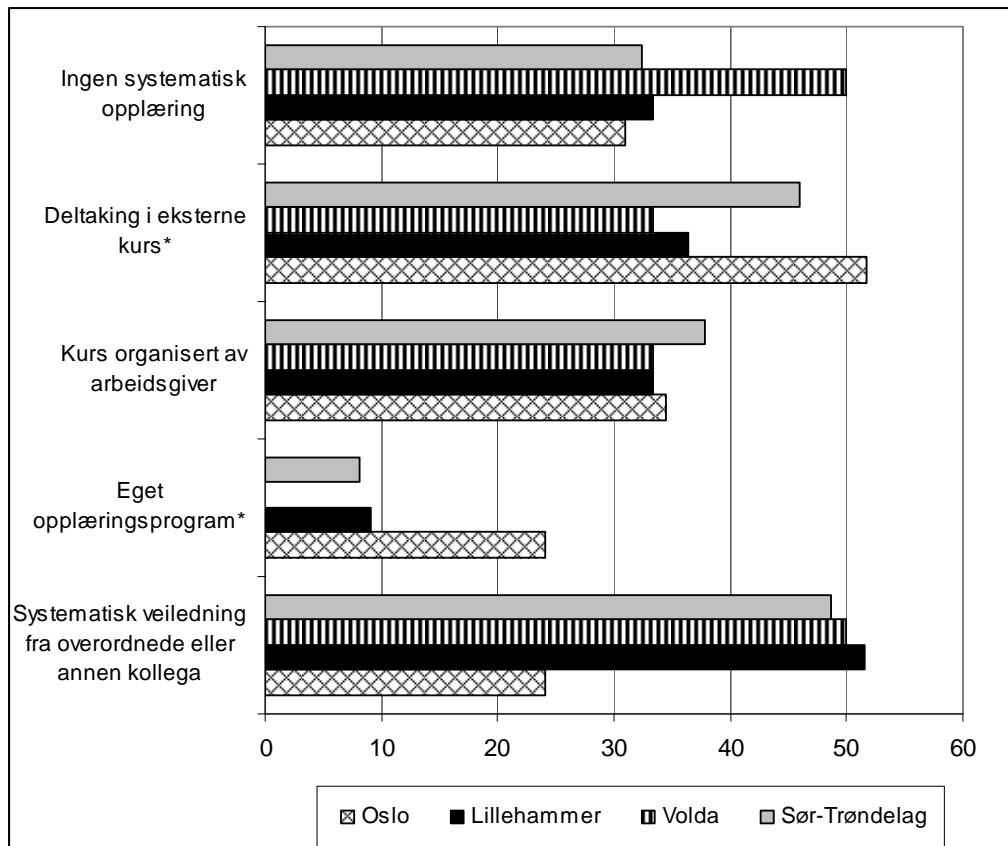
Figur 5.9 viser en gjennomgående tendens til at barnevernspedagogene fra Oslo opplever større krav til de ulike formene for kompetanse i arbeidslivet enn hva de har tilegnet seg gjennom utdanningen. Det eneste unntaket er at de oppgir at det i mindre grad stilles krav til

innsikt i regler og bestemmelser i arbeidslivet enn det de har tilegnet seg gjennom utdanningen (forskjellen er ikke signifikant). Det er også verdt å merke seg at differansen mellom kompetansekrav og tilegnet kompetanse ikke er signifikant når vi ser på *yrkesspesifikk kunnskap* og *skriftlig kommunikasjonsevne*. Ellers er kompetansegapet mellom tilegnet kompetanse gjennom utdanningen og kompetansekrav i arbeidslivet gjennomgående størst når vi ser på kompetanseformene som inngår i kategorien teoretisk kompetanse. Vi finner ikke signifikante forskjeller mellom barnevernspedagoger fra ulike læresteder i vurderingen av tilegnet kompetanse gjennom utdanningen og hvilke kompetansekrav de stilles ovenfor i arbeidslivet.

Opplæring i arbeidslivet

Blant barnevernspedagogene som har studert ved Høgskolen i Oslo oppgir i overkant av halvparten av de har deltatt i eksterne kurs som en del av opplæringen i sin nåværende jobb. Én av tre at oppgir de ikke har fått noen form for systematisk opplæring, og det er også én av tre som har deltatt i kurs organisert av arbeidsgiver. Videre oppgir én av fire at de har fått systematisk veiledning fra overordnede eller annen kollega, og det er også omtrent 25 prosent som har deltatt i et eget opplæringsprogram som en del av opplæringen i sin nåværende jobb.

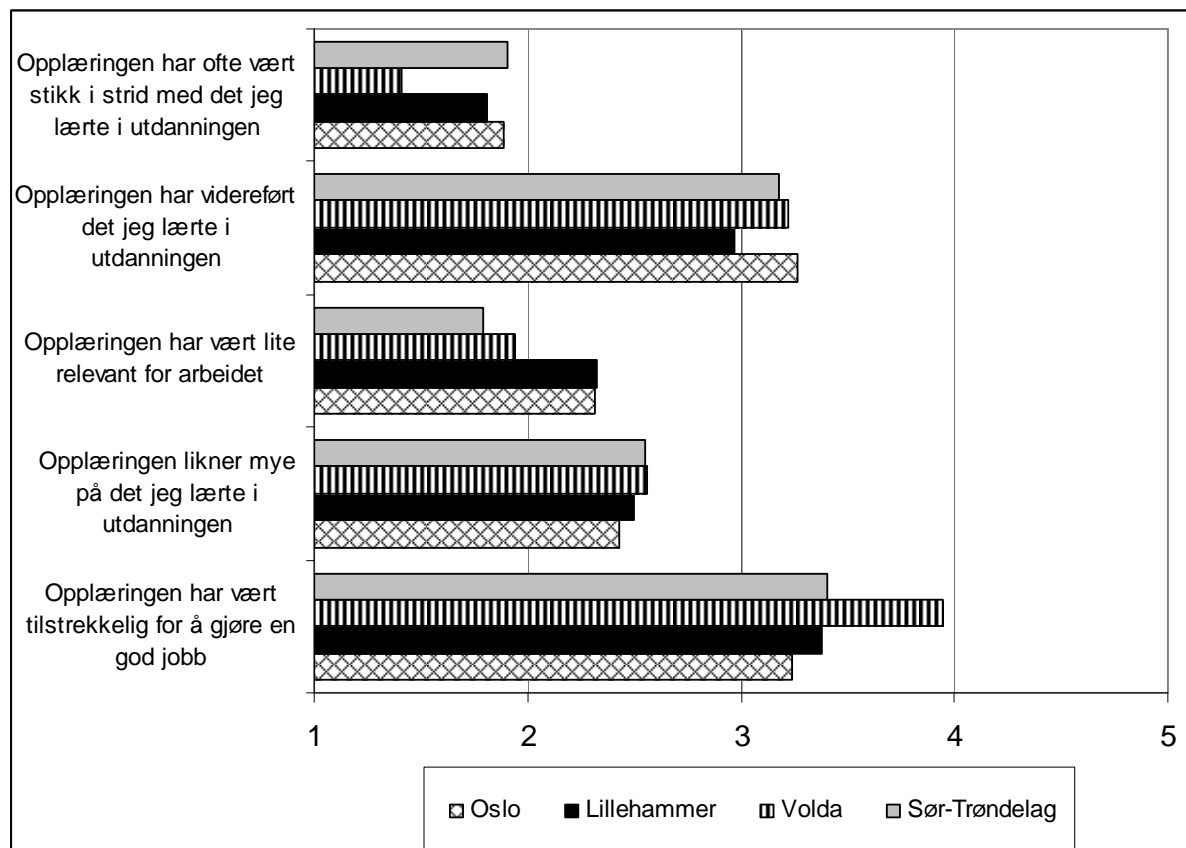
Figur 5.10 Hvilke typer opplæring barnevernspedagogene oppgir å ha fått i sin nåværende jobb (mulig å krysse av på flere opplæringsformer), etter lærested. Prosentandel.

*: $p = 0,05$ (kjkvadratttest).

På spørsmål om hvordan de vurderer opplæringen de har fått i jobben sin svarer barnevernspedagogene fra Oslo at de synes at opplæringen i litt over middels grad har vært tilstrekkelig for å gjøre en god jobb. De oppgir også at opplæringen i litt over middels grad har videreført det de lærte i utdanningen, men gir likevel i mindre grad uttrykk for at opplæringen likner på de lærte i utdanningen. Videre gir barnevernspedagogene fra Oslo uttrykk for at opplæringen i liten grad har vært i strid med det de lærte i utdanningen, og at den opplæringen de har fått i liten grad har vært lite relevant for arbeidet. Analysene viser at det ikke er forskjeller mellom barnevernspedagoger utdannet ved ulike læresteder i deres vurdering av den opplæringen de har fått i jobben sin.

Figur 5.11 Barnevernspedagogenes vurdering av opplæringen de har fått i jobben sin på en fempunktsskala (1'Ikke i det hele tatt' til 5'I svært stor grad') etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

6. Sosionomer

Sosionomene som har studert ved Høgskolen i Oslo sammenlignes i dette kapittelet med sosionomer fra Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Volda og Høgskolen i Sør-Trøndelag. Analysene er hovedsakelig basert på datamateriale som er samlet inn tre år etter at sosionomene var ferdigutdannet. I analysene av sosionomenes tilfredshet med studiet, har vi mulighet til å sammenligne opplysningene samlet inn tre år etter endt utdanning med hva sosionomene svarte på de samme spørsmålene ved studieslutt. Dette gjør at vi kan undersøke hvorvidt sosionomenes tilfredshet med utdanningen endres i overgangen fra utdanning til arbeidsliv.

Tabell 6.1 viser hvor mange sosionomer ved de ulike lærestedene som har svart på spørreundersøkelsen ved studieslutt, etter tre år i arbeidslivet, samt hvor mange som har besvart skjemaet på begge tidspunkt. Antallet sosionomer fra Volda som har besvart undersøkelsen etter tre år i arbeidslivet er nokså lavt, og i tillegg er svarprosenten lav (46,2 %). Det er verdt å merke seg at dette vil ha betydning for generaliserbarheten av resultatene blant sosionomene fra Volda i dette kapittelet.

Tabell 6.1 Sosionomer som har svart ved studieslutt, etter 3 år og på begge tidspunktene, etter høgstole. Antall og svarprosent.

	Studieslutt		3 år etter		Begge tidspunkt
	N	Svar%	N	Svar%	N
Oslo	61	83,6	43	70,5	65
Lillehammer	62	92,5	40	58,8	65
Volda	40	93,0	18	46,2	41
Sør-Trøndelag	55	61,8	44	53,0	63
Total	218	80,1	145	57,8	234

Sammenfatning av funn

85 % av sosionomene er yrkesaktive tre år etter at de avsluttet utdanningen. 60 % av disse arbeider som "sosionomer, barnevernspedagoger og lignende" etter SSBs yrkesklassifisering. Flest oppgir å arbeide innen kommunale sosialkontortjenester (omtrent 1 av 3), mens 1 av 4

jobber innenfor andre sosial- og omsorgstjenester og 1 av 5 innenfor barnevernstjenester.

1 av 3 har påbegynt eller fullført etter- og videreutdanning og 1 av 3 planlegger å søke seg til slik utdanning i løpet av de neste to årene. Det ser ut til å være stor bredde i hvilke typer utdanninger sosionomene har påbegynt eller fullført, men det ser ut til å være litt mer spisset mot helse- og sosialfag i hva de planlegger å søke på.

Sosionomene føler seg jevnt over ganske trygge på sin kompetanse, men føler, som de andre gruppene i dette notatet, at arbeidslivet setter til dels svært høye krav til deres kompetanse. Samtidig oppgir omtrent 40 % at de ikke har fått noen form for systematisk opplæring i arbeidslivet.

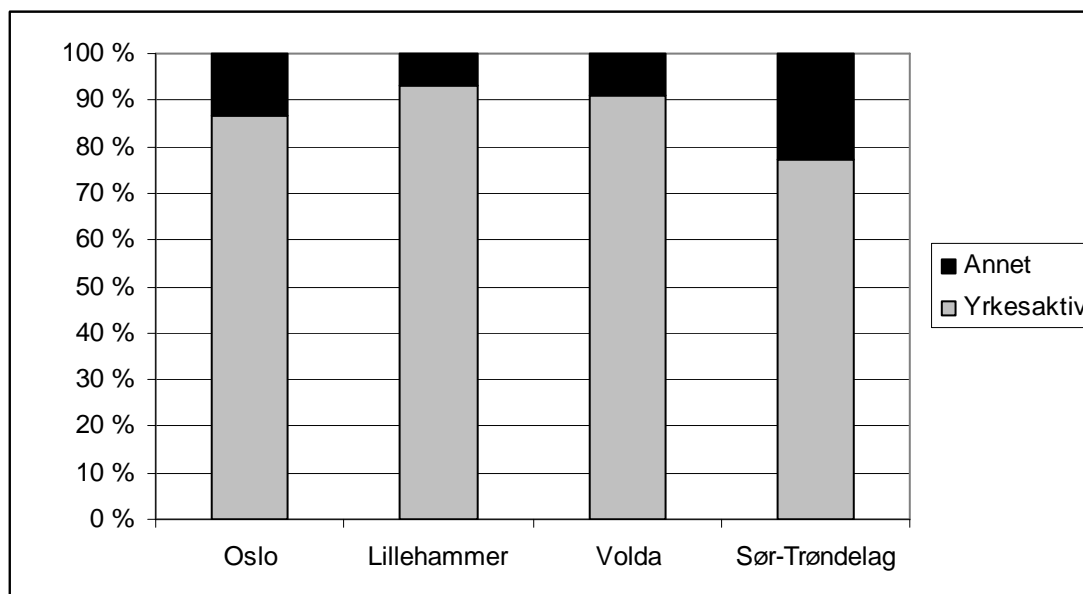
Sosionomene er ganske tilfreds med sin utdanning, både når de går ut, og når de ser tilbake på utdanningen tre år etter, og de anser det som ganske sannsynlig at de ville valgt både samme utdanning og samme lærested dersom de kunne valgt på nytt. De vurderer også praksisutdanningen positivt tre år etter endt utdanning, og er mest fornøyd med oppfølgingen de har fått av veilederne fra praksisfeltet, sammenlignet med veiledningen fra høyskolelærerne.

Hovedaktivitet, yrke og videre utdanning

Hovedaktivitet og yrke

Blant sosionomene som har studert ved Høgskolen i Oslo oppgir omtrent 85 prosent å ha yrkesaktivitet som sin hovedaktivitet tre år etter endt utdanning (figur 6.1). Kategorien "annet" består av sosionomer som oppgir å ha studier, arbeidsledighet, hjemmeværende uten lønn, militær- eller sivilteneste eller noe annet som sin hovedaktivitet. Denne gruppen utgjør omtrent 15 prosent blant sosionomene fra Oslo. Det er ikke nevneverdige forskjeller mellom lærestedene når vi ser på nåværende hovedaktivitet blant sosionomene tre år etter at de var ferdigutdannet.

Figur 6.1: Nåværende hovedaktivitet blant sosionomer, etter lærested. Prosentandel.

Kjikkvadrat: 3,37, $p > 0,05$

Tabell 6.2 og 6.3 viser en oversikt over hva de yrkesaktive sosionomene jobber som og hvor de jobber. For å unngå for små grupper skiller vi ikke mellom ulike læresteder i denne fremstillingen. Vi ser at i overkant av 60 prosent av de yrkesaktive sosionomene oppgir å ha en stillingstittel som faller inn under kategorien ”sosionomer, barnevernspedagoger og lignende” i SSBs standard for yrkesklassifisering. I og med at det er personer med sosionomutdanningen vi ser på her er det naturlig å anta at de fleste som tilhører denne kategorien jobber som nettopp sosionomer. Ellers er de mest vanlige stillingstitlene blant sosionomene i vårt datamateriale barne- og ungdomsarbeidere og lignende (12,9 prosent) og omsorgsarbeidere og hjelpepleiere (11,3 prosent).

Tabell 6.2 Yrkesaktive sosionomer etter stillingstittel. Prosentandel.

	Prosent
Sosionomer, barnevernspedagoger o.l.	61,3
Barne- og ungdomsarbeidere o.l.	12,9
Omsorgsarbeidere og hjelpepleiere	11,3
Annet	14,5
Total (N)	124

Om lag 30 prosent av sosionomene jobber innenfor kommunale sosialkontortjenester, mens en av fire jobber innenfor barneverntjenester. Andelen som jobber innenfor andre sosial- og omsorgstjenester er i overkant av 20 prosent. Mindre vanlige arbeidsplasser blant sosionomene i vårt datamateriale er alminnelig somatiske sykehus (5,7 prosent), andre sykehustjenester (8,9 prosent), andre helsetjenester (3,3 prosent) og arbeidsplasser innenfor kategorien offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning fra SSBs standard for næringsgruppering (5,7 prosent).

Tabell 6.3 Yrkesaktive sosionomer etter type arbeidsplass. Prosentandel.

	Prosent
Kommunale sosialkontortjenester	27,6
Barneverntjenester	20,3
Andre sosial- og omsorgstjenester	23,6
Alminnelige somatiske sykehus	5,7
Andre sykehustjenester	8,9
Andre helsetjenester	3,3
Offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	5,7
Annet	4,9
Total (N)	123

Videreutdanning og annen utdanning

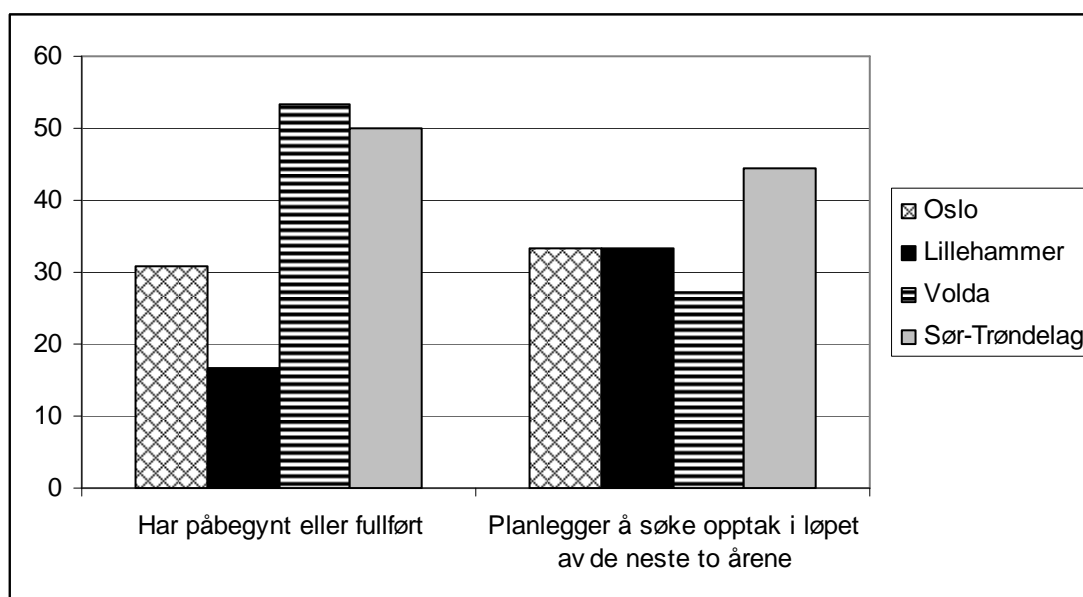
Nesten en av tre av sosionomene som har studert ved Høgskolen i Oslo har påbegynt eller fullført annen utdanning tre år etter at de var ferdig med sosionomstudiet³⁰, mens en av tre planlegger å søke opptak til slik utdanning i løpet av de neste to årene³¹ (figur 6.2).

³⁰ Sosionomene ble på spørsmålet om de har fullført eller påbegynt noen utdanning etter at de avsluttet sosionomutdanningen bedt om å bare oppgi utdanninger som normalt varer mer enn 4 måneder.

³¹ Spørsmålet "Har du tatt, eller holder du på med noen utdanning etter at du avsluttet høgskoleutdanningen din?" har svaralternativene "Ja" eller "Nei", mens spørsmålet "Hvis du ikke er i gang med noen slik utdanning nå, tror du at du kommer til å søke opptak til videreutdanning/annen høyere utdanning i løpet av de neste to årene?" har svaralternativene "Ja", "Nei" og "Vet ikke". I figur 6.2 presenteres andelen som har svart "Ja" på disse spørsmålene.

Kjikkvadrattesten viser at variasjonen mellom lærestedene er statistisk signifikant når vi ser på andelen som har påbegynt eller fullført annen utdanning. Nærmere undersøkelser viser likevel at sosionomene fra Oslo ikke skiller seg signifikant fra sosionomene fra de øvrige lærestedene. Det er ikke forskjeller av betydning mellom lærestedene når vi ser på andelen som planlegger å søke opptak til videreutdanningen eller annen utdanning i løpet av de neste to årene.

Figur 6.2 Andelen sosionomer som har påbegynt eller fullført annen utdanning og andelen som planlegger å søke utdanning, etter lærested.

Kjikkvadrat: påbegynt/fullført: 8,72, $p < 0,05$, planlegger å søke: 2,32, $p > 0,05$.

I tabell 6.4 ser vi en oversikt over hva slags utdanning sosionomene har påbegynt eller fullført og hva slags utdanning de planlegger å søke opptak til.³² Blant de som har påbegynt eller fullført annen utdanning er det omtrent like vanlig (11 til 15 prosent) å ha tatt sosialfag på lavere grad, pedagogikk/spesialpedagogikk, samfunnsvitenskaplige fag, økonomiske og administrative fag og sosialfag høyere grad. Blant de som planlegger å søke opptak til annen

³² Kategoriene for utdanningsretninger er kodet ut fra Norsk Standard for utdanningsklassifisering (NS2000). Respondentene har selv oppgitt type utdanning ved å beskrive grad/nivå og fagfelt/linje, og disse opplysningene har senere blitt kodet i henhold til klassifiseringen i NUS2000 (www.ssb.no/vardok/variabel/42_868823, lesedato 8.januar 2008). Kategorien helse-, sosial- og idrettsfag er en samlekategori som respondentene har blitt plassert i dersom de ikke har gitt tilstrekkelige opplysninger til å identifisere en bestemt utdanning, men tilstrekkelig til å identifisere en generell retning.

utdanning eller videreutdanning er det flest som har tenkt å velge fag innenfor kategoriene andre helse-, sosial- og idrettsfag og sosialfag.

Tabell 6.4 Sosionomer som har påbegynt/fullført annen utdanning eller som planlegger slik utdanning, etter hva slags utdanning de har valgt eller planlegger å velge. Prosentandel³³.

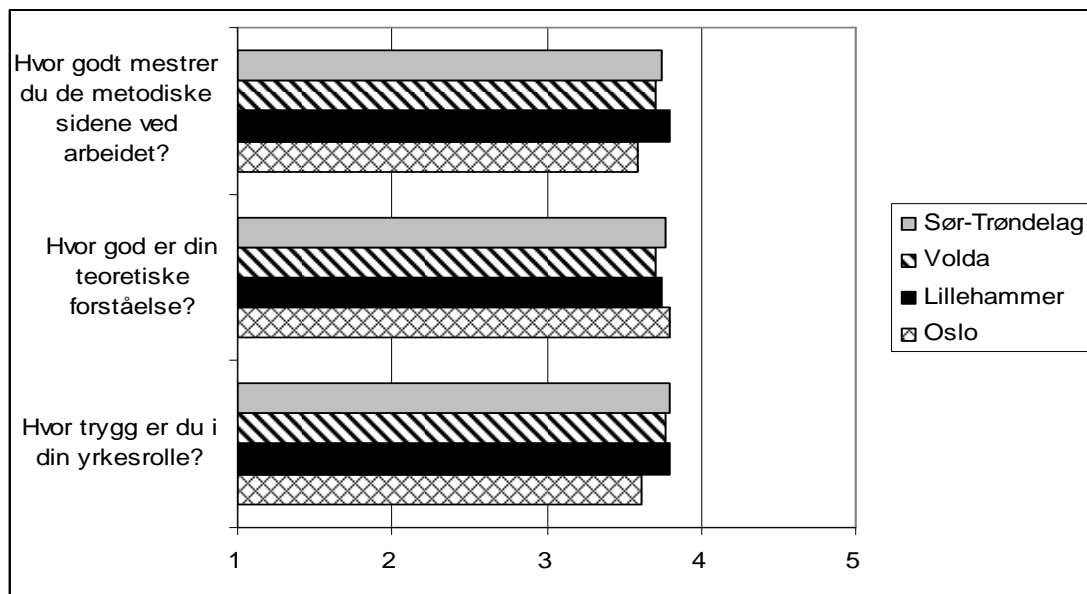
	Har påbegynt/fullført (N=45)	Planlegger å søke opptak (N=29)
Videregående nivå:	4,4	-
Høyere utdanning, lavere grad:		
Sosialfag	15,6	31,0
Pedagogikk/spesialpedagogikk	11,1	-
Samfunnsvitenskapelige fag	13,3	-
Økonomisk-administrative fag	11,1	-
Helse-, sosial- og idrettsfag, andre	8,9	37,9
Andre	13,3	10,3
Høyere utdanning, høyere grad:		
Sosialfag	15,6	17,2
Andre	6,7	3,5
Total	100	100

Vurdering av egen faglige kompetanse

På spørsmål om vurdering av egen faglige kompetanse svarer sosionomene fra Høgskolen i Oslo i gjennomsnitt at de i noe over middels grad føler at de mestrer de metodiske sidene ved arbeidet (3,59), at de vurderer sin teoretiske forståelse som nokså god (3,79) og at de i noe over middels grad føler seg trygg i sin yrkesrolle (3,62). Det er ikke forskjell mellom sosionomer fra de ulike lærestedene i vurderingen av egen faglig kompetanse.

³³ Kategorien helse-, sosial- og idrettsfag er en samlekategori som respondentene har blitt plassert i dersom de ikke har gitt tilstrekkelige opplysninger til å identifisere en bestemt utdanning, men tilstrekkelig til å identifisere en generell retning

Figur 6.3 Sosionomenes vurdering av egen faglige kompetanse på en fempunktskala (1'Ikke i det hele tatt ' til 5'I svært stor grad'), etter lærested. Gjennomsnitt.

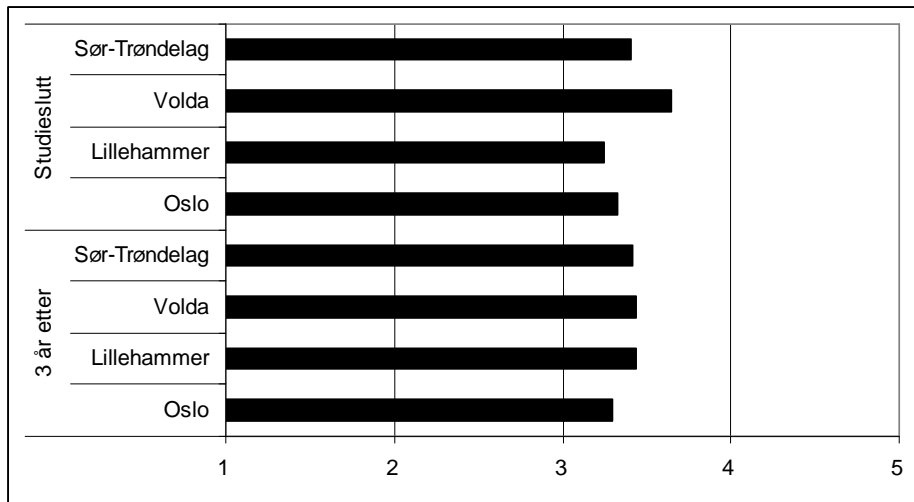
Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

Tilfredshet med utdanning og praksis

Utdanningen

Sosionomene som er utdannet ved Høgskolen i Oslo oppgir både ved studieslutt og etter tre år i arbeidslivet å være litt over middels fornøyd med utdanningen (figur 6.4). Analysene tyder dermed på at deres tilfredshet med utdanningen er stabil i overgangen mellom utdanning til arbeidsliv. Sosionomene fra Oslo skiller seg ikke fra sosionomene fra de andre høgskolene når vi ser på tilfredshet med utdanningen på noen av tidspunktene.

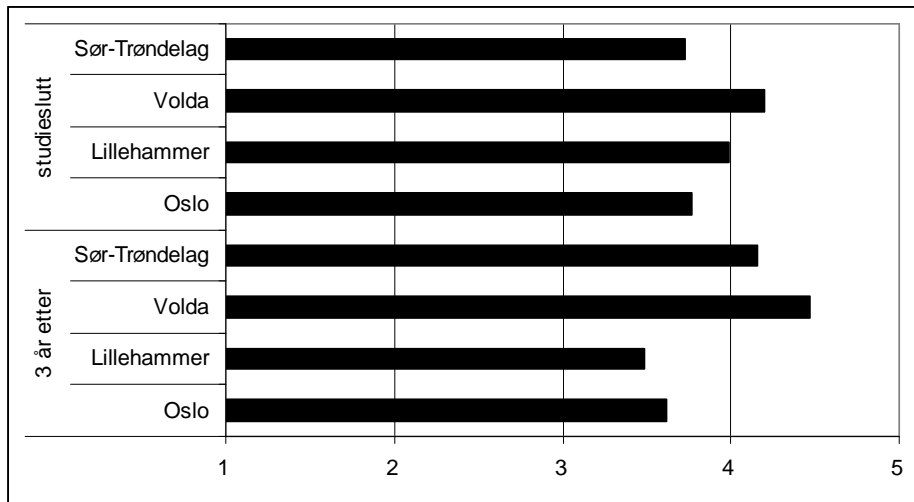
Figur 6.4 Tilfredshet med utdanningen ved studieslutt og 3 år etter blant sosionomer (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

Både ved studieslutt og etter tre år i arbeidslivet gir sosionomene fra Oslo uttrykk for at de anser det som over middels sannsynlig at de ville valgt samme type utdanning dersom de hadde fått muligheten til å velge på nytt (figur 6.5). Det er ikke signifikante forskjeller mellom lærestedene i sosionomenes vurdering av sannsynligheten for at de ville valgt samme utdanning på nytt, verken ved avslutningen på studiet eller tre år senere.

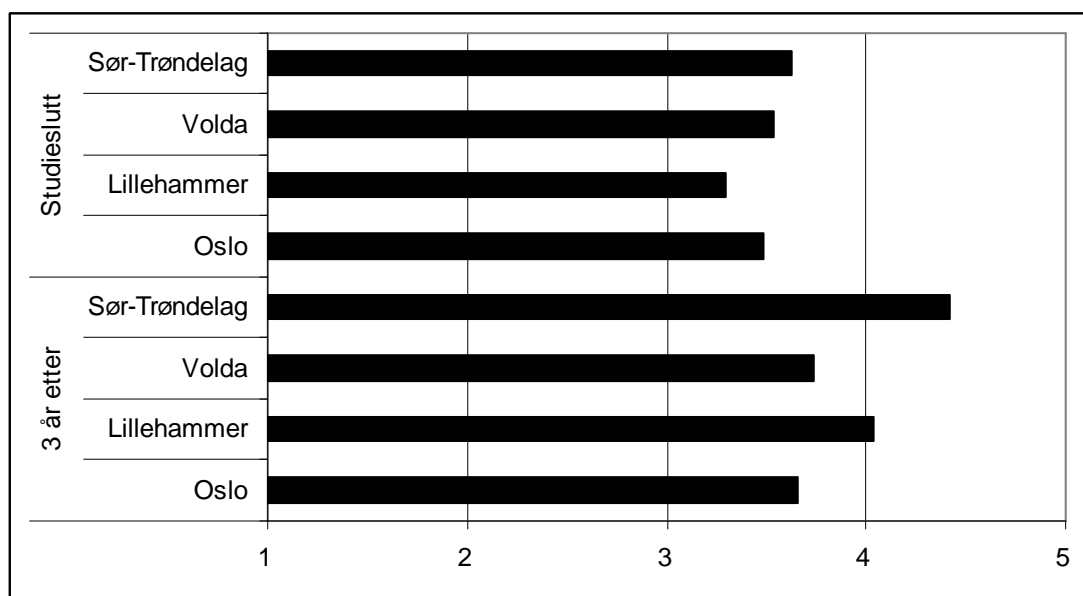
Figur 6.5 Sannsynligheten for at sosionomene ville valgt samme type utdanning ved studieslutt og tre år etter på en fempunktskala (1'Svært lite sannsynlig til 5'Svært sannsynlig'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

På spørsmål om sannsynligheten for at de ville valgt samme lærested dersom de fikk muligheten til å velge på nytt, svarer sosionomene fra Høgskolen i Oslo både ved studieslutt og tre år senere at de vurderer dette som over middels sannsynlig (3,49/3,65). Det er ingen signifikante forskjeller mellom sosionomer fra de ulike lærestedene verken ved studieslutt eller tre år senere i deres vurdering av sannsynligheten for at de ville valgt samme lærested på nytt. Sosionomene fra Sør-Trøndelag og Lillehammer vurderer det som mer sannsynlig at de ville valgt samme lærested etter tre år i arbeidslivet enn de gjorde ved avslutningen på studiet.

Figur 6.6 Sannsynligheten for at sosionomene ville valgt samme lærested ved studieslutt og tre år etter på en fempunktsskala (1'Svært lite sannsynlig til 5'Svært sannsynlig'), etter lærested. Gjennomsnitt.

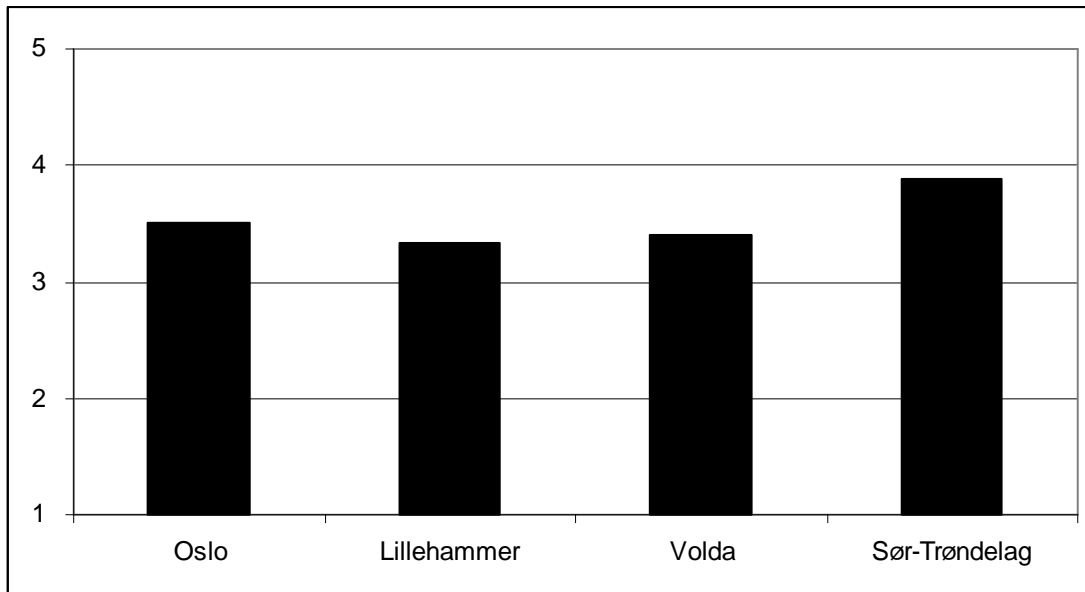
Signifikant endring fra studieslutt til 3 år senere for Lillehammer og Sør-Trøndelag

Praksis

Sosionomene fra Høgskolen i Oslo svarer tre år etter endt utdanning at de i gjennomsnitt er noe over middels fornøyd med praksisdelen av studiet. De oppgir dermed å være tilnærmet like fornøyd med praksisdelen av studiet, som de er med studiet generelt (jfr. figur 6.4). Analyser viser også at det er en moderat positiv sammenheng mellom sosionomenes tilfredshet med praksisdelen av studiet og deres generelle tilfredshet med studiet³⁴. Vi finner ikke forskjeller mellom lærestedene når vi ser på sosionomenes tilfredshet med praksisdelen av studiet.

³⁴ Pearsons $r = 0,315$.

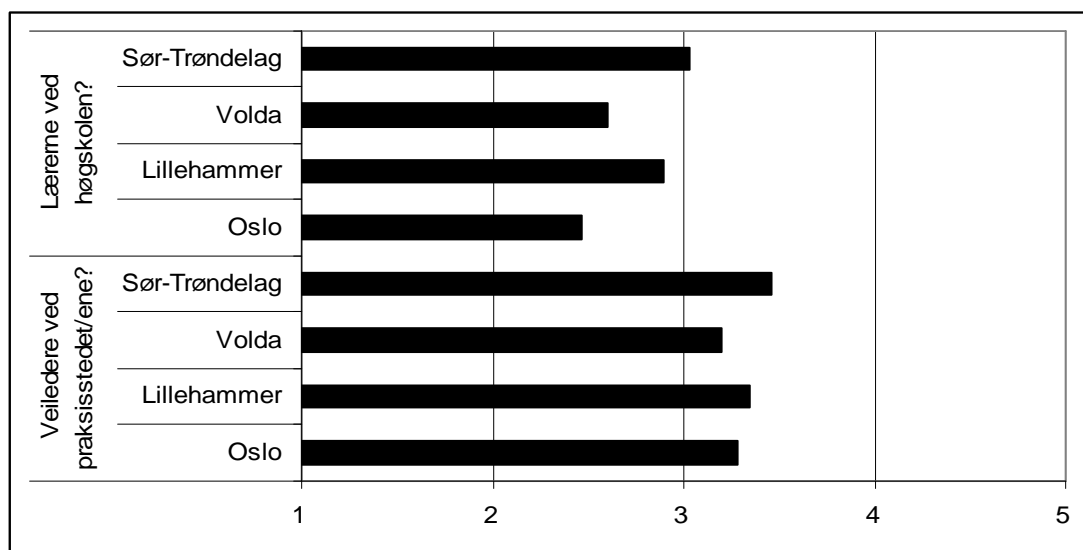
Figur 6.7 Tilfredshet med praksisdelen av studiet blant sosionomer på en fempunktskala (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

På spørsmål om deres vurdering av den faglige oppfølgingen under praksisdelen oppgir sosionomene fra Oslo i gjennomsnitt at de er under middels fornøyd med oppfølgingen fra lærerne ved høgskolen og litt over middels fornøyd med oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedet. Det er ingen forskjeller mellom lærestedene i sosionomenes vurdering av den faglige oppfølgingen under praksisdelen av studiet.

Figur 6. 8 Vurdering av den faglige oppfølgingen fra veilederne ved praksisstedet og lærerne ved høgsolen i praksisdelen blant sosionomer på en fempunktsskala (1'Svært misfornøyd' til 5'Svært fornøyd'), etter lærested. Gjennomsnitt.

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene

Tilegnet kompetanse ved høgsolen relatert til kompetansekrav i arbeidslivet

I figur 6.9 ser vi på i hvilken grad sosionomene føler at de har tilegnet seg ulike former for kompetanse gjennom utdanningen relatert til i hvilken grad de føler at det stilles krav til de samme formene for kompetanse i arbeidslivet. For å unngå for mye informasjon i figuren er det bare gjennomsnittet blant sosionomene fra Høgsolen i Oslo som presenteres³⁵. De ulike kompetanseformene er delt inn i tre hovedkategorier: teoretisk, praktisk og relasjonell kompetanse.

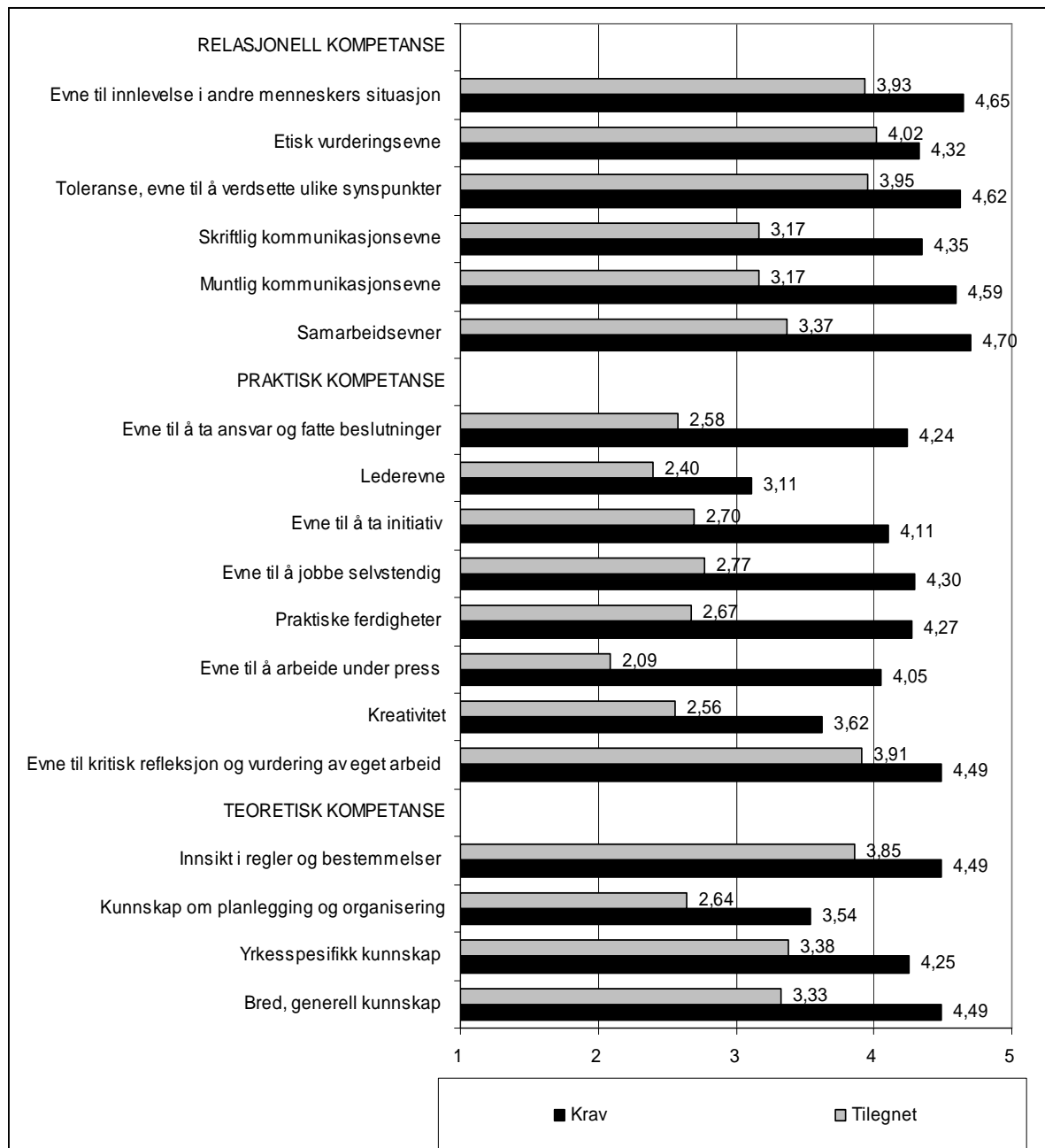
Den gjennomgående tendensen i figur 6.9 er at sosionomene fra Oslo gir uttrykk for at det stilles større krav til alle formene for kompetanse i arbeidslivet enn det de har tilegnet seg gjennom utdanningen. Differansen mellom sosionomenes vurdering av tilegnet kompetanse

³⁵ For en fullstendig oversikt over gjennomsnittet blant sosionomene fra alle lærestedene, se tabell V5 i vedlegget.

gjennom utdanningen og kompetansekrav i arbeidslivet er minst i deres vurdering av *etisk vurderingsevne* (0,3 skalapoeng) og størst i deres vurdering av *evnen til å arbeide under press* (1,96 skalapoeng). Analysene viser at sosionomene fra Oslo i mindre grad oppgir at de har tilegnet seg kompetanse i *kunnskap om planlegging og organisering* og *skriftlig kommunikasjonsevne* enn sosionomene fra Volda. Her bør det nevnes at sosionomene fra Volda i større grad gir uttrykk for å ha tilegnet seg kompetanse i *kunnskap om planlegging og organisering* enn sosionomene fra alle de andre lærestedene. Videre oppgir sosionomene fra Oslo i større grad å ha tilegnet seg *evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid*, og i mindre grad å ha tilegnet seg *samarbeidsevner* gjennom utdanningen enn sosionomene fra Sør-Trøndelag.

Man kan tenke seg at noen av de formene for kompetanse som inngår i figur 6.9 vanskelig kan læres gjennom utdanningen, og at gapet mellom tilegnet kompetanse gjennom utdanningen og kompetansekrav i arbeidslivet i så måte er uunngåelig. I så fall vil man kunne mene at det er arbeidslivets ansvar å sørge for at sosionomene får opplæring i de kompetanseformene som arbeidslivet krever, men som utdanningen i liten grad dekker. I neste del ser vi på opplæring i arbeidslivet blant sosionomene.

Figur 6.9 Vurdering av tilegnet kompetanse ved høgskolen og hvilke kompetansekrav som stilles i arbeidslivet blant sosionomer fra Høgskolen i Oslo på en fempunktskala (1'Ikke i det hele tatt' til 5'I meget stor grad'). Gjennomsnitt.

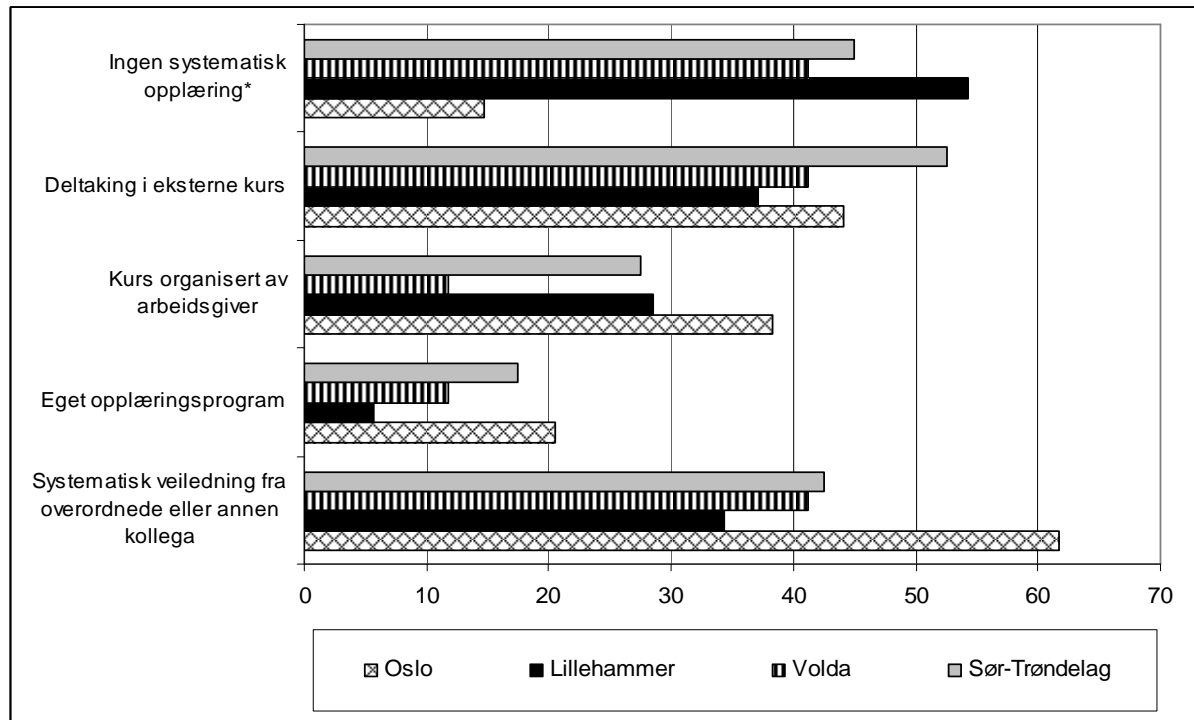

Tilegnet kompetanse gjennom utdanningen: *Kunnskap om planlegging og organisering:* Oslo signifikant forskjellig fra Volda (Volda signifikant forskjellig fra alle), *Evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid og samarbeidsevner:* Oslo signifikant forskjellig fra Sør-Trøndelag, *Skriftlig kommunikasjonssevne:* Oslo signifikant forskjellig fra Volda. Krav i arbeidslivet: Oslo ikke signifikant forskjellig fra noen av de andre lærestedene

Opplæring i arbeidslivet

Analysene av hvilke typer opplæring sosionomene oppgir å ha fått i sin nåværende jobb viser at det er en lavere andel blant sosionomene fra Høgskolen i Oslo (15 prosent) som oppgir at de ikke har fått noen form for systematisk opplæring enn blant sosionomene fra de øvrige lærestedene (mellom 40 og 50 prosent). Videre oppgir over 60 prosent av sosionomene utdannet ved Høgskolen i Oslo å ha fått systematisk veiledning av overordnede eller annen kollega i sin nåværende jobb. I overkant av 40 prosent har deltatt i eksterne kurs som en del av opplæringen i sin nåværende jobb, mens i underkant av 40 prosent har deltatt i kurs organisert av arbeidsgiver. Å ha deltatt i eget opplæringsprogram er det minst vanlige – blant sosionomene fra Oslo er andelen som har fått slik opplæring omtrent 20 prosent. Selv om figur 10 viser at det er relativt store variasjoner mellom ulike læresteder når vi ser på hva slags opplæring sosionomene oppgir å ha fått i sin nåværende jobb, er det bare på ”ingen systematisk opplæring” at variasjonen mellom lærestedene er statistisk signifikant.

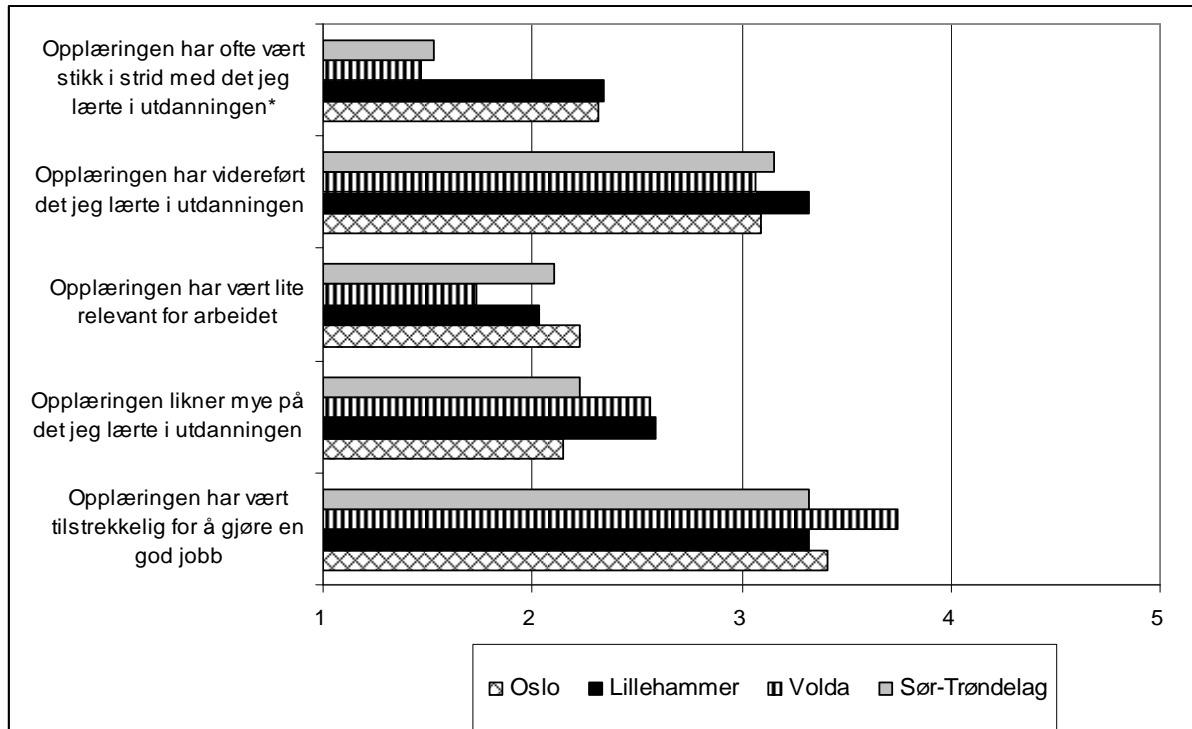
Figur 6.10 Hvilke typer opplæring sosionomene oppgir å ha fått i sin nåværende jobb (mulig å krysse av på flere opplæringsformer), etter lærested. Prosentandel.

*, $p < 0,05$ (Kjikkvadrattest)

Sosionomene fra Oslo oppgir at opplæringen de har fått i litt over middels grad har vært tilstrekkelig for å gjøre en god jobb. De gir også uttrykk for at opplæringen i middels grad har videreført det de lærte i utdanningen, men at den likevel i nokså liten grad likner på det de lærte i utdanningen. Videre oppgir sosionomene fra Oslo i gjennomsnitt at opplæringen i nokså stor grad har vært relevant for arbeidet, og at den i nokså liten grad har vært i strid med det de lærte i utdanningen. Sosionomene fra Sør-Trøndelag gir i mindre grad uttrykk for at opplæringen har vært i strid med det de lærte i utdanningen enn sosionomene fra Oslo og Lillehammer. Ellers er det ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene i sosionomenes vurdering av opplæringen de har fått i jobben sin.

Figur 6.11 Sosionomenes vurdering av opplæringen de har fått i jobben sin på en fempunktskala (1'Ikke i det hele tatt' til 5'I svært stor grad') etter lærested. Gjennomsnitt.

*: Sør-Trøndelag er signifikant forskjellig fra Oslo og Lillehammer, $p < 0,05$

Tabellvedlegg

Vedlegg V.i Tidligere utdanningsinstitusjon, antall utsendte spørreskjemaer, reservasjoner, antall svar og svarprosent.

Tidligere utdanningsinstitusjon og utdanning	Antall utsendte spørreskjemaer	Reservasjoner	Svart	Svarprosent
Høgskolen i Bergen	435	29	249	56,6
Vernepleiere	48	5	27	56,3
Sykepleiere	126	9	78	61,9
Allmennlærere	159	10	90	54,7
Førskolelærere	102	5	54	52,9
Høgskolen i Lillehammer	187	3	100	52,9
Barnevernspedagoger	74	2	36	47,3
Sosionomer	68	1	40	58,8
Vernepleiere	45	0	24	53,3
Høgskolen i Oslo	1145	42	687	59,9
Faglærere i kunst og håndverk	33	3	14	42,4
Bioingeniører	34	2	16	47,1
Ergoterapeuter	53	0	33	6,3
Fysioterapeuter	67	4	40	58,2
Fysioterapeuter m/mensendieckutd.	32	1	23	71,9
Radiografer	54	2	27	50
Reseptarer	22	1	12	54,6
Tannteknikere	14	0	8	57,1
Allmennlærere	173	5	97	56,1
Førskolelærere	95	3	53	55,8
Ingeniører – elektro	28	2	15	53,6
Ingeniører – kjemi	13	0	11	84,6
Ingeniører – maskin	20	0	11	55
Ingeniør – bygg	26	5	17	65,4
Ingeniører – data	70	3	45	64,3
Bibliotekarere	45	2	30	66,7
Journalister	47	0	30	63,8
Sykepleiere	186	9	111	59,7
Barnevernspedagoger	50	0	34	68
Offentlig styring	22	0	18	81,8
Sosionomer	61	0	42	68,9
Høgskolen i Sør-Trøndelag	664	11	366	55
Allmennlærere	153	3	95	62,1
Barnevernspedagoger	72	2	37	51,4
Ergoterapeuter	64	0	29	45,3
Fysioterapeuter	46	0	29	63
Sosionomer	83	2	44	53
Sykepleiere	162	4	96	58,6
Vernepleiere	84	0	36	42,9

Fortsetter på neste side.

Høgskolen i Volda	199	4	117	55
Sosionomer	39	3	19	46,2
Barnevernspedagoger	31	1	19	61,3
Førskolelærere	23	0	14	60,9
Allmennlærere	55	0	31	56,4
Journalister	51	0	34	66,7
Høgskolen i Ålesund	99	9	46	46,5
Sykepleiere	80	8	33	40
Bioingeniører	19	1	14	73,7
Universitetet i Bergen	114	1	78	68,4
Leger	114	1	78	68,4
Universitetet i Oslo	131	5	81	61,8
Leger	131	5	81	61,8
Leger fra utenlandske utdanningsinstitusjoner	473	22	225	42,9

Tabell VI Gjennomsnittlig vurdering av tilegnet kompetanse og kompetansekrav i arbeidslivet på en fempunktskala (I'Ikke i det hele tatt' til 5'I svært stor grad') blant allmennlærere, etter lærested.

	KRAV				TILEGNED			
	Oslo	Volda	Sør-Trøndelag	Bergen	Oslo	Volda	Sør-Trøndelag	Bergen
TEORETISK KOMPETANSE								
Bred, generell kunnskap	4,57	4,37	4,41	4,46	3,31	3,48	3,20	3,27
Yrkesspesifikk kunnskap	4,26	4,20	4,27	4,32	3,35	3,55	3,33	3,17
Kunnskap om planlegging og organisering	4,51	4,27	4,44	4,60	3,06	2,87	3,29	3,03
Innsikt i regler og bestemmelser	4,06	3,87	3,93	4,00	2,61	2,65	2,59	2,83
PRAKTISK KOMPETANSE								
Evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid	4,43	4,40	4,47	4,44	3,44	3,55	3,64	3,56
Kreativitet	4,36	4,50	4,33	4,36	2,78	3,39	3,20	2,95
Evne til å arbeide under press	4,37	4,27	4,08	4,22	2,56	3,03	2,74	2,89
Praktiske ferdigheter	4,29	4,13	4,05	4,18	2,80	3,23	2,91	2,90
Evne til å jobbe selvstendig	4,21	4,40	4,15	4,32	3,02	3,23	2,86	3,18
Evne til å ta initiativ	4,48	4,53	4,40	4,40	3,08	3,32	3,28	3,19
Lederevne	4,47	4,03	4,26	4,51	2,89	2,84	2,95	2,90
Evne til å ta ansvar og fatte beslutninger	4,65	4,50	4,52	4,69	2,90	3,13	2,95	2,89
RELASJONELL KOMPETANSE								
Samarbeidsevner	4,75	4,60	4,62	4,74	3,81	3,77	4,11	3,93
Muntlig kommunikasjonsevne	4,82	4,60	4,67	4,73	3,40	3,39	3,57	3,38
Skriftelig kommunikasjonsevne	4,25	4,20	4,01	4,22	3,52	3,61	3,62	3,73
Toleranse, evne til å verdsette ulike synspunkter	4,65	4,60	4,42	4,56	3,22	3,39	3,38	3,52
Etisk vurderingsevne	4,52	4,37	4,35	4,45	3,21	3,32	3,25	3,16
Evne til innlevelse i andre menneskers situasjon	4,72	4,63	4,62	4,68	2,85	3,23	3,19	3,00

Allmennlærerne fra Oslo har signifikant lavere gjennomsnitt enn allmennlærerne fra Volda og Sør-Trøndelag på spørsmålet om i hvilken grad de tilegnet seg kompetanse i *kreativitet* gjennom utdanningen.

Tabell V2 Gjennomsnittlig vurdering av tilegnet kompetanse og kompetansekrav i arbeidslivet på en fempunktskala (I'Ikke i det hele tatt' til 5'I svært stor grad') blant sykepleiere, etter

lærested.

	Krav				Tilegnet			
	Oslo	Sør-Trøndelag	Ålesund	Bergen	Oslo	Sør-Trøndelag	Ålesund	Bergen
TEORETISK KOMPETANSE								
Bred, generell kunnskap	4,28	4,23	4,27	4,19	3,18	3,44	3,59	3,34
Yrkesspesifikk kunnskap	4,37	4,46	4,39	4,44	3,18	3,19	3,69	3,20
Kunnskap om planlegging og organisering	4,11	4,18	3,85	4,08	2,72	2,81	3,17	2,62
Innsikt i regler og bestemmelser	3,78	4,07	3,94	3,78	3,28	3,37	3,21	3,09
PRAKTISK KOMPETANSE								
Evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid	4,35	4,40	4,12	4,29	3,65	3,38	3,75	3,53
Kreativitet	3,59	3,57	3,85	3,45	2,46	2,48	2,83	2,53
Evne til å arbeide under press	4,44	4,47	4,24	4,55	2,39	2,34	2,83	2,62
Praktiske ferdigheter	4,41	4,40	4,39	4,27	3,24	3,37	3,55	3,51
Evne til å jobbe selvstendig	4,33	4,48	4,39	4,45	3,01	3,05	3,39	3,04
Evne til å ta initiativ	4,49	4,44	4,39	4,47	3,50	3,17	3,45	3,36
Lederevne	3,74	3,53	3,73	3,56	2,52	2,34	2,97	2,50
Evne til å ta ansvar og fatte beslutninger	4,36	4,25	4,27	4,34	2,94	2,78	3,17	2,83
RELASJONELL KOMPETANSE								
Samarbeidsevner	4,71	4,69	4,45	4,64	3,58	3,64	3,72	3,70
Muntlig kommunikasjonsevne	4,64	4,71	4,48	4,56	3,63	3,34	3,59	3,39
Skriftelig kommunikasjonsevne	4,28	4,39	4,27	4,14	3,61	3,51	3,59	3,37
Toleranse, evne til å verdsette ulike synspunkter	4,32	4,32	4,24	4,32	3,30	3,45	3,41	3,41
Etisk vurderingsevne	4,26	4,39	4,30	4,26	3,65	3,59	3,90	3,64
Evne til innlevelse i andre menneskers situasjon	4,52	4,68	4,61	4,60	3,69	3,50	3,79	3,66

Krav: Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene. **Tilegnet:** Kunnskap om planlegging og organisering: Ålesund signifikant forskjellig fra Bergen, Lederevne: Ålesund signifikant forskjellig fra Sør-Trøndelag.

Tabell V3 Gjennomsnittlig vurdering av tilegnet kompetanse og kompetansekrav i arbeidslivet på en fempunktskala (I'Ikke i det hele tatt' til 5'I svært stor grad') blant førskolelærere, etter lærested.

	Krav			Tilegnet		
	Oslo	Volda	Bergen	Oslo	Volda	Bergen
TEORETISK KOMPETANSE						
Bred, generell kunnskap	4,52	4,67	4,24	3,62	4,17	3,40
Yrkesspesifikk kunnskap	4,53	4,58	4,15	3,82	4,17	3,75
Kunnskap om planlegging og organisering	4,60	4,92	4,52	3,87	4,08	3,79
Innsikt i regler og bestemmelser	4,26	4,42	4,11	3,50	4,50	3,47
PRAKTISK KOMPETANSE						
Evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid	4,72	4,58	4,59	3,98	4,17	4,06
Kreativitet	4,45	4,17	4,37	3,67	3,75	3,37
Evne til å arbeide under press	4,32	4,33	4,24	2,69	2,92	2,60
Praktiske ferdigheter	4,43	4,17	4,24	3,08	3,08	2,88
Evne til å jobbe selvstendig	4,32	4,25	4,33	3,46	3,58	3,21
Evne til å ta initiativ	4,66	4,83	4,56	3,56	3,42	3,31
Lederevne	4,77	4,67	4,50	3,25	3,42	3,08
Evne til å ta ansvar og fatte beslutninger	4,74	4,75	4,65	3,43	3,25	3,15
RELASJONELL KOMPETANSE						
Samarbeidsevner	4,83	5,00	4,76	4,00	4,25	4,00
Muntlig kommunikasjonsevne	4,72	4,83	4,59	3,84	3,75	3,54
Skriftelig kommunikasjonsevne	4,09	3,92	4,04	3,94	4,09	3,77
Toleranse, evne til å verdsette ulike synspunkter	4,70	4,82	4,63	3,80	3,92	3,56
Etisk vurderingsevne	4,62	4,67	4,46	3,73	3,50	3,33
Evne til innlevelse i andre menneskers situasjon	4,79	4,83	4,72	3,86	3,17	3,33

Krav: Yrkesspesifikk kunnskap: Oslo signifikant forskjellig fra Bergen.

Tilegnet: Bred, generell kunnskap: Volda signifikant forskjellig fra Bergen, Innsikt i regler og bestemmelser: Volda signifikant forskjellig fra Oslo og Bergen, Evne til innlevelse i andre menneskers situasjon: Oslo signifikant forskjellig fra Bergen.

Tabell V4 Gjennomsnittlig vurdering av tilegnet kompetanse og kompetansekrav i arbeidslivet på en fempunktskala (I'Ikke i det hele tatt' til 5'I svært stor grad') blant barnevernspedagoger,

etter lærested.

	Krav				Tilegnet			
	Oslo	Lillehammer	Volda	Sør-Trøndelag	Oslo	Lillehammer	Volda	Sør-Trøndelag
TEORETISK KOMPETANSE								
Bred, generell kunnskap	4,41	4,30	4,05	4,30	3,72	3,62	3,83	3,38
Yrkesspesifikk kunnskap	4,14	4,24	4,21	4,22	3,69	3,91	3,83	3,78
Kunnskap om planlegging og organisering	3,97	4,00	4,26	3,97	2,78	2,94	2,89	2,92
Innsikt i regler og bestemmelser	3,97	4,16	4,32	4,08	4,06	4,18	4,11	3,68
PRAKTISK KOMPETANSE								
Evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid	4,55	4,39	4,16	4,35	3,38	3,76	4,00	3,38
Kreativitet	4,17	4,09	3,95	4,05	2,88	2,50	2,94	3,08
Evne til å arbeide under press	4,31	4,21	4,21	4,16	2,47	2,50	2,56	2,41
Praktiske ferdigheter	4,31	4,27	4,28	4,03	2,78	2,62	2,82	2,62
Evne til å jobbe selvstendig	4,31	4,33	4,53	4,46	3,16	3,24	3,33	3,08
Evne til å ta initiativ	4,62	4,39	4,53	4,51	2,88	3,00	3,33	2,97
Lederevne	3,34	3,52	3,37	3,11	2,19	2,38	2,56	2,27
Evne til å ta ansvar og fatte beslutninger	4,31	4,30	4,37	4,38	2,81	2,91	3,00	2,76
RELASJONELL KOMPETANSE								
Samarbeidsevner	4,83	4,73	4,89	4,76	3,91	4,03	4,00	3,70
Muntlig kommunikasjonsevne	4,76	4,61	4,79	4,81	3,63	3,29	3,83	3,57
Skriftlig kommunikasjonsevne	3,90	4,12	3,95	3,89	3,88	4,00	3,94	3,59
Toleranse, evne til å verdsette ulike synspunkter	4,52	4,61	4,37	4,59	3,66	3,79	3,67	3,51
Etisk vurderingsevne	4,37	4,39	4,11	4,43	3,58	3,91	3,78	3,65
Evne til innlevelse i andre menneskers situasjon	4,64	4,67	4,42	4,76	3,81	3,97	3,89	3,46

Ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene.

Tabell V5 Gjennomsnittlig vurdering av tilegnet kompetanse og kompetansekrav i arbeidslivet på en fempunktsskala (1'Ikke i det hele tatt' til 5'I svært stor grad') blant sosionomer, etter lærested.

	Krav				Tilegnet			
	Oslo	Lillehammer	Volda	Sør-Trøndelag	Oslo	Lillehammer	Volda	Sør-Trøndelag
TEORETISK KOMPETANSE								
Bred, generell kunnskap	4,49	4,31	4,38	4,50	3,33	3,55	3,67	3,77
Yrkesespesifikk kunnskap	4,25	4,00	4,13	4,50	3,38	3,38	3,61	3,70
Kunnskap om planlegging og organisering	3,54	3,69	3,69	3,93	2,64	2,67	3,39	2,59
Innsikt i regler og bestemmelser	4,49	4,41	4,31	4,23	3,85	4,00	4,28	3,84
PRAKTISK KOMPETANSE								
Evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid	4,49	4,17	4,56	4,65	3,91	3,56	3,78	3,32
Kreativitet	3,62	3,69	4,13	4,13	2,56	2,32	3,00	2,32
Evne til å arbeide under press	4,05	4,26	4,31	4,40	2,09	2,37	2,56	2,20
Praktiske ferdigheter	4,27	4,06	4,06	4,23	2,67	2,51	2,39	3,05
Evne til å jobbe selvstendig	4,30	4,43	4,25	4,50	2,77	2,89	3,00	3,02
Evne til å ta initiativ	4,11	4,31	4,63	4,50	2,70	2,87	3,22	2,61
Lederevne	3,11	3,00	3,38	3,03	2,40	2,13	2,76	1,86
Evne til å ta ansvar og fatte beslutninger	4,24	4,32	4,38	4,38	2,58	2,77	2,94	2,60
RELASJONELL KOMPETANSE								
Samarbeidsevner	4,70	4,74	4,94	4,78	3,37	3,56	3,67	3,93
Muntlig kommunikasjonsevne	4,59	4,54	4,75	4,73	3,17	3,21	3,89	3,55
Skriftlig kommunikasjonsevne	4,35	4,29	4,63	4,13	3,17	3,53	3,94	3,55
Toleranse, evne til å verdsette ulike synspunkter	4,62	4,47	4,63	4,45	3,95	3,77	3,61	3,60
Etisk vurderingsevne	4,32	4,32	4,63	4,35	4,02	3,74	3,72	3,56
Evne til innlevelse i andre menneskers situasjon	4,65	4,63	4,81	4,75	3,93	3,63	3,67	3,86

Krav: Evne til kritisk refleksjon: Sør-Trøndelag signifikant forskjellig fra Lillehammer.

Tilegnet: Kunnskap om planlegging og organisering: Volda signifikant forskjellig fra alle andre, Evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid: Oslo signifikant forskjellig fra Sør-Trøndelag, Lederevne: Sør-Trøndelag signifikant forskjellig fra Volda, Samarbeidsevne: Oslo signifikant forskjellig fra Sør-Trøndelag, Skriftlig kommunikasjonsevne: Oslo signifikant forskjellig fra Volda.

Litteraturliste

- Abrahamsen, B., & Smeby, J.-C. (2004). *Sykepleierstudenten: rekruttering, studietilfredshet og studieutbytte*. Oslo: Høgskolen i Oslo, Senter for profesjonsstudier
- Bjørk, Hansen, B. S., Samdal, G. B., Tørstad, S., & Hamilton, G. A. (2007). Evaluation of clinical ladder participation in Norway. *Journal of Nursing Scholarship*, 39(1), 88-94
- Bjørk, I. T., Hansen, B. S., Samdal, G. B., & Tørstad, S. (2005). Hva skal en klinisk stige være? *Sykepleien*(1)
- Caspersen, J. (2007). *Kvalifisering av nyutdannede sykepleiere - en undersøkelse av læringsstrategier og opplæring av nyutdannede sykepleiere i arbeidslivet*. HiO-rapport nr. 12. Oslo: Høgskolen i Oslo, Senter for profesjonsstudier
- Dahl, T., Buland, T., Finne, H., & Havn, V. (2006). *Hjelp til praksisspranget -evaluering av veiledning av nyutdannede lærere* (No. STT 50 A06050). Oslo: SINTEF
- Førland, O. (2005). *Fra student til sykepleier. Dokumentasjonsrapport fra fase 1 og 2 av prosjektet "Sykepleieres yrkesløp og verdier"* (No. 1). Bergen: Diakonissehjemmets høgskole
- Gulbrandsen, L. (2007). *Full dekning, også av førskolelærere?* Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. Nova skriftserie 4/07.
- Kunnskapsdepartementet. (2007). *Strategi for rekruttering av førskolelærere til barnehagen 2007-2011*.
- Smeby, J.-C. (2003). *Førskolelærerstudentenes yrkesplaner*. SPS arbeidsnotat nr 8. Oslo: Høgskolen i Oslo, Senter for Profesjonsstudier.
- Smeby, J.-C. (2004). Tilfredshet med utdanningen. I B. Abrahamsen & J.-C. Smeby (Eds.), *Sykepleierstudenten - Rekruttering, studietilfredshet og studieutbytte* HiO-rapport nr 7, pp. 27-39). Oslo: Høgskolen i Oslo, Senter for Profesjonsstudier
- Smeby, J.-C., & Vågan, A. (2005). *Kompetansegap?* I Terum, L.I og Vågan, A, *Fra utdanning til arbeid. Sykepleieres vurdering av utdanningen*. HiO-rapport nummer 23. Oslo: Høgskolen i Oslo, Senter for Profesjonsstudier
- Smeby, J.-C., & Vågan, A. (2007). *Fra utdanning til arbeid*. I H. Alvsvåg & O. Førland (Eds.), *Engasjement og læring- fagkritiske perspektiver på sykepleie*. Oslo: Akribes
- Stortingsmelding 16 2006-2007. *Og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring*.
- Aamodt, P. O. (2005). *Endrer yrkeserfaring synet på utdanningen?* I Terum, L.I og Vågan, A, *Fra*

utdanning til arbeid. Sykepleieres vurdering av utdanningen. HiO-rapport nummer 23.
Oslo: Høgskolen i Oslo, Senter for Profesjonsstudier